

PIRLS

2021 CYPRUS

διεθνής
έρευνα προόδου
στον γραμματισμό
στην κατανόηση
κειμένου
progress in international
reading literacy study

ΕΘΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ PIRLS 2021

ΣΥΓΓΡΑΦΗ:
Σοφία Βλάμη
Νίκος Παπαδόουρης

ΕΠΟΠΤΕΙΑ:
Γιασεμίνια Καραγιώργη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΜΑΪΟΣ 2023

Εθνικό Κέντρο PIRLS Κύπρου

Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης

Εθνική Συντονίστρια
Γιασεμίνα Καραγιώργη

Συγγραφική Ομάδα
Σοφία Βλάμη
Νίκος Παπαδούρης

Γλωσσική Επιμέλεια
Βέρα Ιωάννου, ΥΑΠ

Περίληψη

Η διεθνής έρευνα **Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS)** του Διεθνούς Οργανισμού για την Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών Επιτευγμάτων (IEA) διεξάγεται κάθε πέντε χρόνια και παρέχει διεθνή συγκριτικά στοιχεία σχετικά με τις δεξιότητες ανάγνωσης και κατανόησης κειμένου των μαθητών/μαθητριών Δ' τάξης Δημοτικού. Παράλληλα, εξετάζει επιμέρους παράγοντες που αφορούν στους ίδιους τους μαθητές/τις μαθήτριες, αλλά και στο οικογενειακό και σχολικό τους περιβάλλον που παρουσιάζουν δυναμική σύνδεση με την επίδοση.

Η έρευνα PIRLS πραγματοποιείται από το 2001 και η PIRLS 2021 αποτελεί τον πέμπτο κύκλο υλοποίησής της. Στην έρευνα PIRLS 2021 συμμετείχαν συνολικά 57 χώρες και οι 31 από αυτές, περιλαμβανομένης και της Κύπρου, πραγματοποίησαν έντυπη συλλογή δεδομένων ενώ οι υπόλοιπες 26 υιοθέτησαν την ηλεκτρονική εκδοχή της έρευνας.

Ένας απρόβλεπτος παράγοντας που επηρέασε δυσμενώς τη διεξαγωγή της έρευνας PIRLS αφορά στην πανδημία COVID-19. Κάποιες χώρες (N=14) αναγκάστηκαν να επεκτείνουν τη συλλογή δεδομένων μέχρι και την έναρξη της επόμενης σχολικής χρονιάς, όταν πλέον τα παιδιά φοιτούσαν στην Ε' Δημοτικού. Κάποιες άλλες χώρες (N=6) συνέλλεξαν δεδομένα από παιδιά Δ' Δημοτικού αλλά με καθυστέρηση ενός έτους (μέχρι το τέλος της σχολικής χρονιάς 2021-2022). Τέλος, οι υπόλοιπες χώρες (N=37), περιλαμβανομένης και της Κύπρου, κατάφεραν να ολοκληρώσουν τη συλλογή δεδομένων με βάση τον αρχικό σχεδιασμό της έρευνας, κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2020-2021.

Η Κύπρος συμμετείχε στην έρευνα μέσω του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης (ΚΕΕΑ) και ο κύκλος του 2021 αποτέλεσε τη δεύτερη συμμετοχή της Κύπρου (προηγούμενη συμμετοχή το 2001).

Η Πιλοτική Έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά την περίοδο Μαρτίου-Απριλίου 2020 και σε αυτήν συμμετείχαν 366 μαθητές/μαθήτριες από 20 σχολεία. Η Κύρια Έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά την περίοδο Μαρτίου-Ιουνίου 2021 με τη συμμετοχή 4589 μαθητών/μαθητριών (ποσοστό ανταπόκρισης 95%) από συνολικά 160 σχολεία (ποσοστό ανταπόκρισης 98,7%), τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα. Στην έρευνα συμμετείχαν επίσης 272 εκπαιδευτικοί (ποσοστό ανταπόκρισης 97,1%) και 4352 Γονείς/Κηδεμόνες (ποσοστό ανταπόκρισης 90,2%).

Η μέση επίδοση της Κύπρου στην κλίμακα μέτρησης της PIRLS ανήλθε στο 511, υπερβαίνοντας την κεντρική τιμή της κλίμακας (500) με στατιστικά σημαντική διαφορά. Αξίζει να σημειωθεί η στατιστικά σημαντική βελτίωση (17 μονάδες) που σημειώθηκε συγκριτικά με την προηγούμενη συμμετοχή της Κύπρου το 2001 (494). Η επίδοση των κοριτσιών (515) ήταν αυξημένη συγκριτικά με την επίδοση των αγοριών (506). Αυτό το εύρημα είχε καταγραφεί και κατά την προηγούμενη συμμετοχή της Κύπρου αλλά αξίζει να σημειωθεί η αισθητή μείωση της διαφοράς αγοριών/κοριτσιών (από 24 σε 9 μονάδες).

Το πλαίσιο αξιολόγησης της PIRLS επικεντρώνεται σε δύο άξονες. Ο πρώτος αφορά στους δύο σκοπούς που εξυπηρετεί η ανάγνωση και κατανόηση κειμένου: (α) τη λογοτεχνική εμπειρία και (β) την ανάγνωση για απόκτηση και χρήση πληροφοριών. Αυτός ο άξονας αξιολογείται με τη συμπερίληψη στο εξεταστικό δοκίμιο λογοτεχνικών και μη λογοτεχνικών (πληροφοριακών) κειμένων, αντίστοιχα. Ο δεύτερος άξονας αφορά στις ακόλουθες τέσσερις διεργασίες οι οποίες συνθέτουν τη δεξιότητα ανάγνωσης και κατανόησης κειμένου: (α) εντοπισμός και ανάκληση ρητών πληροφοριών κειμένου, (β) εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων, (γ) ερμηνεία και ενσωμάτωση ιδεών και πληροφοριών, και (δ) αξιολόγηση και κριτική για περιεχόμενο και κειμενικά στοιχεία. Τα έργα αξιολόγησης που

χρησιμοποιούνται στη συλλογή δεδομένων σχεδιάζονται ώστε να καλύπτουν όλες τις πτυχές των δύο αξόνων. Ειδικότερα, τα δοκίμια αξιολόγησης περιλαμβάνουν τόσο λογοτεχνικά όσο και πληροφοριακά κείμενα και τα ερωτήματα που συνδέονται με το κείμενο επιδιώκουν να εμπλέξουν τους μαθητές/τις μαθήτριες σε κάποια από τις τέσσερις διεργασίες.

Ως προς τον πρώτο άξονα (σκοπός ανάγνωσης), τα αποτελέσματα εισηγούνται ότι η Κύπρος καταγράφει υψηλότερη επίδοση στα λογοτεχνικά κείμενα (517) συγκριτικά με την αντίστοιχη επίδοση της χώρας μας στη γενική κλίμακα της PIRLS (κατά 6 μονάδες). Στην περίπτωση των πληροφοριακών κειμένων παρατηρείται η αντίστροφη τάση με την επίδοση (505) να παρουσιάζεται μειωμένη συγκριτικά με την αντίστοιχη επίδοση της Κύπρου στη γενική κλίμακα της PIRLS (κατά 6 μονάδες). Και στις δύο περιπτώσεις η διαφορά φτάνει σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας. Αναφορικά με τον δεύτερο άξονα (διεργασίες ανάγνωσης και κατανόησης κειμένου) για τους σκοπούς της ανάλυσης δεδομένων οι τέσσερις διεργασίες συμπύσσονται σε δύο ευρύτερες διεργασίες: (α) ανάκληση πληροφοριών και εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων, και (β) ερμηνεία, διασύνδεση και κριτική. Στην περίπτωση της πρώτης ευρύτερης διεργασίας η επίδοση για την Κύπρο (509) υστερεί συγκριτικά με την αντίστοιχη επίδοση της χώρας στη γενική κλίμακα της PIRLS (κατά 2 μονάδες) με τη διαφορά ανάμεσα στις δύο επιδόσεις να παρουσιάζει στατιστική σημαντικότητα. Στην περίπτωση της δεύτερης διεργασίας δεν προκύπτει σημαντική διαφορά ανάμεσα στην επίδοση ως προς αυτή την παράμετρο (512) και την αντίστοιχη επίδοση στη γενική κλίμακα.

Μια επιπλέον βασική πτυχή των αποτελεσμάτων αφορά στην κατανομή των μαθητών/μαθητριών, ανάλογα με την επίδοσή τους, σε τέσσερα επίπεδα διαβαθμισμένης επάρκειας (benchmarking levels). Αυτή η ανάλυση δείχνει ότι 92% των Κυπρίων μαθητών/μαθητριών κατέκτησαν τις δεξιότητες που περιλαμβάνονται στο χαμηλότερο επίπεδο, 69% τις δεξιότητες του μεσαίου επιπέδου, 32% τις δεξιότητες του υψηλού επιπέδου, ενώ 6% των μαθητών/μαθητριών κατέκτησαν τις δεξιότητες του επιπέδου προχωρημένης επάρκειας. Τα ποσοστά μαθητών/μαθητριών στα τέσσερα επίπεδα παρουσιάζονται αισθητά αυξημένα συγκριτικά με τα ποσοστά που καταγράφηκαν το 2001 (87%, 62%, 25% και 4%, αντίστοιχα).

Επιπρόσθετα, τα δεδομένα της έρευνας -μέσα από τα ερωτηματολόγια- παρέχουν πλούσια πληροφόρηση για διάφορους παράγοντες που δυνητικά συνδέονται με την επίδοση των μαθητών/μαθητριών. Στη συνέχεια, συνοψίζονται βασικά ευρήματα για τους συγκεκριμένους παράγοντες και αφορούν στο κυπριακό συγκείμενο.

Στήριξη από το οικογενειακό περιβάλλον: Η μέση επίδοση των μαθητών/μαθητριών στην Κύπρο τείνει να είναι υψηλότερη, όταν οι μαθητές/μαθήτριες (α) έχουν αυξημένη πρόσβαση σε πόρους στο σπίτι, (β) απολαμβάνουν συχνότερης εμπλοκής των γονέων/κηδεμόνων τους σε δραστηριότητες πρώιμου γλωσσικού γραμματισμού πριν από τη φοίτησή τους στο δημοτικό σχολείο, (γ) βιώνουν θετική στάση των γονέων/κηδεμόνων τους απέναντι στο διάβασμα γενικότερα και (δ) έχουν αυξημένες γλωσσικές δεξιότητες πριν τη φοίτησή τους στο δημοτικό σχολείο.

Σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού, διαθέσιμοι σχολικοί πόροι και σχολικό κλίμα: Η μέση επίδοση των μαθητών/μαθητριών τείνει να είναι υψηλότερη όταν φοιτούν σε σχολεία όπου (α) το ποσοστό των μαθητών/μαθητριών που προέρχεται από εύπορες οικογένειες είναι μεγαλύτερο, (β) το ποσοστό των μαθητών/μαθητριών που εισέρχεται με γλωσσικές ικανότητες είναι μεγαλύτερο και (γ) αναφέρονται λιγότερα προβλήματα πειθαρχίας. Επιπλέον, φαίνεται ότι οι μαθητές/μαθήτριες που φοιτούν σε σχολεία στα οποία η έλλειψη πόρων και εξοπλισμού δεν ασκεί καμία επίδραση στη διδασκαλία της Γλώσσας τείνουν να έχουν τις υψηλότερες επιδόσεις. Τα αποτελέσματα δείχνουν, επίσης, ότι τόσο στην Κύπρο

όσο και διεθνώς, η επίδοση των μαθητών/μαθητριών μειώνεται, όσο μειώνεται ο βαθμός έμφασης του σχολείου στην ακαδημαϊκή επιτυχία.

Αντιλήψεις, στάσεις και συμπεριφορές μαθητών/μαθητριών σε σχέση με το διάβασμα και κατανόηση κειμένου: Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η επίδοση αυξάνεται όταν (α) οι στάσεις των μαθητών/μαθητριών απέναντι στο διάβασμα είναι θετικότερες, (β) υπάρχει υψηλότερος βαθμός αυτοπεποίθησης εκ μέρους των μαθητών/μαθητριών απέναντι στο διάβασμα και (γ) η ενασχόλησή των παιδιών με τις ψηφιακές συσκευές περιορίζεται σε 30 λεπτά ή λιγότερο. Ως προς τις διαφορές στο φύλο, τα αποτελέσματα εισηγούνται ότι τα κορίτσια, τόσο στην Κύπρο όσο και διεθνώς, έχουν υψηλότερη αυτοπεποίθηση αλλά και υψηλότερες επιδόσεις από τα αγόρια. Ως προς τη χρήση ψηφιακών συσκευών, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι υπάρχει παρόμοια κατανομή των μαθητών/μαθητριών ως προς το φύλο (σε τοπικό και διεθνές επίπεδο) σε σχέση με τη χρήση ψηφιακών συσκευών για 30 λεπτά ή λιγότερο.

Συμπερασματικά, η PIRLS αξιολογεί ένα εκτεταμένο εύρος μαθησιακών επιτευγμάτων σε σχέση με την αναγνωστική δεξιότητα και την κατανόηση κειμένου. Το ΚΕΕΑ θα προχωρήσει άμεσα σε ανάρτηση τόσο της εθνικής έκθεσης αποτελεσμάτων, για να αποτελέσει έναυσμα για δημόσιο διάλογο σε σχέση με την παρεχόμενη εκπαίδευση στον τόπο μας, όσο και της βάσης δεδομένων, έτσι ώστε αυτή να καταστεί προσβάσιμη στην εκπαιδευτική και ερευνητική κοινότητα.

Το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ) θα προχωρήσει άμεσα στην αξιοποίηση των δεδομένων της έρευνας, με στόχο τη βελτίωση συγκεκριμένων πτυχών του εκπαιδευτικού συστήματος. Με τη συστηματικότερη παρουσία της Κύπρου σε διεθνείς έρευνες, όπως η PIRLS, θα επιτευχθεί στενότερη διασύνδεση εκπαιδευτικής έρευνας και εκπαιδευτικής πολιτικής, έτσι ώστε οι αποφάσεις που λαμβάνονται να βασίζονται σε ερευνητικά δεδομένα.

Πίνακας Περιεχομένων

1	Εισαγωγή	1
2	Θεωρητικό και Μεθοδολογικό Πλαίσιο	2
2.1	Ταυτότητα έρευνας PIRLS	2
2.2	Πλαίσιο αξιολόγησης	3
2.3	Επίδοση μαθητών/μαθητριών	3
2.4	Παρεμφερείς παράγοντες σε σχέση με την επίδοση	5
2.5	Ερευνητικός σχεδιασμός	6
3	Διαδικασίες	8
3.1	Η πανδημία COVID-19	8
3.2	Η διεξαγωγή της έρευνας διεθνώς	11
3.3	Το πλαίσιο της υλοποίησης της έρευνας στην Κύπρο	13
3.3.1.	Διοργάνωση	13
3.3.2.	Δειγματοληψία – Συμμετέχοντες/Συμμετέχουσες	14
3.3.3.	Συλλογή δεδομένων – Έλεγχος ποιότητας	15
3.3.4.	Διαχείριση δεδομένων	16
4	Αποτελέσματα για την επίδοση των μαθητών/μαθητριών	18
4.1	Συγκριτική Επισκόπηση Αποτελεσμάτων σε Διεθνές Επίπεδο	18
4.2	Κατανομή μαθητών/μαθητριών στα επίπεδα επάρκειας	22
4.3	Διαφοροποίηση επίδοσης ανάλογα με τον σκοπό της ανάγνωσης του υπό μελέτη κειμένου	23
4.4	Διαφοροποίηση επίδοσης ανάλογα με τις υπό αξιολόγηση διεργασίες κατανόησης κειμένου	27
5	Διασύνδεση μαθησιακής επίδοσης με επιμέρους παράγοντες	31
5.1	Στήριξη από το οικογενειακό περιβάλλον	31
5.1.1.	Κοινωνικο-Οικονομικό Επίπεδο (ΚΟΕ) οικογένειας	31
5.1.2.	Εμπλοκή γονέων/κηδεμόνων σε δραστηριότητες πρώιμου γλωσσικού γραμματισμού πριν από τη φοίτηση των παιδιών στο δημοτικό σχολείο	32
5.1.3.	Στάση γονέων/κηδεμόνων ως προς το διάβασμα	33
5.1.4.	Γλωσσικές δεξιότητες των παιδιών πριν φοιτήσουν στο δημοτικό σχολείο ..	34
5.2	Σύνθεση μαθητικού πληθυσμού, διαθέσιμοι σχολικοί πόροι και σχολικό κλίμα	35
5.2.1.	Σύνθεση μαθητικού πληθυσμού σε σχέση με το ΚΟΕ οικογένειας	35
5.2.2.	Βαθμός μαθησιακής ετοιμότητας κατά την εγγραφή των παιδιών στο δημοτικό σχολείο	37

5.2.3.	Επίδραση πιθανών ελλείψεων που αντιμετωπίζουν τα σχολεία σε πόρους/εξοπλισμό στη δυνατότητά τους να επιτελούν τον διδακτικό τους ρόλο	38
5.2.4.	Έμφαση σχολείου στην ακαδημαϊκή επιτυχία.....	39
5.2.5.	Απόψεις διευθυντών/διευθυντριών για ζητήματα πειθαρχίας στο σχολείο .	40
5.3	Αντιλήψεις, στάσεις και συμπεριφορές μαθητών/μαθητριών σε σχέση με το διάβασμα.....	41
5.3.1.	Στάσεις των μαθητών/μαθητριών απέναντι στο διάβασμα	42
5.3.2.	Αυτοπεποίθηση που εκφράζουν οι μαθητές/μαθήτριες σε σχέση με το διάβασμα.....	43
5.3.3.	Χρήση ψηφιακών συσκευών από τους μαθητές/τις μαθήτριες για τον εντοπισμό πληροφοριών	44
5	Σύνοψη - Καταληκτικά σχόλια	46
6	Αναφορές	48
	Παράρτημα.....	49

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1. Πλαίσιο αξιολόγησης PIRLS 2021.....	4
Πίνακας 2. Παράγοντες υπό διερεύνηση.....	5
Πίνακας 3. Ποσοστό σχολικών μονάδων που επηρεάστηκαν λόγω της πανδημίας COVID-19	
Πίνακας 4. Ποσοστό μαθητών/μαθητριών που επηρεάστηκε η μάθησή τους με βάση τις αντιλήψεις των γονέων/κηδεμόνων τους.....	9
Πίνακας 5. Αντίκτυπος πανδημίας στη συλλογή δεδομένων για έρευνα PIRLS 2021.....	10
Πίνακας 6. Κατανομή χωρών με βάση τον τρόπο χορήγησης εργαλείων	12
Πίνακας 7. Επίδοσεις σε διεθνές επίπεδο	18
Πίνακας 8. Ομαδοποίηση χωρών ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο η μέση επίδοση παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά από την Κύπρο	20
Πίνακας 9. Διάκριση χωρών ανάλογα με την επίδοση στα έργα αξιολόγησης ανάλογα με τον σκοπό του υπό μελέτη κειμένου: λογοτεχνικά κείμενα	24
Πίνακας 10. Διάκριση χωρών ανάλογα με την επίδοση στα έργα αξιολόγησης ανάλογα με τον σκοπό του υπό μελέτη κειμένου: πληροφοριακά κείμενα	25
Πίνακας 11. Επίδραση σκοπού ανάγνωσης (είδους κειμένου) στην επίδοση	26
Πίνακας 12. Διάκριση χωρών ανάλογα με την επίδοση στα έργα αξιολόγησης με εστίαση στην ερμηνεία, διασύνδεση και κριτική	28
Πίνακας 13. Διάκριση χωρών ανάλογα με την επίδοση στα έργα αξιολόγησης με εστίαση στην ανάκληση και εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων	29
Πίνακας 14. Επίδραση διεργασίας στην επίδοση.....	30
Πίνακας 15. ΚΟΕ οικογένειας.....	32
Πίνακας 16. Εμπλοκή γονέων/κηδεμόνων σε δραστηριότητες πρώιμου γραμματισμού και επίδοση	33
Πίνακας 17. Στάση γονέων/κηδεμόνων προς το διάβασμα	34
Πίνακας 18. Επίπεδο γλωσσικών δεξιοτήτων παιδιών πριν φοιτήσουν στο δημοτικό σχολείο	35
Πίνακας 19. Οικονομικό υπόβαθρο και επίδοση	36
Πίνακας 20. Μαθησιακή ετοιμότητα παιδιών κατά την εισδοχή τους στο δημοτικό σχολείο και επίδοση	37
Πίνακας 21. Επίδραση έλλειψης πόρων/εξοπλισμού και επίδοση.....	38
Πίνακας 22. Σχολική έμφαση στην ακαδημαϊκή επιτυχία	40
Πίνακας 23. Πειθαρχία και επίδοση	41
Πίνακας 24. Στάσεις μαθητών/μαθητριών απέναντι στο διάβασμα.....	42
Πίνακας 25. Αυτοπεποίθηση μαθητών/μαθητριών σε σχέση με το διάβασμα	43
Πίνακας 26. Αυτοπεποίθηση μαθητών/μαθητριών σε σχέση με το διάβασμα (κατανομή ανά φύλο)	44
Πίνακας 27. Χρήση ψηφιακών συσκευών από τους μαθητές/τις μαθήτριες για εντοπισμό πληροφοριών	44
Πίνακας 28. Χρήση ψηφιακών συσκευών από τους μαθητές/τις μαθήτριες για να βρίσκουν και να διαβάζουν πληροφορίες (κατανομή ανά φύλο)	45

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1. Διαχρονική διακύμανση επίδοσης της Κύπρου.....	21
Διάγραμμα 2. Διαχρονική διακύμανση επίδοσης της Κύπρου ανά φύλο.....	21
Διάγραμμα 3. Επίπεδα διαβαθμισμένης επάρκειας.....	22
Διάγραμμα 4. Κατανομή στα επίπεδα διαβαθμισμένης επάρκειας.....	23
Διάγραμμα 5. Διαφοροποίηση επίδοσης σε σχέση με το είδος του κειμένου	26
Διάγραμμα 6. Διαφοροποίηση επίδοσης σε σχέση με τις διεργασίες κατανόησης κειμένου	30

1 Εισαγωγή

Η παρούσα Έκθεση παρουσιάζει τα κύρια αποτελέσματα από τη συμμετοχή της Κύπρου στη Διεθνή Έρευνα Προόδου στον Γραμματισμό στην Κατανόηση Κειμένου (Progress in International Reading Literacy Study - PIRLS) του Διεθνούς Οργανισμού για την Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών Επιτευγμάτων (IEA) το 2021. Η Έρευνα PIRLS παρέχει διεθνή συγκριτικά στοιχεία, σχετικά με τις δεξιότητες κατανόησης κειμένων και τις στάσεις και συμπεριφορές ως προς την ανάγνωση κειμένων των μαθητών/μαθητριών Δ' τάξης Δημοτικού.

Η Έκθεση παρουσιάζει τα αποτελέσματα από τον τελευταίο κύκλο της έρευνας (2021) αναφορικά με την επίδοση των μαθητών/μαθητριών στην ανάγνωση και κατανόηση κειμένων. Επιπλέον, παρουσιάζει τα αποτελέσματα, τα οποία αφορούν σε επιμέρους παράγοντες που έχουν διερευνηθεί με τη χρήση επιπρόσθετων εργαλείων συλλογής δεδομένων (Ερωτηματολόγιο Μαθητή/Μαθήτριας, Ερωτηματολόγιο Εκπαιδευτικών, Ερωτηματολόγιο Σχολείου και Ερωτηματολόγιο Γονέων/Κηδεμόνων).

Οι πληροφορίες που παρουσιάζονται προκύπτουν από αποδελτίωση της Διεθνούς Έκθεσης και δημοσιευμένες αναφορές που αφορούν στη θεωρητική και μεθοδολογική τεκμηρίωση της Έρευνας. Οι αναφορές αυτές είναι προσβάσιμες ηλεκτρονικά στις σελίδες <http://pirls.bc.edu> και <http://www.iea.nl>. Διευκρινίζεται ότι η Έκθεση περιορίζεται στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων χωρίς να επιχειρείται η ερμηνεία τους ή η εξαγωγή συμπερασμάτων για χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής.

Η Έκθεση δομείται σε πέντε βασικά κεφάλαια: Το κεφάλαιο 2 παρουσιάζει τον στόχο, τα βασικά χαρακτηριστικά και τον ερευνητικό σχεδιασμό της Έρευνας PIRLS, παρέχοντας συνοπτικά βασική πληροφόρηση για το πλαίσιο αξιολόγησης στο οποίο στηρίζεται. Στο κεφάλαιο 3 γίνεται αναλυτική περιγραφή των διαδικασιών που ακολουθήθηκαν κατά τη διεξαγωγή της Έρευνας, περιλαμβανομένων των εργαλείων συλλογής δεδομένων, τόσο στην Κύπρο όσο και διεθνώς. Στο κεφάλαιο 4 γίνεται παρουσίαση των αποτελεσμάτων για την επίδοση των μαθητών/μαθητριών, στην Κύπρο και διεθνώς. Στο κεφάλαιο 5 παρουσιάζονται τα ευρήματα, τα οποία σχετίζονται με τους επιπρόσθετους παράγοντες που έχουν διερευνηθεί και έχουν δυνητική σχέση με την επίδοση. Στο τελευταίο κεφάλαιο επιχειρείται μία σύνοψη των βασικών συμπερασμάτων και καταγράφονται καταληκτικά σχόλια.

2 Θεωρητικό και Μεθοδολογικό Πλαίσιο

2.1 Ταυτότητα έρευνας PIRLS

Η έρευνα PIRLS είναι μια διεθνής έρευνα που επικεντρώνεται στην αξιολόγηση της κατανόησης κειμένου στη Δ' τάξη Δημοτικού. Ο βασικός στόχος της είναι η παροχή πληροφόρησης προς τις συμμετέχουσες χώρες για την τρέχουσα κατάσταση σε σχέση με τα μαθησιακά επιτεύγματα των μαθητών/μαθητριών τους, αναφορικά με την κατανόηση κειμένου και για την τάση που καταγράφεται σε σχέση με τη διαχρονική μαθησιακή πορεία τους στους διάφορους κύκλους υλοποίησης της έρευνας.

Η έρευνα συντονίζεται από τον οργανισμό International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA, Amsterdam, The Netherlands). Συνεργάτες στην υλοποίηση της Έρευνας είναι και οι οργανισμοί: IEA Data Processing and Research Center (IEA DPC, Hamburg, Germany), Statistics Canada (Ottawa, Canada), National Foundation for Educational Research (NFER) (England and Wales), Australian Council for Educational Research (ACER) (Australia) και Educational Testing Service (ETS) (United States).

Η έρευνα PIRLS υλοποιήθηκε για πρώτη φορά το 2001 και από τότε διεξάγεται κάθε πέντε χρόνια. Η PIRLS 2021 αποτελεί τον πέμπτο κύκλο υλοποίησής της. Η Κύπρος έχει μόνο δύο συμμετοχές στην έρευνα PIRLS, το 2001 και το 2021.

Ειδικότερα, η έρευνα PIRLS στοχεύει:

- να αξιολογήσει και να συγκρίνει την επίδοση των μαθητών/μαθητριών Δ' Δημοτικού στην κατανόηση γραπτού λόγου (γραμματισμός στην ανάγνωση και κατανόηση κειμένου).
- να συλλέξει πληροφορίες σε επίπεδο μαθητών/μαθητριών, γονέων/κηδεμόνων, εκπαιδευτικών και σχολείων που ενδέχεται να συσχετίζονται με τις επιδόσεις των μαθητών/μαθητριών στην ανάγνωση και στην κατανόηση γραπτού λόγου (Mullis & Martin, 2019).

Το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας PIRLS αναπτύχθηκε για πρώτη φορά το 2001 με βάση την έρευνα του IEA Reading Literacy Study η οποία πραγματοποιήθηκε το 1991 (Wolf, 1995). Από τότε, το θεωρητικό πλαίσιο αναθεωρείται σε τακτική βάση μετά από την ολοκλήρωση κάθε κύκλου υλοποίησης της έρευνας, ώστε να ενημερώνεται για να ανταποκρίνεται στην τρέχουσα βιβλιογραφία.

Η έρευνα PIRLS βασίζεται σε μια ευρεία αντίληψη για το τι σημαίνει η ικανότητα ανάγνωσης - μια έννοια που περιλαμβάνει την ανάγνωση για την ευχαρίστηση που μας παρέχει επιτρέποντάς μας να βιώσουμε διαφορετικούς κόσμους, πολιτισμούς και ιδέες. Περιλαμβάνει επίσης τον αναστοχασμό για γραπτά κείμενα και άλλες πηγές

πληροφοριών ως εργαλεία για την επίτευξη ατομικών και κοινωνικών στόχων, γνωστό και ως «*reading to do*». Αυτή η ιδέα είναι πολύ χρήσιμη στη σημερινή κοινωνία, η οποία δίνει μεγάλη έμφαση στην ικανότητα των μαθητών/μαθητριών να χρησιμοποιούν πληροφορίες που αποκτούν μέσα από την ανάγνωση. Η έμφαση μετατοπίζεται από την ευχέρεια στο διάβασμα και την κατανόηση σε ένα βασικό επίπεδο, στην ικανότητα εφαρμογής σε νέες καταστάσεις αυτών που έχουν κατανοήσει (Mullis & Martin, 2019).

Ο γραμματισμός για την ανάγνωση και κατανόηση κειμένου ορίζεται, στο πλαίσιο της έρευνας PIRLS, ως η ικανότητα κατανόησης και χρήσης εκείνων των γραπτών μορφών λόγου, οι οποίες απαιτούνται από την κοινωνία ή/και θεωρούνται σημαντικές από το ίδιο το άτομο. Αυτό ο ορισμός έχει εφαρμογή σε αναγνώστες όλων των ηλικιών και περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα γραπτών κειμένων, όμως επισημαίνει τη σημασία της ανάγνωσης στο σχολείο και στην καθημερινή ζωή και αναγνωρίζει τη συνεχώς αυξανόμενη ποικιλία κειμένων στον σύγχρονο κόσμο της τεχνολογίας (Mullis & Martin, 2019).

Η οπτική που υιοθετείται από την έρευνα PIRLS 2021 αναδεικνύει τη σημαντικότητα τόσο του πλαισίου της αναγνωστικής περίπτωσης όσο και της κοινωνικής διάδρασης, εντός και εκτός του σχολικού περιβάλλοντος, για την ανάπτυξη του γραμματισμού για την ανάγνωση και κατανόηση κειμένου. Επιπρόσθετα, η οπτική που υιοθετείται από την έρευνα PIRLS 2021 αναδεικνύει τη σημαντικότητα τόσο του πλαισίου της αναγνωστικής περίπτωσης όσο και της κοινωνικής διάδρασης, εντός και εκτός του σχολικού περιβάλλοντος (Mullis & Martin, 2019).

2.2 Πλαίσιο αξιολόγησης

Το πλαίσιο αξιολόγησης στο οποίο στηρίζεται η PIRLS περιλαμβάνει δύο συνιστώσες. Η πρώτη αφορά στην επίδοση των μαθητών/μαθητριών στην ανάγνωση και την κατανόηση κειμένων. Η δεύτερη αφορά σε παρεμφερείς παράγοντες, οι οποίοι παρουσιάζουν δυναμικά σύνδεση με την επίδοση (Mullis & Martin, 2019). Στη συνέχεια, οι δύο αυτές συνιστώσες τυγχάνουν ξεχωριστού σχολιασμού και συζήτησης.

2.3 Επίδοση μαθητών/μαθητριών

Το πλαίσιο αξιολόγησης της PIRLS 2021 προσφέρει τη βάση για την αξιολόγηση των δεξιοτήτων ανάγνωσης και κατανόησης γραπτού λόγου των μαθητών/μαθητριών. Το πλαίσιο αναλύεται σε δύο άξονες: στους σκοπούς ανάγνωσης κειμένου (*purposes of reading*) και στις διεργασίες κατανόησης κειμένου (*processes of comprehension*).

Οι σκοποί ανάγνωσης είναι δύο και αναφέρονται (α) στην παραγωγική προσέγγιση λογοτεχνικών κειμένων, και (β) στον εντοπισμό και κατανόηση πληροφοριών σε μη λογοτεχνικά κείμενα (πληροφοριακά κείμενα).

Η ενασχόληση των μαθητών/ μαθητριών μικρής ηλικίας με την επεξεργασία κειμένων εντός και εκτός σχολικού χώρου περιλαμβάνει κυρίως αφηγηματικά ή πληροφοριακά κείμενα. Καθώς οι μαθητές/μαθήτριες αναπτύσσουν τις αναγνωστικές τους δεξιότητες, η ενασχόλησή τους με το διάβασμα για εντοπισμό πληροφοριών γίνεται πιο σημαντική, καθώς το διάβασμα γίνεται εργαλείο μάθησης σε όλα τα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος. Επομένως, το θεωρητικό πλαίσιο της PIRLS επικεντρώνεται στην ανάγνωση που γίνεται τόσο για σκοπούς αναψυχής αλλά και για (σκοπούς απόκτησης γνώσεων και πληροφοριών).

Ο δεύτερος άξονας περιλαμβάνει τέσσερις συνιστώσες η καθεμιά από τις οποίες αντιστοιχεί σε μια από τις ακόλουθες συγκεκριμένες διεργασίες κατανόησης κειμένου: (α) εντοπισμός και ανάκτηση ρητά δηλωμένων πληροφοριών, (β) εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων, (γ) ερμηνεία και διασύνδεση ιδεών και πληροφοριών, και (δ) αξιολόγηση και κριτική στο περιεχόμενο και τα κειμενικά στοιχεία. Οι διεργασίες αυτές αποτελούν τη βάση πάνω στην οποία στηρίζεται η διαμόρφωση των ερωτημάτων (items) που συνοδεύουν το κάθε κείμενο στο δοκίμιο αξιολόγησης. Ειδικότερα, το καθένα από τα έργα αξιολόγησης που αναπτύσσεται και περιλαμβάνεται στα εξεταστικά δοκίμια της έρευνας PIRLS επικεντρώνεται σε κάποια από αυτές τις διεργασίες.

Συνοπτικά, το κάθε έργο αξιολόγησης κατηγοριοποιείται παράλληλα σε σχέση με δύο κριτήρια: το είδος του κειμένου στο οποίο εντάσσεται (λογοτεχνικό ή πληροφοριακό) και τη διεργασία κατανόησης κειμένου στην οποία απαιτεί να εμπλακούν οι μαθητές/μαθήτριες, προκειμένου να το προσεγγίσουν και να δώσουν μια έγκυρη απάντηση. Στον πίνακα 1 παρουσιάζονται αυτή η διπλή κατηγοριοποίηση στους δύο άξονες καθώς επίσης και η σχετική αντιπροσώπευσή τους στα εξεταστικά δοκίμια.

Πίνακας 1. Πλαίσιο αξιολόγησης PIRLS 2021

ΣΚΟΠΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ (PURPOSES OF READING)	Ποσοστιαία αντιπροσώπευση στα δοκίμια
Λογοτεχνική εμπειρία (Λογοτεχνικά κείμενα)	50%
Εντοπισμός και χρήση πληροφοριών (Πληροφοριακά κείμενα)	50%
ΔΙΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ (PROCESSES OF COMPREHENSION)	
Εντοπισμός και ανάκτηση ρητά δηλωμένων πληροφοριών	20%
Εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων	30%
Ερμηνεία και ενσωμάτωση ιδεών και πληροφοριών	30%
Κριτική στο περιεχόμενο και τα κειμενικά στοιχεία	20%

2.4 Παρεμφερείς παράγοντες σε σχέση με την επίδοση

Μια πρόσθετη πτυχή της έρευνας PIRLS περιλαμβάνει τη συλλογή δεδομένων για παράγοντες που δυνητικά παρουσιάζουν σύνδεση με την επίδοση. Ο καθένας από τους παράγοντες αναλύεται σε μια σειρά από επιμέρους συνιστώσες, για τις οποίες λήφθηκε πρόνοια ώστε να συλλεγεί σχετική πληροφόρηση μέσα από τα αντίστοιχα ερωτηματολόγια. Στον πίνακα 2 καταγράφονται οι παράγοντες και οι αντίστοιχες συνιστώσες, οι οποίες παρουσιάζονται στην Έκθεση αυτή.

Πίνακας 2. Παράγοντες υπό διερεύνηση

Παράγοντας	Πτυχές
Στήριξη από το οικογενειακό περιβάλλον	• Διαθέσιμοι πόροι στο οικογενειακό περιβάλλον (κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο οικογένειας) • Εμπλοκή γονέων/κηδεμόνων σε δραστηριότητες πρώιμου γλωσσικού γραμματισμού με τα παιδιά τους πριν από τη φοίτησή τους στο δημοτικό σχολείο • Στάση γονέων/κηδεμόνων ως προς το διάβασμα • Δεξιότητες γραμματισμού παιδιών πριν φοιτήσουν στο δημοτικό σχολείο
Σύνθεση μαθητικού πληθυσμού, διαθέσιμοι σχολικοί πόροι και σχολικό κλίμα	• Σύνθεση μαθητικού πληθυσμού σε σχέση με το ΚΟΕ οικογένειας • Βαθμός μαθησιακής ετοιμότητας κατά την εγγραφή των παιδιών στο δημοτικό σχολείο • Επίδραση πιθανών ελλείψεων σχολείων σε πόρους/εξοπλισμό στη δυνατότητά τους να επιτελούν τον διδακτικό τους ρόλο • Έμφαση σχολείου στην ακαδημαϊκή επιτυχία • Ζητήματα πειθαρχίας
Αντιλήψεις, στάσεις και συμπεριφορές των μαθητών/μαθητριών σε σχέση με το διάβασμα	• Στάσεις μαθητών/μαθητριών ως προς το διάβασμα • Αυτοπεποίθηση μαθητών/μαθητριών ως προς το διάβασμα • Χρήση ψηφιακών συσκευών από μαθητές/μαθήτριες για εντοπισμό πληροφοριών

2.5 Ερευνητικός σχεδιασμός

Η συλλογή των δεδομένων έγινε με τους εξής τρόπους: (α) με τη χρήση *Δοκιμίων Αξιολόγησης*, τα οποία συμπληρώθηκαν από τους μαθητές/τις μαθήτριες και αξιοποιήθηκαν για την καταγραφή των μαθησιακών επιτευγμάτων και (β) με τη χρήση *Ερωτηματολογίων*, που συμπληρώθηκαν τόσο από τους μαθητές/τις μαθήτριες όσο και από τους/τις εκπαιδευτικούς και διευθυντές/διευθύντριες, με στόχο την πρόσθετη και συμπληρωματική πληροφόρηση. Επιπλέον, χρησιμοποιήθηκε *Ερωτηματολόγιο*, το οποίο συμπληρώθηκε από τους γονείς/κηδεμόνες των μαθητών/μαθητριών (von Davier, Mullis, Fishbein & Foy, 2023).

Συγκεκριμένα, τα μέσα συλλογής δεδομένων ήταν τα ακόλουθα:

- (α) *Δοκίμιο Αξιολόγησης*
- (β) *Ερωτηματολόγιο Μαθητή/Μαθήτριας*
- (γ) *Ερωτηματολόγιο Εκπαιδευτικών*
- (δ) *Ερωτηματολόγιο Σχολείου*
- (ε) *Ερωτηματολόγιο Γονέων/Κηδεμόνων*

Συνολικά, στα δοκίμια αξιολόγησης χρησιμοποιήθηκαν 18 διαφορετικά κείμενα, 9 λογοτεχνικά και 9 πληροφοριακά. Το κάθε κείμενο συνοδεύονταν από μια σειρά από ερωτήματα (items) πολλαπλής επιλογής (multiple choice) ή ανοικτού τύπου, σύντομης απάντησης (constructed response). Με βάση αυτά τα κείμενα διαμορφώθηκαν 18 διαφορετικές εκδοχές του δοκιμίου αξιολόγησης. Η κατανομή των κειμένων, με τα συνοδευτικά τους ερωτήματα, στα 18 δοκίμια αξιολόγησης ικανοποιεί τα ακόλουθα δύο κριτήρια: (α) το κάθε δοκίμιο αξιολόγησης περιλαμβάνει δύο κείμενα, ένα λογοτεχνικό και ένα πληροφοριακό, και (β) το κάθε κείμενο (με τα συνοδευτικά του ερωτήματα) εμφανίζεται σε δύο διαφορετικά δοκίμια.

Εκτός από τα δύο κείμενα, το κάθε δοκίμιο περιέλαβε μια επιπρόσθετη ενότητα με επιμέρους ερωτήματα που ζητούν από τους μαθητές/τις μαθήτριες να αποτιμήσουν την εμπειρία τους (βαθμός ικανοποίησης) με την ενασχόλησή τους με τα δύο κείμενα (Enjoyment Survey).

Το *Ερωτηματολόγιο Μαθητή/Μαθήτριας* περιλάμβανε ερωτήσεις σε σχέση με:

- (α) προσωπικά στοιχεία των μαθητών/μαθητριών,
- (β) το σχολείο των μαθητών/μαθητριών,
- (γ) την ανάγνωση στο σχολείο
- (δ) τη χρήση της βιβλιοθήκης
- (ε) το διάβασμα κειμένων εντός του σχολείου
- (στ) την άποψη των μαθητών/μαθητριών για την ανάγνωση/διάβασμα κειμένων

Το *Ερωτηματολόγιο Εκπαιδευτικών* περιείχε ερωτήσεις αναφορικά με τις απόψεις των εκπαιδευτικών για τα ακόλουθα:

- (α) προσωπικά στοιχεία των εκπαιδευτικών,
- (β) την έμφαση του σχολείου στην ακαδημαϊκή επιτυχία,
- (γ) το σχολικό περιβάλλον,
- (δ) τον ρόλο του/της εκπαιδευτικού,
- (ε) τη διδασκαλία ανάγνωσης στο τμήμα που συμμετείχε στην Έρευνα PIRLS,
- (στ) τους πόρους σε Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές και βιβλιοθήκης
- (ζ) την κατ' οίκον εργασία σε σχέση με την ανάγνωση, και
- (η) την αξιολόγηση της ανάγνωσης

Το *Ερωτηματολόγιο Σχολείου* συμπληρώθηκε από τους διευθυντές/τις διευθύντριες των σχολικών μονάδων που συμμετείχαν στην έρευνα και περιλάμβανε ερωτήσεις σε σχέση με:

- (α) τον μαθητικό πληθυσμό και τα χαρακτηριστικά του σχολείου,
- (β) τον διδακτικό χρόνο,
- (γ) τους σχολικούς πόρους και τον τεχνολογικό εξοπλισμό,
- (δ) την έμφαση του σχολείου στην ακαδημαϊκή επιτυχία,
- (ε) τη σχολική πειθαρχία και ασφάλεια,
- (στ) την αναγνωστική ετοιμότητα των παιδιών,
- (ζ) την ανάγνωση στο σχολείο,
- (η) την εμπειρία και εκπαίδευση του διευθυντή/της διευθύντριας, και
- (θ) την πανδημία του COVID-19

Το *Ερωτηματολόγιο Γονέα/Κηδεμόνα* περιλάμβανε ερωτήσεις σε σχέση με:

- (α) το παιδί πριν από τη φοίτησή του στο δημοτικό σχολείο,
- (β) το παιδί όταν αρχίζει τη φοίτησή του στο δημοτικό σχολείο,
- (γ) το σχολείο του παιδιού,
- (δ) τον γραμματισμό στο σπίτι,
- (ε) επιπρόσθετες πληροφορίες (μόρφωση, επάγγελμα), και
- (στ) την πανδημία του COVID-19

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι αρκετές από τις πτυχές των ερωτηματολογίων που αναφέρθηκαν πιο πάνω δεν παρουσιάζονται στη διεθνή έκθεση, και κατά συνέπεια, απουσιάζουν και από την παρούσα έκθεση. Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι όλα τα δεδομένα που προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια είναι στη διάθεση των ερευνητών και της Αρμόδιας Αρχής για περαιτέρω αξιοποίησή τους σε μεταγενέστερο στάδιο.

3 Διαδικασίες

3.1 Η πανδημία COVID-19

Ένας απρόβλεπτος παράγοντας που υπεισήλθε στον υπό αναφορά κύκλο της έρευνας PIRLS αφορά στην πανδημία λόγω της COVID-19. Μια από τις άμεσες επιπτώσεις της πανδημίας, στα εκπαιδευτικά συστήματα διεθνώς, αφορά στη διατάραξη της εύρυθμης λειτουργίας των σχολείων. Αυτό εκφράστηκε με δύο κυρίως τρόπους. Ο πρώτος αφορά στην πλήρη διακοπή της λειτουργίας των σχολικών μονάδων με την παράλληλη στροφή προς την εξ αποστάσεως διδασκαλία. Ο δεύτερος περιλαμβάνει τη μερική λειτουργία των σχολικών μονάδων κατά την οποία η διδασκαλία πραγματοποιείται δια ζώσης αλλά με μειωμένους αριθμούς μαθητών/μαθητριών ανά τάξη.

Αναπόφευκτα, αυτή η έκτακτη κατάσταση επηρέασε δυσμενώς την υλοποίηση της έρευνας PIRLS. Η ένταση αυτής της επίδρασης εμφανίζει σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στις συμμετέχουσες χώρες. Αυτή η διαφοροποίηση περιγράφεται στον πίνακα 3. Συγκεκριμένα, οι γραμμές του πίνακα διαβαθμίζουν την ένταση της επίδρασης (πρώτη στήλη) σε αύξουσα σειρά και σε κάθε περίπτωση φαίνεται το ποσοστό των μαθητών/μαθητριών στην Κύπρο που φοιτούν σε σχολεία που επηρεάστηκαν με την αντίστοιχη ένταση (δεύτερη στήλη). Αυτό το ποσοστό αντιπαραβάλλεται με το αντίστοιχο ποσοστό που καταγράφηκε συνολικά σε διεθνές επίπεδο (τρίτη στήλη).

Πίνακας 3. Ποσοστό σχολικών μονάδων που επηρεάστηκαν λόγω της πανδημίας COVID-19

	Ποσοστό	
	Κ	Δ
Η λειτουργία των σχολικών μονάδων δεν επηρεάστηκε καθόλου	2%	14%
Η λειτουργία των σχολικών μονάδων επηρεάστηκε για περίοδο μικρότερη των 2 μηνών	5%	10%
Η λειτουργία των σχολικών μονάδων επηρεάστηκε για περίοδο 2-4 μηνών	31%	15%
Η λειτουργία των σχολικών μονάδων επηρεάστηκε για περίοδο 5-8 μηνών	54%	13%
Η λειτουργία των σχολικών μονάδων επηρεάστηκε για περίοδο μεγαλύτερη των 8 μηνών	8%	47%

Πηγή: Ερωτηματολόγιο Σχολείου

Αξίζει να σημειωθεί ότι το ποσοστό των μαθητών/μαθητριών στην Κύπρο που φοιτούν σε σχολεία που είτε δεν επηρεάστηκαν καθόλου είτε επηρεάστηκαν για λιγότερο από δύο μήνες είναι μόλις 7%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό διεθνώς είναι περισσότερο από τριπλάσιο (24%). Η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών/μαθητριών στην Κύπρο (85%) φοιτούν σε σχολεία που επηρεάστηκαν για 2 ως 8 μήνες, με το αντίστοιχο ποσοστό σε διεθνές επίπεδο να περιορίζεται στο 28%. Τέλος, μόλις το 8% των μαθητών/μαθητριών στην Κύπρο φοιτούν σε σχολεία που

επηρεάστηκαν για περίοδο μεγαλύτερη από 8 μήνες ενώ σε διεθνές επίπεδο εμφανίζεται μια εμφανώς διαφορετική τάση αφού το αντίστοιχο ποσοστό ήταν αισθητά μεγαλύτερο (47%).

Ένα άλλο στοιχείο που αξίζει να καταγραφεί, αφορά στις απουσίες των παιδιών από το σχολείο λόγω της πανδημίας και της επίπτωσής τους στη μαθησιακή πορεία τους, όπως την αντιλαμβάνονται οι γονείς/κηδεμόνες. Σε 87% των συμμετεχόντων μαθητών/μαθητριών διεθνώς, οι γονείς/κηδεμόνες ανέφεραν ότι το παιδί τους είχε απουσιάσει από το σχολείο ενώ στις υπόλοιπες περιπτώσεις (13%) δεν υπήρξε απουσία για αυτόν τον λόγο. Η κατάσταση στην Κύπρο ανακλά την ίδια εικόνα αφού τα αντίστοιχα ποσοστά ήταν 86% και 14%. Σε διεθνές επίπεδο, όπως φαίνεται στον πίνακα 4, σε 67% των περιπτώσεων των μαθητών/μαθητριών που απουσίασαν από το σχολείο λόγω της πανδημίας οι γονείς/κηδεμόνες δήλωσαν ότι η μαθησιακή τους επίδοση επηρεάστηκε αρνητικά. Το αντίστοιχο ποσοστό στην Κύπρο ήταν 71%. Σε ποσοστό 19% στο διεθνές πλαίσιο, οι γονείς/κηδεμόνες των μαθητών/μαθητριών που απουσίασαν από το σχολείο δήλωσαν ότι αυτό δεν είχε επιπτώσεις στη μαθησιακή επίδοση του παιδιού τους. Το αντίστοιχο ποσοστό για την Κύπρο ανέρχεται στο 15%.

Πίνακας 4. Ποσοστό μαθητών/μαθητριών που επηρεάστηκε η μάθησή τους με βάση τις αντιλήψεις των γονέων/κηδεμόνων τους

	Ποσοστό	
	Κ	Δ
Δεν επηρεάστηκε καθόλου	15%	19%
Επηρεάστηκε μερικώς	50%	45%
Επηρεάστηκε πολύ	21%	22%

Πηγή: Ερωτηματολόγιο Γονέων/Κηδεμόνων

Αναμφίβολα, η πανδημία λειτούργησε περιοριστικά στη συλλογή δεδομένων. Ωστόσο, οι συντονισμένες προσπάθειες των συμμετεχουσών χωρών συνέβαλαν στη διαχείριση αυτών των δυσκολιών καθιστώντας εφικτή τη συλλογή δεδομένων από περίπου 400 000 μαθητές/μαθήτριες. Ο πίνακας 5 παρουσιάζει τις χώρες με βάση τον χρόνο συλλογής δεδομένων. Οι πλείστες συμμετέχουσες χώρες (N=37), περιλαμβανομένης και της Κύπρου, κατάφεραν να ολοκληρώσουν τη συλλογή δεδομένων με βάση τον σχεδιασμό της έρευνας κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2022-2021. Όμως, κάποιες χώρες (N=14) αναγκάστηκαν να επεκτείνουν τη συλλογή δεδομένων μέχρι και την έναρξη της επόμενης σχολικής χρονιάς, όταν πλέον τα παιδιά φοιτούσαν στην Ε' Δημοτικού. Επίσης, κάποιες άλλες χώρες (N=6) συνέλλεξαν δεδομένα από παιδιά Δ' Δημοτικού αλλά με καθυστέρηση ενός έτους (μέχρι το τέλος της σχολικής χρονιάς 2021-2022).

Πίνακας 5. Αντίκτυπος πανδημίας στη συλλογή δεδομένων για έρευνα PIRLS 2021

Συλλογή δεδομένων με βάση τον προγραμματισμό, όταν οι μαθητές/μαθήτριες φοιτούσαν στην Δ' Τάξη (N=37)	Αργοπορημένη συλλογή δεδομένων: έναν χρόνο αργότερα όταν οι μαθητές/μαθήτριες φοιτούσαν στην Δ' Τάξη (N=6)	Αργοπορημένη συλλογή δεδομένων: όταν οι μαθητές/μαθήτριες φοιτούσαν στην αρχή της Ε' τάξης (N=14)
Αζερμπαϊτζάν	Αγγλία	Βόρεια Ιρλανδία
Αίγυπτος	Αυστραλία	Γεωργία
Αλβανία	Βραζιλία	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα
Αυστρία	Ιράν	ΗΠΑ
Βέλγιο	Ισραήλ	Ιρλανδία
Βέλγιο (Φλαμανδία)	Νότια Αφρική	Καζακστάν
Βόρεια Μακεδονία		Κατάρ
Βουλγαρία		Κροατία
Γαλλία		Λετονία
Γερμανία		Λιθουανία
Δανία		Μαρόκο
Ιορδανία		Μπαχρέιν
Ισπανία		Ουγγαρία
Ιταλία		Σαουδική Αραβία
Κινέζικη Ταϊπέι		
Κόσσοβο		
Κύπρος		
Μακάο		
Μάλτα		
Μαυροβούνιο		
Νέα Ζηλανδία		
Νορβηγία		
Ολλανδία		
Ομάν		
Ουζμπεκιστάν		
Πολωνία		
Πορτογαλία		
Ρωσία		
Σερβία		
Σιγκαπούρη		
Σλοβακία		
Σλοβενία		
Σουηδία		
Τουρκία		
Τσεχία		
Φιλανδία		
Χονγκ Κονγκ		

Σε ό,τι αφορά στις 43 χώρες που συνέλλεξαν δεδομένα στο τέλος της Δ' τάξης, το γεγονός ότι οι έξι από αυτές υλοποίησαν τη συλλογή σε διαφορετικές (διαδοχικές) σχολικές χρονιές δεν φάνηκε να επηρεάζει με κάποιο τρόπο την επίδοση των μαθητών. Ωστόσο, αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένο στην περίπτωση των 14 χωρών όπου η συλλογή δεδομένων καθυστέρησε με αποτέλεσμα να ολοκληρωθεί στην αρχή της επόμενης σχολικής χρονιάς, όταν πλέον οι μαθητές/μαθήτριες φοιτούσαν στην Ε' τάξη. Αντίθετα, τα δεδομένα εισηγούνται ότι αυτό έθεσε, τουλάχιστον κάποιες από αυτές τις χώρες, σε πλεονεκτική θέση. Αυτό το πλεονέκτημα ανακλάται κυρίως στα μεγέθη της μεταβολής που καταγράφηκαν σε αυτές τις χώρες ανάμεσα στις επιδόσεις τους στους δύο τελευταίους κύκλους (2016 και 2021). Αυτή η επίδραση, και το μέγεθός της, δεν έχουν μελετηθεί περαιτέρω από τους διοργανωτές, τουλάχιστον μέχρι τη δημοσίευση της διεθνούς έκθεσης. Έτσι, για κάποιες από τις πτυχές των αποτελεσμάτων, θεωρήθηκε σκόπιμο από τους διοργανωτές όπως αυτά να παρουσιάζονται στη διεθνή έκθεση ξεχωριστά για τις 43 χώρες, εξαιρώντας τις 14 χώρες για τις οποίες δεν είναι απολύτως διασφαλισμένη η συγκρισιμότητα. Αυτή η προσέγγιση ακολουθείται και κατά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων στο επόμενο κεφάλαιο της εθνικής έκθεσης. Στις περιπτώσεις όπου συμβαίνει αυτό, διευκρινίζεται ρητώς στο κείμενο.

3.2 Η διεξαγωγή της έρευνας διεθνώς

Στην Έρευνα PIRLS 2021 συμμετείχαν συνολικά 57 χώρες. Η PIRLS 2021 διεξήχθη σε δύο φάσεις: η πρώτη φάση (Πιλοτική Έρευνα) διενεργήθηκε τη σχολική χρονιά 2019-20 σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες με στόχο τον έλεγχο των διαδικασιών και των εργαλείων της έρευνας. Η δεύτερη φάση (Κύρια Έρευνα) διενεργήθηκε κατά τη σχολική χρονιά 2020-21.

Η έρευνα υλοποιήθηκε για πρώτη φορά, σε προαιρετική βάση, χρησιμοποιώντας ηλεκτρονική χορήγηση εργαλείων. Περισσότερες από τις μισές συμμετέχουσες χώρες (N=31), περιλαμβανομένης και της Κύπρου, επέλεξαν να παραμείνουν στην έντυπη συλλογή δεδομένων, ενώ οι υπόλοιπες 26 χώρες έχουν μεταβεί στην ηλεκτρονική εκδοχή. Ο πίνακας 6 παρουσιάζει τη διάκριση των συμμετεχουσών χωρών με βάση τον τρόπο συλλογής δεδομένων που έχουν χρησιμοποιήσει.

Πίνακας 6. Κατανομή χωρών με βάση τον τρόπο χορήγησης εργαλείων

Χώρες που συμμετείχαν στην ηλεκτρονική συλλογή δεδομένων (N=26)	Χώρες που συμμετείχαν στην έντυπη συλλογή δεδομένων (N=31)
Βέλγιο (Φλαμανδία)	Αγγλία
Γερμανία	Αζερμπαϊτζάν
Δανία	Αίγυπτος
Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	Αλβανία
ΗΠΑ	Αυστραλία
Ισπανία	Αυστρία
Ισραήλ	Βέλγιο
Ιταλία	Βόρεια Ιρλανδία
Καζακστάν	Βόρεια Μακεδονία
Κατάρ	Βόρεια Μακεδονία
Κινέζικη Ταϊπέι	Βουλγαρία
Κροατία	Βραζιλία
Λιθουανία	Γαλλία
Μάλτα	Ιορδανία
Νέα Ζηλανδία	Ιράν
Νορβηγία	Ιρλανδία
Ουγγαρία	Κόσσοβο
Πορτογαλία	Κύπρος
Ρωσία	Λετονία
Σαουδική Αραβία	Μαυροβούνιο
Σιγκαπούρη	Μακάο
Σλοβακία	Μαρόκο
Σλοβενία	Μπαχρέιν
Σουηδία	Νότια Αφρική
Τσεχία	Ολλανδία
Φιλανδία	Ομάν
	Ουζμπεκιστάν
	Πολωνία
	Σερβία
	Τουρκία
	Χονγκ Κονγκ

3.3 Το πλαίσιο της υλοποίησης της έρευνας στην Κύπρο

3.3.1. Διοργάνωση

Την υλοποίηση της Έρευνας PIRLS 2021 ανέλαβε για πρώτη φορά, το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ), μέσω του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης (ΚΕΕΑ). Τον Ιούλιο του 2022, είχε ληφθεί η απόφαση από το Υπουργικό Συμβούλιο για διαχρονική συμμετοχή της Κύπρου στην εν λόγω έρευνα (Αρ. Πρότασης 898/2022, ημερ. 6/7/2022).

Όλες οι δράσεις που αφορούσαν στην προετοιμασία και υλοποίηση της Έρευνας PIRLS 2021 πραγματοποιήθηκαν στη βάση συνεργασίας του ΚΕΕΑ με τη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης. Συστάθηκε, επίσης, ειδική ομάδα εξωτερικών συμβούλων, αποτελούμενη από ακαδημαϊκούς με εξειδίκευση σε περιοχές που καλύπτουν (α) θέματα Μέτρησης/Ψυχομετρίας και (β) τη διδακτική της Γλώσσας και του Γραμματισμού.

Κατά την προετοιμασία, το ΚΕΕΑ (Εθνικό Κέντρο PIRLS) βρισκόταν σε συνεχή επικοινωνία με τα σχολεία, σε σχέση με διάφορες δράσεις, όπως για παράδειγμα ενημέρωση για προγραμματισμένες συναντήσεις, αποστολή υλικού για την προώθηση της έρευνας, ενημέρωση για το αποδεσμευμένο υλικό, καθορισμό ημερομηνιών διεξαγωγής της έρευνας σε κάθε σχολείο και αποστολή καταλόγων με τους επιλέξιμους μαθητές/τις επιλέξιμες μαθήτριες. Η επικοινωνία γινόταν μέσω του Συντονιστή/της Συντονίστριας του Σχολείου, του ατόμου, δηλαδή, που ορίστηκε από τον διευθυντή/τη διευθύντρια ως σύνδεσμος επικοινωνίας του σχολείου με το Εθνικό Κέντρο PIRLS, στη βάση των προδιαγραφών της Έρευνας.

Οι διοργανωτές κοινοποίησαν συγκεκριμένες οδηγίες για τη διεξαγωγή της έρευνας, σύμφωνα με τις οποίες το ΚΕΕΑ ετοίμασε (μετάφραση, προσαρμογή) (α) τα εργαλεία συλλογής δεδομένων (*Βιβλιάρια/Δοκίμια, Ερωτηματολόγιο Μαθητή/Μαθήτριας, Ερωτηματολόγιο Σχολείου, Ερωτηματολόγιο Εκπαιδευτικών, Ερωτηματολόγιο Γονέων/Κηδεμόνων*), και (β) τους οδηγούς που χρησιμοποιήθηκαν για την καθοδήγηση των εμπλεκόμενων (*Οδηγός Συντονιστή/Συντονίστριας Σχολείου, Οδηγός Υπεύθυνου/Υπεύθυνης Χορήγησης και Οδηγός Κωδικοποίησης δεδομένων ανοικτού τύπου*).

Οι μαθητές/μαθήτριες κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν την εξέταση με σοβαρότητα, και με την πεποίθηση ότι έχουν τις δυνατότητες να πετύχουν καλές επιδόσεις. Ήταν, επίσης, σημαντικό να συνειδητοποιήσουν ότι η εξέταση δεν απαιτούσε οποιασδήποτε μορφής απομνημόνευση συγκεκριμένης ύλης του Αναλυτικού Προγράμματος. Οι μαθητές/μαθήτριες ενθαρρύνθηκαν να έρθουν σε επαφή με δείγματα του αποδεσμευμένου υλικού από προηγούμενες Έρευνες PIRLS, ώστε να

εξοικειωθούν με τη μορφή και τον τύπο των ασκήσεων στις οποίες καλούνταν να απαντήσουν.

Η χορήγηση των δοκιμίων, κατά την ημέρα της διεξαγωγής της εξέτασης, έγινε από προσωπικό εκτός σχολείου (αδιόριστους/αδιόριστες εκπαιδευτικούς) που ορίστηκε και έτυχε εκπαίδευσης από το Εθνικό Κέντρο PIRLS, ενώ το προσωπικό του σχολείου ενεπλάκη στην επιτήρηση της χορήγησης. Τα δοκίμια διορθώθηκαν από ειδική ομάδα διορθωτών/διορθωτριών, οι οποίοι/οποίες επιλέγηκαν στη βάση συγκεκριμένων κριτηρίων (διορισμένοι/διορισμένες εκπαιδευτικοί Δημοτικής Εκπαίδευσης με μεταπτυχιακό στη διδακτική της Γλώσσας) και έτυχαν εκπαίδευσης από το Εθνικό Κέντρο PIRLS, στη βάση οδηγιών και προδιαγραφών που έθεσε η Διεθνής Κοινοπραξία Υλοποίησης της Έρευνας PIRLS 2021. Ο έλεγχος της αξιοπιστίας των διορθωτών/διορθωτριών, που έγινε με τη βοήθεια ειδικού λογισμικού, κατέδειξε πολύ υψηλό ποσοστό αξιοπιστίας, το οποίο ξεπερνούσε το επιδιωκόμενο όριο (85%) από τους διοργανωτές.

Για την ενημέρωση των σχολείων σε σχέση με την έρευνα αυτή το ΚΕΕΑ διοργάνωσε, τον Ιανουάριο του 2021, ενημερωτικές διαδικτυακές συναντήσεις για τους Συντονιστές/τις Συντονίστριες των Σχολείων.

Παράλληλα, ετοιμάστηκε υλικό προώθησης (τρίπτυχο, αφίσσα) και ιστοσελίδα για την PIRLS 2021 (<https://keea-pirls.pi.ac.cy/pirls/index.php?id=enemerotik-ulik>). Στην ιστοσελίδα ενσωματώθηκε πλούσιο αποδεσμευμένο υλικό από προηγούμενους κύκλους, το οποίο μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από τα σχολεία.

3.3.2. Δειγματοληψία – Συμμετέχοντες/Συμμετέχουσες

Υπεύθυνος για την επιλογή των σχολείων που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν ο οργανισμός *Statistics Canada*. Η επιλογή των σχολείων και των τμημάτων των τάξεων έγινε με τη χρήση ειδικού λογισμικού, στη βάση κριτηρίων που ίσχυσαν για όλες τις συμμετέχουσες χώρες.

Στην Κύπρο, η Πιλοτική Έρευνα διενεργήθηκε κατά την περίοδο Μαρτίου - Απριλίου 2020. Σε αυτή τη φάση διεξήχθησαν έλεγχοι σε ό,τι αφορά σε όλες οι διαδικασίες και τα μέσα συλλογής δεδομένων, κάτω από συνθήκες αντίστοιχες με αυτές της κύριας φάσης της Έρευνας. Συμμετείχαν 366 μαθητές/μαθήτριες Δ' τάξης δημοτικού από 20 σχολεία Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Η συλλογή των δεδομένων για την Κύρια Φάση της Έρευνας PIRLS 2021 πραγματοποιήθηκε την περίοδο 16 Μαρτίου – 4 Ιουνίου 2021. Σε αυτή συμμετείχαν 160 σχολεία Δημοτικής Εκπαίδευσης (ποσοστό ανταπόκρισης 98,7%), τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα. Τα σχολεία που είχαν ως κύρια

γλώσσα διδασκαλίας του υπό εξέταση γνωστικού αντικειμένου την αγγλική, συμμετείχαν στην έρευνα με δοκίμια και ερωτηματολόγια στην αγγλική γλώσσα. Στα σχολεία αυτά χρησιμοποιήθηκαν επίσης οι *Οδηγοί* στην αγγλική γλώσσα, τόσο για τους συντονιστές/τις συντονίστριες, όσο και για τους υπεύθυνους χορήγησης/τις υπεύθυνες χορήγησης των εργαλείων μέτρησης.

Από το αρχικό δείγμα των επιλεγμένων 5044 παιδιών, εξαιρέθηκαν 213 παιδιά τα οποία ενέπιπταν στην κατηγορία εξαίρεσης *‘Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες’*. Από τα υπόλοιπα παιδιά, δεν έλαβαν μέρος στην έρευνα 233 παιδιά (λόγω απουσίας τους τη μέρα της χορήγησης, άρνησης γονέα για συμμετοχή τους ή απόσυρσης του σχολείου τους από την έρευνα) και 9 παιδιά λόγω αλλαγής σχολείου/χώρας διαμονής. Ο αριθμός των παιδιών που τελικά συμμετείχαν στην έρευνα ήταν 4589 (ποσοστό ανταπόκρισης 95%).

Στην έρευνα συμμετείχαν επίσης 272 εκπαιδευτικοί (ποσοστό ανταπόκρισης 97,1%) και 4352 Γονείς/Κηδεμόνες (ποσοστό ανταπόκρισης 90,2%).

3.3.3. Συλλογή δεδομένων – Έλεγχος ποιότητας

Η συλλογή των δεδομένων για τους μαθητές/τις μαθήτριες πραγματοποιήθηκε με τη χρήση έντυπου υλικού (δοκίμια και ερωτηματολόγια). Οι μαθητές/μαθήτριες της Δ΄ Δημοτικού είχαν στη διάθεσή τους 80 λεπτά για να συμπληρώσουν το δοκίμιο, το οποίο χωριζόταν σε δύο μέρη, ένα για το κάθε κείμενο. Κάθε μέρος απαιτούσε από τους μαθητές/τις μαθήτριες χρόνο συμπλήρωσης 40 λεπτών. Ανάμεσα στη συμπλήρωση των δύο μερών μεσολάβησε ένα ολιγόλεπτο διάλειμμα διάρκειας 10 λεπτών. Σε κάθε μαθητή/μαθήτρια χορηγήθηκε μία από τις 18 διαφορετικές εκδοχές του δοκιμίου.

Μετά τη συμπλήρωση και των δύο μερών του *Δοκιμίου Αξιολόγησης*, οι μαθητές/μαθήτριες είχαν σύντομο διάλειμμα (περίπου 25 λεπτά), πριν προχωρήσουν στη συμπλήρωση του *Ερωτηματολογίου Μαθητή/Μαθήτριας*. Για διευκόλυνση της συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων από τους μαθητές/τις μαθήτριες της Δ΄ Δημοτικού, το ΚΕΕΑ έδωσε οδηγίες στους υπεύθυνους/στις υπεύθυνες χορήγησης για μεγαλόφωνη ανάγνωση των οδηγιών και των ερωτήσεων. Ο τρόπος αυτός αποδείχθηκε χρήσιμος, εφόσον όλοι οι μαθητές/μαθήτριες μπόρεσαν να απαντήσουν το ερωτηματολόγιο με τον ίδιο ρυθμό. Ο χρόνος συμπλήρωσης του *Ερωτηματολογίου Μαθητή/Μαθήτριας*, ήταν περίπου 30 λεπτά.

Το *Ερωτηματολόγιο Γονέα/Κηδεμόνα* συμπληρώθηκε, επίσης, σε έντυπη μορφή. Τα ερωτηματολόγια αυτά είχαν αποσταλεί εκ των προτέρων, μέσω ταχυδρομείου, στις σχολικές μονάδες, με οδηγίες να συμπληρωθούν, να συγκεντρωθούν και να παραδοθούν στους υπεύθυνους/τις υπεύθυνες χορήγησης κατά τη μέρα της

χορήγησης. Έτσι, όλο το υλικό από την κάθε σχολική μονάδα που συμμετείχε επιστράφηκε στο ΚΕΕΑ μέσω των υπεύθυνων χορήγησης.

Τα *Ερωτηματολόγια Σχολείου* και *Εκπαιδευτικού* συμπληρώθηκαν σε ηλεκτρονική μορφή.

Σύμφωνα με τις διαδικασίες της Έρευνας PIRLS 2021, οι διοργανωτές όρισαν εξωτερικό Υπεύθυνο Ελέγχου Ποιότητας, ο οποίος επισκέφτηκε δειγματοληπτικά διάφορα σχολεία κατά τη μέρα διεξαγωγής της εξέτασης, για έλεγχο της ορθής εφαρμογής των προκαθορισμένων διαδικασιών. Το ΚΕΕΑ συνεργάστηκε άριστα με το άτομο αυτό και παρείχε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και διευκολύνσεις που χρειαζόταν. Τα ευρήματα του ελέγχου ποιότητας υποβλήθηκαν απευθείας στους διοργανωτές.

Το Εθνικό Κέντρο PIRLS, διενήργησε ανεξάρτητα επισκέψεις σε επιπρόσθετα σχολεία, με στόχο τον έλεγχο ποιότητας, ο οποίος κατέδειξε ότι οι διαδικασίες διεξαγωγής της έρευνας στα σχολεία ήταν σε σύγκλιση με το προκαθορισμένο πλαίσιο.

3.3.4. Διαχείριση δεδομένων

Τα δεδομένα από τα *Δοκίμια Αξιολόγησης* (ερωτήσεις ανοικτού τύπου) κωδικοποιήθηκαν από ειδική ομάδα, τα μέλη της οποίας ορίστηκαν από τη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης και εκπαιδεύτηκαν από το Εθνικό Κέντρο, στη βάση οδηγιών και προδιαγραφών που όρισε ο οργανισμός IEA.

Το επόμενο στάδιο της προετοιμασίας για την υποβολή των δεδομένων προς τους διοργανωτές περιλάμβανε την καταχώριση (α) των κωδικοποιημένων απαντήσεων ανοικτού τύπου που δόθηκαν από τους μαθητές/τις μαθήτριες στις ερωτήσεις ανοικτού τύπου των δοκιμίων αξιολόγησης, και (β) των απαντήσεων κλειστού που δόθηκαν στα διάφορα εργαλεία συλλογής δεδομένων σε ειδικό λογισμικό που αναπτύχθηκε για τους σκοπούς της έρευνας από τους διοργανωτές. Η καταχώριση των δεδομένων έγινε την περίοδο Ιουνίου - Ιουλίου 2021.

Με το τέλος της διαδικασίας κωδικοποίησης και καταχώρισης των δεδομένων, διενεργήθηκαν ενδελεχείς έλεγχοι στη βάση δεδομένων η οποία δημιουργήθηκε. Οι έλεγχοι στηρίχθηκαν στις τεχνικές προδιαγραφές που τέθηκαν από τους διοργανωτές.

Η τελική βάση δεδομένων υποβλήθηκε στους διοργανωτές τον Σεπτέμβριο του 2021, και έτυχε συστηματικής επεξεργασίας ώστε να διασφαλιστεί η ποιότητα, αλλά και η συγκρισιμότητα των παρεχόμενων πληροφοριών από όλες τις συμμετέχουσες χώρες.

Η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων είχε αρχικά προγραμματιστεί από τους διοργανωτές για τις 13 Δεκεμβρίου 2022. Ωστόσο, προέκυψε αναβολή για την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων εκ μέρους των διοργανωτών. Η αναβολή αυτή προέκυψε μετά από σχετική συνάντηση των Εθνικών Συντονιστών όλων των συμμετεχουσών χωρών η οποία πραγματοποιήθηκε στις 26 Οκτωβρίου 2022. Σε αυτή τη συνάντηση εκφράστηκαν οι ανησυχίες των διοργανωτών για ανακοίνωση των αποτελεσμάτων με βάση τον αρχικό προγραμματισμό. Η βασική δυσκολία που προέκυψε αφορούσε στην ενσωμάτωση της επίδρασης του μέσου συλλογής δεδομένων (ψηφιακή ή έντυπη) στη στατιστική ανάλυση και κυρίως στην πιθανότητα της επίδρασης της πανδημίας σε αυτή την παράμετρο. Στη συνάντηση παρουσιάστηκαν δύο επιλογές και ζητήθηκε από τους Εθνικούς Συντονιστές να εκφράσουν την προτίμησή τους. Η πρώτη επιλογή περιλάμβανε την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων σε δύο διαφορετικές χρονικές στιγμές. Η μία θα ήταν η 13η Δεκεμβρίου, σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, και θα περιοριζόταν μόνο στα δεδομένα από την έντυπη συλλογή δεδομένων ενώ τα υπόλοιπα δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσω της ηλεκτρονικής εκδοχής της έρευνας θα δημοσιεύονταν σε δεύτερο χρόνο, σε ξεχωριστή έκθεση, το 2023. Η δεύτερη επιλογή, η οποία υπερίσχυσε, περιλάμβανε την αναβολή της προγραμματισθείσας ανακοίνωσης των αποτελεσμάτων και της δημοσίευσης μίας ενιαίας έκθεσης εντός του πρώτου εξαμήνου του 2023.

Σύμφωνα με τους διοργανωτές, η αναβολή αυτή θα έδινε το περιθώριο χρόνου στους διοργανωτές για να μπορέσουν να ετοιμάσουν με ενιαίο τρόπο τα αποτελέσματα της ψηφιακής και έντυπης χορήγησης στη διεθνή έκθεση PIRLS 2021 και να περιγράψουν με σαφήνεια πιθανούς περιορισμούς που μπορούσε να προκύπτουν μέσα από τα δεδομένα. Επιπρόσθετα, η αναβολή αυτή θα επέτρεπε στους διοργανωτές (International Study Center του Boston College) να εντάξουν υποκλίμακες, τόσο στην έκθεση όσο και στη διεθνή βάση δεδομένων. Τέλος, η νέα ημερομηνία ανακοίνωσης θα έδινε τον χρόνο στις συμμετέχουσες χώρες για την ετοιμασία των Εθνικών Εκθέσεων. Οι διοργανωτές διαβεβαίωσαν τις χώρες ότι η αλλαγή αυτή δεν θα επέφερε κάποια οικονομική επιβάρυνση στις συμμετέχουσες χώρες.

Μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων στις 16 Μαΐου 2023, η κάθε χώρα θα μπορεί να προχωρήσει σε περαιτέρω ανάλυση των δεδομένων, ανάλογα με τα επιμέρους θέματα τα οποία επιθυμεί να εξετάσει.

Στο πλαίσιο του πρωτοκόλλου που ακολουθείται στην περίπτωση των ανακοινώσεων των αποτελεσμάτων όλων των διεθνών ερευνών, προγραμματίζεται συνέντευξη τύπου αμέσως μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων σε διεθνές επίπεδο και αναμένεται να επικεντρωθεί στα αποτελέσματα της χώρας μας αλλά και στη σύγκρισή τους με το διεθνές πλαίσιο.

4 Αποτελέσματα για την επίδοση των μαθητών/μαθητριών

Τα αποτελέσματα που αφορούν στην επίδοση παρουσιάζονται πιο κάτω, με βάση τον πληθυσμό των συμμετεχόντων μαθητών/συμμετεχουσών μαθητριών.

4.1 Συγκριτική Επισκόπηση Αποτελεσμάτων σε Διεθνές Επίπεδο

Ο πίνακας 7 παρουσιάζει τις 57 συμμετέχουσες χώρες σε φθίνουσα σειρά, ανάλογα με τη μέση επίδοση των μαθητών/μαθητριών. Η επίδοση εκφράζεται σε κλίμακα, η οποία καθορίστηκε το 2001, με κεντρική τιμή το 500 και τυπική απόκλιση ίση με 100 (von Davier, Mullis, Fishbein & Foy, 2023).

Οι επιδόσεις που καταγράφηκαν κυμαίνονται από το 288 (Νότια Αφρική) μέχρι το 587 (Σιγκαπούρη). Η μέση επίδοση της Κύπρου, ανήλθε στο 511, υπερβαίνοντας με στατιστικά σημαντική διαφορά, την κεντρική τιμή της κλίμακας.

Πίνακας 7. Επιδόσεις σε διεθνές επίπεδο

Χώρα	Επίδοση
Σιγκαπούρη	587
Ιρλανδία ^α	577
Χονγκ Κονγκ	573
Ρωσία	567
Βόρεια Ιρλανδία ^α	566
Αγγλία ^α	558
Κροατία ^α	557
Λιθουανία ^α	552
Φιλανδία	549
Πολωνία	549
ΗΠΑ ^α	548
Κινέζικη Ταϊπέι	544
Σουηδία	544
Αυστραλία ^α	540
Βουλγαρία	540
Τσεχία	540
Ουγγαρία ^α	539
Δανία	539
Νορβηγία	539
Ιταλία	537
Μακάο	536
Αυστρία	530
Σλοβακία	529
Λετονία ^α	528
Ολλανδία	527

Γερμανία	524
Νέα Ζηλανδία	521
Ισπανία	521
Πορτογαλία	520
Σλοβενία	520
Μάλτα	515
Γαλλία	514
Σερβία	514
Αλβανία	513
Κύπρος	511
Βέλγιο (Φλαμανδία)	511
Ισραήλ [¥]	510
Καζακστάν [¤]	504
Κεντρική Τιμή Κλίμακας	500
Τουρκία	496
Βέλγιο	494
Γεωργία [¤]	494
Μαυροβούνιο	487
Κατάρ [¤]	485
Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα [¤]	483
Μπαχρέιν [¤]	458
Σαουδική Αραβία [¤]	449
Βόρεια Μακεδονία	442
Αζερμπαϊτζάν	440
Ουζμπεκιστάν	437
Ομάν	429
Κόσσοβο	421
Βραζιλία [¥]	419
Ιράν [¥]	413
Ιορδανία	381
Αίγυπτος	378
Μαρόκο [¤]	372
Νότια Αφρική [¥]	288

¤ Συμμετοχή με μαθητές/μαθήτριες όταν φοιτούσαν στην αρχή της Ε' τάξης

¥ Ετεροχρονισμένη συμμετοχή: συλλογή δεδομένων, έναν χρόνο αργότερα, από μαθητές/μαθήτριες που φοιτούσαν στη Δ' τάξη

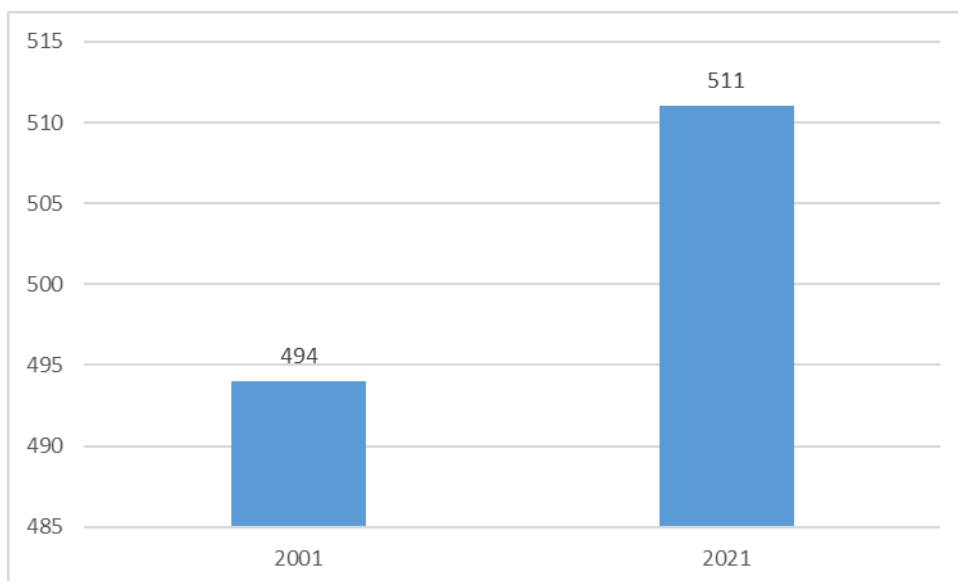
Στον πίνακα 8 κατηγοριοποιούνται οι συμμετέχουσες χώρες σε τρεις ομάδες, ανάλογα με το αν η επίδοση των μαθητών/μαθητριών τους παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά σε σχέση με την Κύπρο¹.

Πίνακας 8. Ομαδοποίηση χωρών ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο η μέση επίδοση παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά από την Κύπρο

Χώρες με υψηλότερη μέση επίδοση, με στατιστικά σημαντική διαφορά (N=23)	Χώρες με μέση επίδοση χωρίς στατιστικά σημαντική διαφορά (N=7)	Χώρες με χαμηλότερη μέση επίδοση, με στατιστικά σημαντική διαφορά (N=12)
Σιγκαπούρη	Μάλτα	Τουρκία
Χονγκ Κονγκ	Γαλλία	Βέλγιο
Ρωσία	Σερβία	Μαυροβούνιο
Αγγλία	Αλβανία	Βόρεια Μακεδονία
Φιλανδία	Κύπρος	Αζερμπαϊτζάν
Πολωνία	Βέλγιο (Φλαμανδία)	Ουζμπεκιστάν
Κινέζικη Ταϊπέι	Ισραήλ	Ομάν
Σουηδία		Κόσσοβο
Αυστραλία		Βραζιλία
Βουλγαρία		Ιράν
Τσεχία		Ιορδανία
Δανία		Αίγυπτος
Νορβηγία		Νότια Αφρική
Ιταλία		
Μακάο		
Αυστρία		
Σλοβακία		
Ολλανδία		
Γερμανία		
Νέα Ζηλανδία		
Ισπανία		
Πορτογαλία		
Σλοβενία		

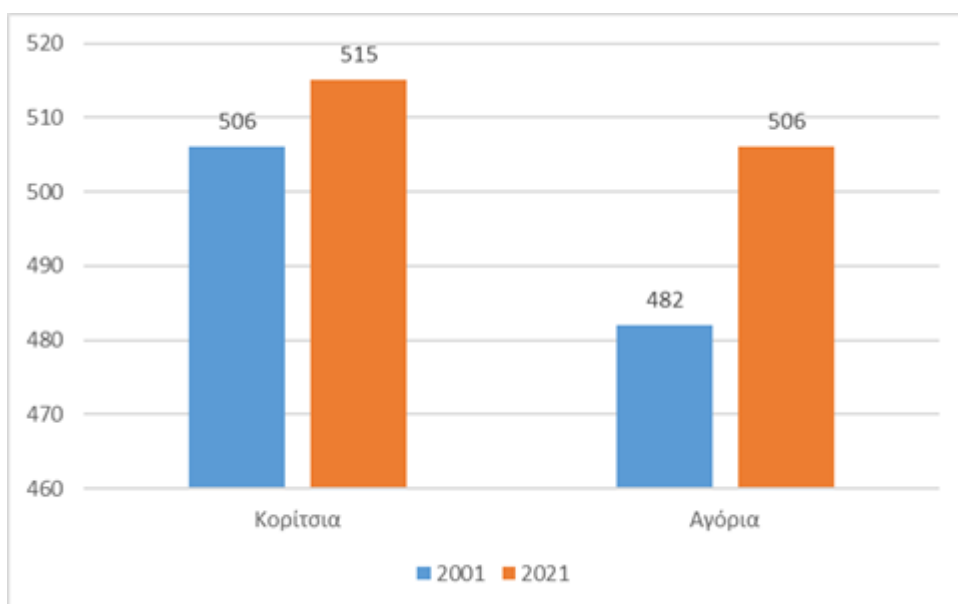
Στο διάγραμμα 1 φαίνεται η τάση που παρουσιάζει η επίδοση των μαθητών/μαθητριών Δ΄ Δημοτικού της Κύπρου στις δύο συμμετοχές της χώρας στη διεθνή έρευνα PIRLS. Το 2001 η μέση επίδοση των μαθητών/μαθητριών ήταν 494 και ανήλθε στο 511 το 2021. Παρά το γεγονός ότι η διαχρονική παρουσία της Κύπρου στην έρευνα PIRLS περιορίζεται σε δύο μόνο συμμετοχές, είναι σημαντικό να καταγραφεί η παρατηρούμενη αύξηση των 17 μονάδων στην κλίμακα η οποία ανέβασε τη μέση επίδοση της Κύπρου πάνω από την κεντρική τιμή της κλίμακας με τη διαφορά να φτάνει σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας.

¹ Η συγκεκριμένη κατηγοριοποίηση περιορίζεται μόνο στις 43 χώρες στις οποίες αξιολογήθηκαν οι μαθητές/μαθήτριες όταν φοιτούσαν στη Δ΄ τάξη.

Διάγραμμα 1. Διαχρονική διακύμανση επίδοσης της Κύπρου

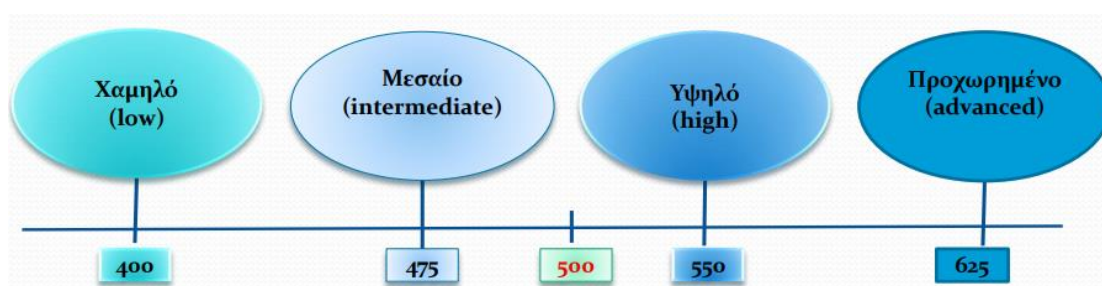
Το διάγραμμα 2 παρουσιάζει τη διακύμανση της μέσης επίδοσης των μαθητών/μαθητριών στην Κύπρο, ανά φύλο, σε σύγκριση με τον διεθνή μέσο όρο. Και στις δύο συμμετοχές της Κύπρου η επίδοση των κοριτσιών ήταν υψηλότερη με στατιστικά σημαντική διαφορά και υπάρχουν δύο ενδιαφέροντα στοιχεία που αξίζει να καταγραφούν. Το πρώτο αφορά στο γεγονός ότι κατά το 2021 η επίδοση τόσο των αγοριών όσο και των κοριτσιών υπερβαίνει τη μέση τιμή της κλίμακας, ενώ κατά το 2001 αυτό ίσχυε μόνο για τα κορίτσια. Το δεύτερο αφορά στην αισθητή μείωση της διαφοράς ανάμεσα στα αγόρια και τα κορίτσια (από 24 σε 9 μονάδες). Αυτό το στοιχείο είναι ενθαρρυντικό σε σχέση για τη μείωση της απόστασης ανάμεσα στα δύο φύλα αναφορικά με την επίδοση.

Διάγραμμα 2. Διαχρονική διακύμανση επίδοσης της Κύπρου ανά φύλο

4.2 Κατανομή μαθητών/μαθητριών στα επίπεδα επάρκειας

Ένας από τους τρόπους με τους οποίους έτυχαν επεξεργασίας τα δεδομένα της έρευνας από τους διοργανωτές, στηρίζεται στην ομαδοποίηση των μαθητών/μαθητριών σε τέσσερα επίπεδα διαβαθμισμένης επάρκειας, ανάλογα με την επίδοσή τους (διάγραμμα 3). Αυτή η διαβάθμιση έχει ως σημεία αναφοράς συγκεκριμένες θέσεις στην κλίμακα της επίδοσης (von Davier, Mullis, Fishbein & Foy, 2023). Συγκεκριμένα, το χαμηλό επίπεδο αντιστοιχεί στο 400 (low benchmark), το μεσαίο επίπεδο στο 475 (intermediate benchmark), το υψηλό επίπεδο στο 550 (high benchmark) και το προχωρημένο επίπεδο στο 625 (advanced benchmark).

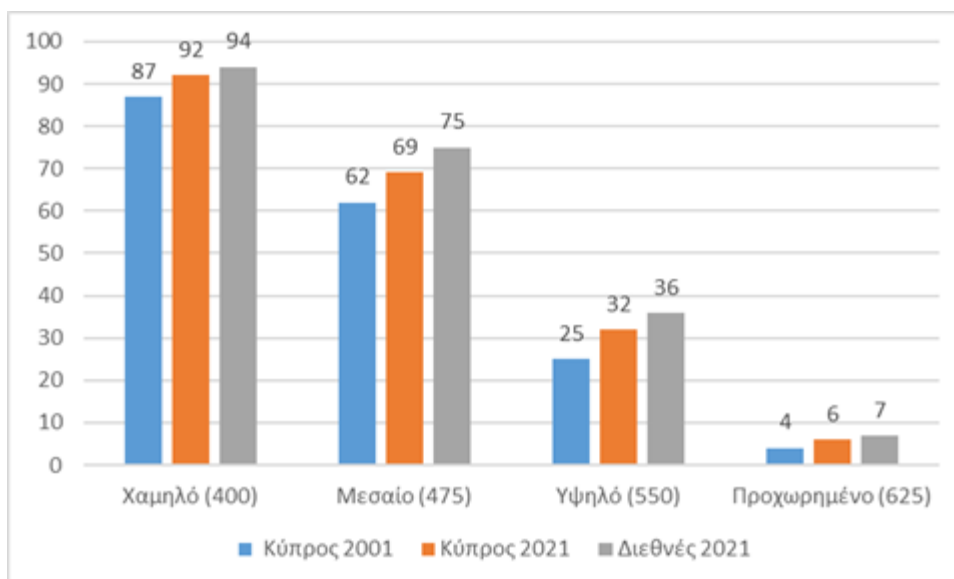

Διάγραμμα 3. Επίπεδα διαβαθμισμένης επάρκειας

Το επίπεδο κατανόησης/επάρκειας που έχει αποδοθεί στο πλαίσιο της έρευνας PIRLS, στο καθένα από τα τέσσερα επίπεδα, συνοψίζεται στο Παράρτημα, όπου παρουσιάζονται, επίσης, ενδεικτικά έργα αξιολόγησης για το κάθε επίπεδο.

Το διάγραμμα 4 παρουσιάζει το ποσοστό των μαθητών/μαθητριών, όπως αυτό κατανέμεται στα τέσσερα επίπεδα. Επιπρόσθετα, παρουσιάζεται, ως σημείο αναφοράς, το αντίστοιχο ποσοστό που καταγράφηκε σε διεθνές επίπεδο.

Όπως φαίνεται στο διάγραμμα, 92% των Κύπριων μαθητών/μαθητριών έχουν κατακτήσει τις δεξιότητες που περιλαμβάνονται στο χαμηλότερο επίπεδο, 69% τις δεξιότητες του μεσαίου επιπέδου, 32% τις δεξιότητες του υψηλού επιπέδου, ενώ 6% των μαθητών/μαθητριών έχουν κατακτήσει τις δεξιότητες του επιπέδου προχωρημένης επάρκειας. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα ποσοστά μαθητών/μαθητριών παρουσιάζονται αυξημένα σε όλα τα επίπεδα, συγκριτικά με τις προηγούμενες συμμετοχές της Κύπρου στην έρευνα αλλά μειωμένα σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά διεθνώς.

Διάγραμμα 4. Κατανομή στα επίπεδα διαβαθμισμένης επάρκειας

4.3 Διαφοροποίηση επίδοσης ανάλογα με τον σκοπό της ανάγνωσης του υπό μελέτη κειμένου

Όπως αναφέρθηκε στο κεφάλαιο 2, το πλαίσιο αξιολόγησης της PIRLS είναι οργανωμένο γύρω από δύο άξονες. Ο πρώτος αφορά στον βασικό σκοπό που εξυπηρετεί η ανάγνωση ενός συγκεκριμένου κειμένου ο οποίος περιλαμβάνει είτε τη λογοτεχνική εμπειρία είτε τον εντοπισμό/χρήση πληροφοριών. Αυτός ο άξονας καλύπτεται με τη συμπερίληψη στα εξεταστικά δοκίμια, σε ίση αναλογία, δύο διαφορετικών ειδών κειμένου, λογοτεχνικά και πληροφοριακά.

Ως αποτέλεσμα των διαφοροποιήσεων που υπάρχουν ανάμεσα στα εκπαιδευτικά συστήματα των συμμετεχουσών χωρών, τόσο σε σχέση με το αναλυτικό τους πρόγραμμα όσο και με άλλους παρεμφερείς παράγοντες, οι μαθητές/μαθήτριες, στο επίπεδο του συνόλου, καταλήγουν να εμφανίζουν συγκριτικό μαθησιακό πλεονέκτημα (ή μειονέκτημα) στα λογοτεχνικά ή τα πληροφοριακά κείμενα. Το συγκριτικό πλεονέκτημα εκφράζεται στα αποτελέσματα ως αυξημένη επίδοση, σε στατιστικά σημαντικό βαθμό, ανάμεσα στην επίδοση της χώρας στη γενική κλίμακα της PIRLS και στην επίδοση της στα έργα αξιολόγησης που αντιστοιχούν αποκλειστικά σε ένα από τα δύο είδη κειμένου (λογοτεχνικά ή πληροφοριακά). Με τον ίδιο τρόπο, το συγκριτικό μειονέκτημα εκφράζεται ως σημαντικά μειωμένη επίδοση στα έργα αξιολόγησης που εντάσσονται στο συγκεκριμένο είδος κειμένου από την επίδοση στη γενική κλίμακα της PIRLS.

Στην περίπτωση των λογοτεχνικών κειμένων, 18 από τις 57 συμμετέχουσες χώρες, ανάμεσα στις οποίες περιλαμβάνεται και η Κύπρος, παρουσιάζουν συγκριτικό πλεονέκτημα, ενώ άλλες 11 χώρες παρουσιάζουν μειονέκτημα. Στις υπόλοιπες 28

χώρες η επίδοση στα λογοτεχνικά κείμενα δεν παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά από τη γενική επίδοση στην PIRLS.

Αναφορικά με τα πληροφοριακά κείμενα, 10 από τις 57 συμμετέχουσες χώρες παρουσιάζουν συγκριτικό μαθησιακό πλεονέκτημα ενώ άλλες 18 χώρες, ανάμεσα στις οποίες και η Κύπρος, παρουσιάζουν μειονέκτημα. Στις υπόλοιπες 29 χώρες η επίδοση στα πληροφοριακά κείμενα δεν παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά από τη γενική επίδοση στην PIRLS.

Οι πίνακες 9 και 10 παρουσιάζουν τη διαφοροποίηση ανάμεσα στις συμμετέχουσες χώρες σε σχέση με την επίδραση του είδους του κειμένου (λογοτεχνικό/πληροφοριακό) στην επίδοση των μαθητών/μαθητριών.

Πίνακας 9. Διάκριση χωρών ανάλογα με την επίδοση στα έργα αξιολόγησης ανάλογα με τον σκοπό του υπό μελέτη κειμένου: λογοτεχνικά κείμενα

Χώρες που παρουσιάζουν συγκριτικό πλεονέκτημα (N=18)	Χώρες που δεν παρουσιάζουν συγκριτικό πλεονέκτημα ή μειονέκτημα (N=28)	Χώρες που παρουσιάζουν συγκριτικό μειονέκτημα (N=11)
Αλβανία	Αγγλία	Αίγυπτος
Αυστραλία	Αζερμπαϊτζάν	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα
Βέλγιο	Αυστρία	Κατάρ
Βόρεια Ιρλανδία	Βέλγιο (Φλαμανδία)	Κινέζικη Ταϊπέι
Βουλγαρία	Βόρεια Μακεδονία	Κόσσοβο
Γερμανία	Βραζιλία	Μακάο
Γεωργία	Γαλλία	Ομάν
Δανία	Ιράν	Σαουδική Αραβία
ΗΠΑ	Ισπανία	Τουρκία
Ιρλανδία	Ιταλία	Φιλανδία
Ισραήλ	Κόσσοβο	Χονγκ Κονγκ
Καζακστάν	Λετονία	
Κροατία	Λιθουανία	
Κύπρος	Μάλτα	
Μαυροβούνιο	Μαρόκο	
Νότια Αφρική	Μπαχρέιν	
Σερβία	Νέα Ζηλανδία	
Σιγκαπούρη	Νορβηγία	
	Ολλανδία	
	Ουγγαρία	
	Ουζμπεκιστάν	
	Πολωνία	
	Πορτογαλία	
	Ρωσία	
	Σλοβακία	
	Σλοβενία	
	Σουηδία	
	Τσεχία	

Πίνακας 10. Διάκριση χωρών ανάλογα με την επίδοση στα έργα αξιολόγησης ανάλογα με τον σκοπό του υπό μελέτη κειμένου: πληροφοριακά κείμενα

Χώρες που παρουσιάζουν συγκριτικό πλεονέκτημα (N=10)	Χώρες που δεν παρουσιάζουν συγκριτικό πλεονέκτημα ή μειονέκτημα (N=29)	Χώρες που παρουσιάζουν συγκριτικό μειονέκτημα (N=18)
Αίγυπτος	Αγγλία	Αλβανία
Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	Αζερμπαϊτζάν	Αυστρία
Ιορδανία	Αυστραλία	Βέλγιο
Κινέζικη Ταϊπέι	Βέλγιο (Φλαμανδία)	Βόρεια Ιρλανδία
Κόσσοβο	Βραζιλία	Βόρεια Μακεδονία
Μακάο	Γαλλία	Βουλγαρία
Νορβηγία	Ιράν	Γερμανία
Ομάν	Ισπανία	Γεωργία
Τουρκία	Ιταλία	Δανία
Χονγκ Κονγκ	Κατάρ	ΗΠΑ
	Λετονία	Ιρλανδία
	Λιθουανία	Ισραήλ
	Μάλτα	Καζακστάν
	Μαρόκο	Κροατία
	Μπαχρέιν	Κύπρος
	Νέα Ζηλανδία	Μαυροβούνιο
	Ολλανδία	Νότια Αφρική
	Ουγγαρία	Ουζμπεκιστάν
	Πολωνία	
	Πορτογαλία	
	Ρωσία	
	Σαουδική Αραβία	
	Σερβία	
	Σιγκαπούρη	
	Σλοβακία	
	Σλοβενία	
	Σουηδία	
	Τσεχία	
	Φιλανδία	

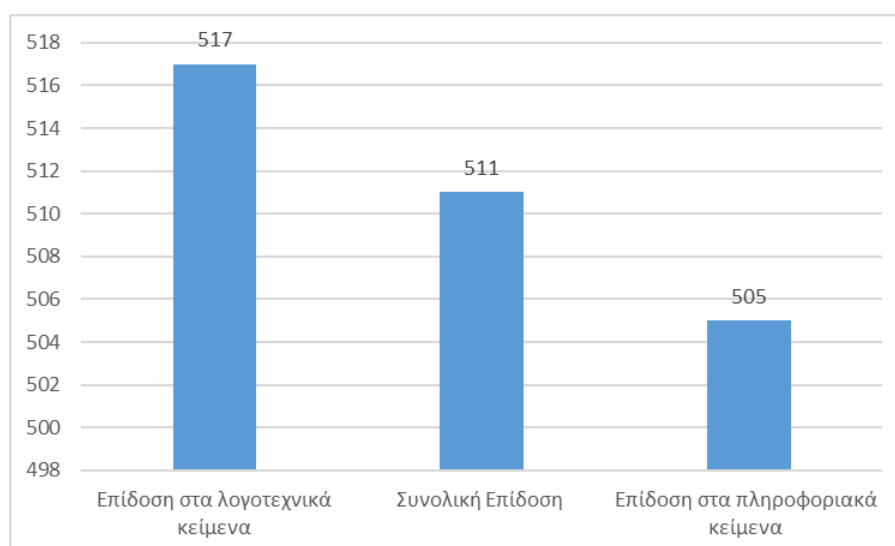
Στον πίνακα 11 παρουσιάζεται το πλήθος των χωρών στις οποίες εντοπίζεται πλεονέκτημα ή μειονέκτημα για τα δύο είδη κειμένου. Ο πίνακας αναπτύσσεται σε δύο άξονες. Ο οριζόντιος αναφέρεται στα πληροφοριακά κείμενα κι ο κατακόρυφος στα λογοτεχνικά.

Πίνακας 11. Επίδραση σκοπού ανάγνωσης (είδους κειμένου) στην επίδοση

		Πληροφοριακά κείμενα			Ολικό
		Ούτε πλεονέκτημα ούτε μειονέκτημα	Μειονέκτημα	Πλεονέκτημα	
Λογοτεχνικά κείμενα	Ούτε πλεονέκτημα ούτε μειονέκτημα	23	3	2	28
	Μειονέκτημα	3	0	8	11
	Πλεονέκτημα	3	15	0	18
Ολικό		29	18	10	57

Αξίζει να σημειωθεί ότι σε 23 από τις 57 συμμετέχουσες χώρες δεν παρουσιάζεται ούτε συγκριτικό μειονέκτημα ούτε πλεονέκτημα σε κανένα από τα δύο είδη κειμένου, υπό την έννοια ότι η επίδοσή τους στις δύο υπο-κλίμακες που αφορούν στα δύο είδη κειμένου ξεχωριστά δεν παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά από την αντίστοιχή τους επίδοση στη γενική κλίμακα της PIRLS. Επίσης, σε 11 χώρες καταγράφηκε επίδραση (πλεονέκτημα ή μειονέκτημα) στο ένα από τα δύο είδη κειμένου και απουσία επίδρασης στο άλλο.

Στο διάγραμμα 5 φαίνεται η επίδοση της Κύπρου τόσο στα λογοτεχνικά κείμενα και τα πληροφοριακά κείμενα όσο και η γενική επίδοση στην κλίμακα PIRLS.

Διάγραμμα 5. Διαφοροποίηση επίδοσης σε σχέση με το είδος του κειμένου

4.4 Διαφοροποίηση επίδοσης ανάλογα με τις υπό αξιολόγηση διεργασίες κατανόησης κειμένου

Ο δεύτερος άξονας στον οποίο αναπτύσσεται το πλαίσιο αξιολόγησης (βλ. κεφάλαιο 2) περιλαμβάνει τις τέσσερις ευρείες διεργασίες που υπεισέρχονται στην κατανόηση του κειμένου, ανεξάρτητα από το είδος του (λογοτεχνικό ή πληροφοριακό). Οι διεργασίες αυτές αναφέρονται: (α) στον εντοπισμό και ανάκτηση ρητά δηλωμένων πληροφοριών, (β) στην εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων, (γ) στην ερμηνεία και διασύνδεση πληροφοριών και (δ) στην αξιολόγηση και κριτική του περιεχόμενου και των κειμενικών στοιχείων. Τα δοκίμια αξιολόγησης αναπτύσσονται στη βάση αυτού του πλαισίου, υπό την έννοια ότι το κάθε έργο αξιολόγησης είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε να προϋποθέτει την εμπλοκή των μαθητών/μαθητριών σε μια από τις 4 διεργασίες.

Τα δεδομένα έχουν τύχει περαιτέρω επεξεργασίας με στόχο να διερευνηθεί η πιθανή διαφοροποίηση στην επίδοση των μαθητών/μαθητριών ανάλογα με τις διεργασίες κατανόησης κειμένου στις οποίες επιδιώκει να τους/τις εμπλέξει το κάθε έργο αξιολόγησης.

Για τους σκοπούς της επεξεργασίας των δεδομένων προς αυτήν την κατεύθυνση οι τέσσερις διεργασίες έχουν συμπτυχθεί σε δύο κατηγορίες: (α) *ανάκληση και εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων* και (β) *ερμηνεία, διασύνδεση και κριτική*. Η πρώτη κατηγορία ενσωματώνει τις πρώτες δύο από τις αρχικές διεργασίες (εντοπισμός και ανάκτηση ρητά δηλωμένων πληροφοριών και εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων) και η δεύτερη κατηγορία τις άλλες δύο (ερμηνεία/διασύνδεση πληροφοριών, αξιολόγηση/κριτική του περιεχόμενου και των κειμενικών στοιχείων). Με βάση αυτήν την κατηγοριοποίηση, τα έργα αξιολόγησης διακρίνονται σε δύο ομάδες με βάση τη διεργασία στην οποία εμπλέκουν τους μαθητές/τις μαθήτριες.

Στην περίπτωση των έργων αξιολόγησης με επικέντρωση στην *ανάκληση και εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων*, σε 18 χώρες, ανάμεσα στις οποίες και η Κύπρος, καταγράφεται σχετικό μαθησιακό μειονέκτημα. Δηλαδή, η μέση επίδοση των μαθητών/μαθητριών για καθεμιά από αυτές τις χώρες στα συγκεκριμένα έργα αξιολόγησης είναι μειωμένη, με στατιστικά σημαντική διαφορά, συγκριτικά με την αντίστοιχη συνολική μέση επίδοση της χώρας.

Σε άλλες 10 χώρες παρουσιάζεται συγκριτικό πλεονέκτημα, ενώ στις υπόλοιπες 29 χώρες δεν παρουσιάζεται στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στην επίδοση στα συγκεκριμένα έργα αξιολόγησης και στην επίδοση στη γενική κλίμακα μέτρησης της PIRLS.

Στην περίπτωση των έργων αξιολόγησης που τοποθετούν την έμφαση στην *ερμηνεία, διασύνδεση και κριτική*, σε 15 χώρες καταγράφεται συγκριτικό μαθησιακό πλεονέκτημα, και σε 17 χώρες παρουσιάζεται συγκριτικό μειονέκτημα. Στις

υπόλοιπες 25 χώρες, στις οποίες ανήκει και η Κύπρος, δεν παρουσιάζεται στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στην επίδοση στα έργα αξιολόγησης που επικεντρώνονται στην *ερμηνεία, διασύνδεση και κριτική* και την επίδοση στη γενική κλίμακα μέτρησης της PIRLS.

Οι πίνακες 12 και 13 παρουσιάζουν τη διαφοροποίηση ανάμεσα στις συμμετέχουσες χώρες σε σχέση την επίδραση την υπό αξιολόγηση διεργασία κατανόησης κειμένου.

Πίνακας 12. Διάκριση χωρών ανάλογα με την επίδοση στα έργα αξιολόγησης με εστίαση στην *ερμηνεία, διασύνδεση και κριτική*

Χώρες που παρουσιάζουν συγκριτικό πλεονέκτημα (N=15)	Χώρες που δεν παρουσιάζουν συγκριτικό πλεονέκτημα ή μειονέκτημα (N=25)	Χώρες που παρουσιάζουν συγκριτικό μειονέκτημα (N=17)
Αγγλία	Αίγυπτος	Αζερμπαϊτζάν
Αλβανία	Βέλγιο	Αυστρία
Αυστραλία	Βέλγιο (Φλαμανδία)	Βόρεια Μακεδονία
Βόρεια Ιρλανδία	Βουλγαρία	Γαλλία
Γεωργία	Βραζιλία	Γερμανία
ΗΠΑ	Δανία	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα
Ιρλανδία	Ιορδανία	Ιράν
Κροατία	Ισπανία	Καζακστάν
Λετονία	Ισραήλ	Κατάρ
Μαυροβούνιο	Ιταλία	Κινέζικη Ταϊπέι
Μπαχρέιν	Κύπρος	Κόσσοβο
Ομάν	Λιθουανία	Μαρόκο
Πολωνία	Μακάο	Νότια Αφρική
Σερβία	Μάλτα	Ουζμπεκιστάν
Σιγκαπούρη	Νέα Ζηλανδία	Σαουδική Αραβία
	Νορβηγία	Τουρκία
	Ολλανδία	Τσεχία
	Ουγγαρία	
	Πορτογαλία	
	Ρωσία	
	Σλοβακία	
	Σλοβενία	
	Σουηδία	
	Φιλανδία	
	Χονγκ Κονγκ	

Πίνακας 13. Διάκριση χωρών ανάλογα με την επίδοση στα έργα αξιολόγησης με εστίαση στην *ανάκληση και εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων*

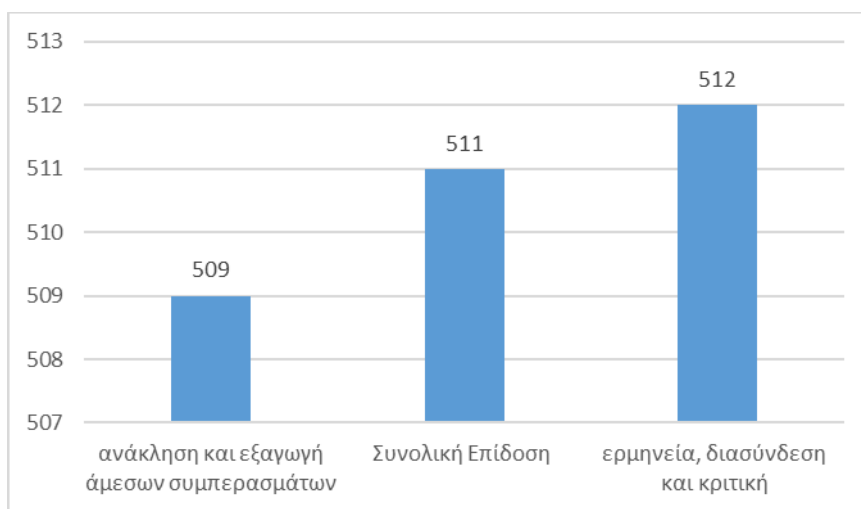
Χώρες που παρουσιάζουν συγκριτικό πλεονέκτημα (N=10)	Χώρες που δεν παρουσιάζουν συγκριτικό πλεονέκτημα ή μειονέκτημα (N=29)	Χώρες που παρουσιάζουν συγκριτικό μειονέκτημα (N=18)
Αζερμπαϊτζάν	Βέλγιο	Αγγλία
Αυστρία	Βέλγιο (Φλαμανδία)	Αίγυπτος
Γαλλία	Βόρεια Μακεδονία	Αλβανία
Κινέζικη Ταϊπέι	Βουλγαρία	Αυστραλία
Κόσσοβο	Βραζιλία	Βόρεια Ιρλανδία
Μακάο	Γερμανία	Γεωργία
Ουζμπεκιστάν	Δανία	ΗΠΑ
Τουρκία	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	Ιρλανδία
Τσεχία	Ιορδανία	Ισραήλ
Χονγκ Κονγκ	Ιράν	Κροατία
	Ισπανία	Κύπρος
	Ιταλία	Λετονία
	Καζακστάν	Μαυροβούνιο
	Κατάρ	Μπαχρέιν
	Λιθουανία	Ομάν
	Μάλτα	Πολωνία
	Μαρόκο	Σερβία
	Νέα Ζηλανδία	Σιγκαπούρη
	Νορβηγία	
	Νότια Αφρική	
	Ολλανδία	
	Ουγγαρία	
	Πορτογαλία	
	Ρωσία	
	Σαουδική Αραβία	
	Σλοβακία	
	Σλοβενία	
	Σουηδία	
	Φιλανδία	

Στον πίνακα 14 παρουσιάζεται το πλήθος των χωρών στις οποίες εντοπίζεται πλεονέκτημα ή μειονέκτημα για τα δύο είδη διεργασιών. Αξίζει να παρατηρηθεί ότι σε 20 από τις 57 συμμετέχουσες χώρες, οι γνωστικές διεργασίες που απαιτούν τα έργα αξιολόγησης δεν φαίνεται να επιδρούν με κάποιο τρόπο στην επίδοση. Επίσης, είναι χρήσιμο να καταγραφεί ότι σε 14 χώρες εμφανίστηκε επίδραση (πλεονέκτημα ή μειονέκτημα) σε σχέση με μια από τις δύο διεργασίες και, ταυτόχρονα, απουσία επίδρασης σε σχέση με την άλλη διεργασία.

Πίνακας 14. Επίδραση διεργασίας στην επίδοση

		Ερμηνεία, διασύνδεση και κριτική			Ολικό
		Ούτε πλεονέκτημα ούτε μειονέκτημα	Μειονέκτημα	Πλεονέκτημα	
Ανάκληση και εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων	Ούτε πλεονέκτημα ούτε μειονέκτημα	20	9	0	29
	Μειονέκτημα	3	0	15	18
	Πλεονέκτημα	2	8	0	10
Ολικό		25	17	15	57

Στο διάγραμμα 6 φαίνεται ξεχωριστά η επίδοση της Κύπρου στα έργα αξιολόγησης που επικεντρώνονται στην καθεμιά από τις δύο διεργασίες (ανάκληση και εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων και ερμηνεία, διασύνδεση και κριτική). Επίσης παρατίθεται η επίδοση στη γενική κλίμακα μέτρησης της PIRLS.

Διάγραμμα 6. Διαφοροποίηση επίδοσης σε σχέση με τις διεργασίες κατανόησης κειμένου

5 Διασύνδεση μαθησιακής επίδοσης με επιμέρους παράγοντες

Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζονται δεδομένα που αφορούν σε διάφορους παράγοντες, οι οποίοι, δυνητικά, σχετίζονται με την επίδοση των μαθητών/μαθητριών. Οι παράγοντες εντάσσονται στις ακόλουθες κατηγορίες ανάλογα με την εστίασή τους: α) στήριξη που παρέχεται από το οικογενειακό περιβάλλον, β) σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού, διαθέσιμοι σχολικοί πόροι και σχολικό κλίμα και γ) αντιλήψεις, στάσεις και συμπεριφορές των μαθητών/μαθητριών σε σχέση με το διάβασμα/κατανόηση κειμένου.

Σε κάθε περίπτωση, η παρουσίαση των αποτελεσμάτων περιορίζεται σε στοιχεία περιγραφικής στατιστικής. Τα αποτελέσματα αφορούν πάντα στους μαθητές/στις μαθήτριες, εκτός εάν διευκρινίζεται ρητά κάτι διαφορετικό.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι πτυχές των παραγόντων που έχουν διερευνηθεί συζητούνται χωριστά, χωρίς να επιχειρείται η αξιολόγηση της πιθανής αλληλεπίδρασής τους. Συνεπώς, ενώ γίνεται προσπάθεια να αναδειχθούν πιθανές σχέσεις με την επίδοση των μαθητών/μαθητριών, η προσέγγιση της προσπάθειας αυτής χρειάζεται να γίνεται με επιφύλαξη.

5.1 Στήριξη από το οικογενειακό περιβάλλον

Σε αυτή την υποενότητα παρουσιάζονται δεδομένα που αφορούν στους εξής παράγοντες: α) το κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο (ΚΟΕ) της οικογένειας, β) την εμπλοκή των γονέων/κηδεμόνων σε δραστηριότητες πρώιμου γραμματισμού πριν από τη φοίτηση των παιδιών στο δημοτικό σχολείο, γ) τη στάση γονέων/κηδεμόνων απέναντι στο διάβασμα και δ) τις γλωσσικές δεξιότητες των παιδιών πριν φοιτήσουν στο δημοτικό σχολείο. Τα δεδομένα αντλήθηκαν μέσα από το *Ερωτηματολόγιο Γονέων/Κηδεμόνων*.

5.1.1. Κοινωνικο-Οικονομικό Επίπεδο (ΚΟΕ) οικογένειας

Ένας βασικός παράγοντας που εξετάστηκε αφορά στο κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο του οικογενειακού περιβάλλοντος των μαθητών/μαθητριών. Τα δεδομένα γι' αυτή την παράμετρο προήλθαν από το *Ερωτηματολόγιο Γονέα/Κηδεμόνα*. Τα δεδομένα που αξιοποιήθηκαν αφορούσαν στα ερωτήματα για το πλήθος των βιβλίων στο σπίτι, το πλήθος των παιδικών βιβλίων στο σπίτι, καθώς επίσης και το μορφωτικό επίπεδο και το επάγγελμα των γονέων/κηδεμόνων.

Οι απαντήσεις που προέκυψαν συνδυάστηκαν για τη δημιουργία μίας μεταβλητής που αφορούσε στο ΚΟΕ οικογένειας των μαθητών/μαθητριών, με τρεις διαβαθμίσεις:

υψηλό, μεσαίο, χαμηλό. Οι μαθητές/μαθήτριες κατανεμήθηκαν στα επίπεδα αυτά, με βάση τον τρόπο με τον οποίο απάντησαν οι γονείς/κηδεμόνες τους.

Τα ποσοστά των μαθητών/μαθητριών που εντάσσονται στο καθένα από τα τρία επίπεδα στην Κύπρο και διεθνώς, παρουσιάζονται στον πίνακα 15. Σε κάθε περίπτωση παρατίθεται η μέση επίδοση των μαθητών/μαθητριών που εντάχθηκαν στο κάθε επίπεδο.

Πίνακας 15. ΚΟΕ οικογένειας

	Ποσοστό		Επίδοση	
	Κ	Δ	Κ	Δ
Υψηλό	44%	30%	545	543
Μεσαίο	48%	48%	497	501
Χαμηλό	8%	22%	450	457

Πηγή: Ερωτηματολόγιο Γονέα/Κηδεμόνα

Από τον πίνακα φαίνεται ότι ποσοστό 44% των μαθητών/μαθητριών προέρχεται από οικογενειακό περιβάλλον υψηλού ΚΟΕ (το αντίστοιχο ποσοστό διεθνώς είναι 30%), το 48% από οικογενειακό περιβάλλον μέσου επιπέδου (ίδιο με το αντίστοιχο ποσοστό διεθνώς) και μόνο το 8% (το αντίστοιχο ποσοστό διεθνώς είναι 22%) προέρχεται από οικογενειακό περιβάλλον χαμηλού επιπέδου.

Όσον αφορά στην επίδοση, η Κύπρος φαίνεται να ακολουθεί το μοτίβο που καταγράφεται σε διεθνές επίπεδο, το οποίο εισηγείται ότι η επίδοση των μαθητών/μαθητριών τείνει να αυξάνεται σε οικογενειακά περιβάλλοντα με υψηλότερο ΚΟΕ.

5.1.2. Εμπλοκή γονέων/κηδεμόνων σε δραστηριότητες πρώιμου γλωσσικού γραμματισμού πριν από τη φοίτηση των παιδιών στο δημοτικό σχολείο

Για τη διερεύνηση του βαθμού εμπλοκής των γονέων/κηδεμόνων σε δραστηριότητες γλωσσικού γραμματισμού, πριν από την έναρξη της φοίτησης των παιδιών τους στο δημοτικό σχολείο, αξιοποιήθηκαν οι απαντήσεις των γονέων/κηδεμόνων σε 9 δηλώσεις. Σε καθεμιά από τις δηλώσεις αυτές ζητήθηκε από τους γονείς/κηδεμόνες να υποδείξουν τη συχνότητα με την οποία εμπλέκονταν σε μία συγκεκριμένη δραστηριότητα με το παιδί τους πριν αυτό ξεκινήσει τη φοίτησή του στο Δημοτικό (συχνά, μερικές φορές, ποτέ ή σχεδόν ποτέ). Οι δηλώσεις αφορούσαν στα εξής: ανάγνωση βιβλίων, διήγηση ιστοριών, τραγούδι, παιχνίδια με το αλφάβητο, συζήτηση για πράγματα που έκαναν, συζήτηση για κάτι που διάβασαν μαζί με το παιδί, παιχνίδια λέξεων, γραφή γραμμάτων ή λέξεων, διάβασμα σημάτων και πινακίδων. Οι μαθητές/μαθήτριες κατανεμήθηκαν σε τρεις κατηγορίες, με βάση τον

τρόπο με τον οποίο απάντησαν οι γονείς/κηδεμόνες τους (συχνά, μερικές φορές και ποτέ ή σχεδόν ποτέ).

Τα ποσοστά των μαθητών/μαθητριών που εντάσσονται στο καθένα από τα τρία επίπεδα, στην Κύπρο και διεθνώς, παρουσιάζονται στον πίνακα 16. Σε κάθε περίπτωση παρατίθεται η μέση επίδοση των μαθητών/μαθητριών που εντάχθηκαν στο κάθε επίπεδο.

Πίνακας 16. Εμπλοκή γονέων/κηδεμόνων σε δραστηριότητες πρώιμου γραμματισμού και επίδοση

	Ποσοστό		Επίδοση	
	Κ	Δ	Κ	Δ
Συχνά	51%	42%	527	518
Μερικές φορές	48%	55%	501	495
Ποτέ ή σχεδόν ποτέ	1%	3%	-	418

Πηγή: Ερωτηματολόγιο Γονέα/Κηδεμόνα

Τα αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι, στην περίπτωση της Κύπρου, για το 51% των παιδιών οι γονείς/κηδεμόνες δήλωσαν ότι είχαν συχνή εμπλοκή σε δραστηριότητες πρώιμου γραμματισμού με τα παιδιά τους (το αντίστοιχο ποσοστό διεθνώς είναι 42%). Για το 48% των παιδιών οι γονείς/κηδεμόνες δήλωσαν ότι είχαν μερική εμπλοκή σε δραστηριότητες πρώιμου γραμματισμού με τα παιδιά τους (το αντίστοιχο ποσοστό διεθνώς είναι 55%). Μόνο για το 1% των μαθητών/μαθητριών οι γονείς/κηδεμόνες δήλωσαν ότι ποτέ ή σχεδόν ποτέ δεν είχαν τέτοια εμπλοκή με τα παιδιά τους (το αντίστοιχο ποσοστό διεθνώς είναι 1%). Αξίζει να σημειωθεί ότι το ποσοστό των μαθητών/μαθητριών με γονείς/κηδεμόνες με συχνή εμπλοκή σε δραστηριότητες πρώιμου γραμματισμού είναι μεγαλύτερο από ό,τι διεθνώς.

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι, τόσο στην Κύπρο, όσο και διεθνώς, αύξηση στη συχνότητα εμπλοκής των γονέων/κηδεμόνων σε δραστηριότητες πρώιμου γραμματισμού τείνει να συνοδεύεται από αύξηση της επίδοσης των μαθητών/μαθητριών.

5.1.3. Στάση γονέων/κηδεμόνων ως προς το διάβασμα

Μία πρόσθετη παράμετρος που αφορά στο οικογενειακό περιβάλλον, σχετίζεται με τη στάση των γονέων/κηδεμόνων προς το διάβασμα. Η πληροφόρηση για τη διερεύνηση αυτής της παραμέτρου προέκυψε από το Ερωτηματολόγιο Γονέα/Κηδεμόνα. Για τη διερεύνηση της στάσης των γονέων/κηδεμόνων απέναντι στο διάβασμα αξιοποιήθηκαν οι απαντήσεις των γονέων/κηδεμόνων σε 8 δηλώσεις οι οποίες είχαν σχέση με το πόσο χρόνο αφιερώνουν για διάβασμα, πόσο απολαμβάνουν το διάβασμα, πόσο σημαντικό είναι το διάβασμα στη ζωή τους, πότε αφιερώνουν χρόνο στο διάβασμα κ.ο.κ. Σε καθεμιά από τις δηλώσεις αυτές ζητήθηκε

από τους γονείς/κηδεμόνες να υποδείξουν τον βαθμό συμφωνίας τους σε μία 4-βάθμια κλίμακα (συμφωνώ πολύ, συμφωνώ λίγο, διαφωνώ λίγο και διαφωνώ πολύ).

Τα ποσοστά των μαθητών/μαθητριών που αντιστοιχούν στο καθένα από τα τρία επίπεδα στην Κύπρο και διεθνώς, παρουσιάζονται στον πίνακα 17. Σε κάθε περίπτωση παρατίθεται η αντίστοιχη μέση επίδοση των μαθητών/μαθητριών.

Πίνακας 17. Στάση γονέων/κηδεμόνων προς το διάβασμα

	Ποσοστό		Επίδοση	
	Κ	Δ	Κ	Δ
Πολύ θετική	37%	31%	535	526
Μέτρια στάση	49%	52%	505	498
Αρνητική στάση	14%	17%	491	479

Πηγή: Ερωτηματολόγιο Γονέα/Κηδεμόνα

Τα αποτελέσματα στον πίνακα δείχνουν ότι σε ποσοστό 37% των μαθητών/μαθητριών, οι γονείς/κηδεμόνες έχουν πολύ θετική στάση απέναντι στο διάβασμα (το αντίστοιχο ποσοστό διεθνώς είναι 31%), το 49% έχει μέτρια στάση (το αντίστοιχο ποσοστό διεθνώς είναι 52%) και το 14% έχει αρνητική στάση (το αντίστοιχο ποσοστό διεθνώς είναι 17%).

Όσον αφορά στην επίδοση, η Κύπρος φαίνεται να ακολουθεί το μοτίβο που καταγράφεται σε διεθνές επίπεδο, το οποίο εισηγείται ότι η επίδοση των μαθητών/μαθητριών τείνει να αυξάνεται όταν οι γονείς/κηδεμόνες τους έχουν θετικότερη στάση απέναντι στο διάβασμα.

5.1.4. Γλωσσικές δεξιότητες των παιδιών πριν φοιτήσουν στο δημοτικό σχολείο

Μία άλλη πληροφορία για τους συμμετέχοντες/συμμετέχουσες μαθητές/ μαθήτριες, η οποία προκύπτει από τα ερωτηματολόγια που απάντησαν οι γονείς/κηδεμόνες, αφορά στις προϋπάρχουσες αναγνωστικές δεξιότητες των παιδιών, κατά την έναρξη της φοίτησής τους στο δημοτικό σχολείο. Για τον σκοπό αυτό αξιοποιήθηκαν οι απαντήσεις των γονέων/κηδεμόνων σε 6 συνολικά δηλώσεις/ερωτήματα τα οποία αφορούσαν στον γλωσσικό γραμματισμό (ικανότητα αναγνώρισης και γραφής των γραμμάτων του αλφαβήτου, ικανότητα ανάγνωσης λέξεων, προτάσεων, κειμένου, ικανότητα γραφής του ονόματος και λέξεων).

Οι απαντήσεις που προέκυψαν συνδυάστηκαν για τη δημιουργία μίας μεταβλητής που αφορούσε στον βαθμό που οι μαθητές/μαθήτριες μπορούσαν να εκτελούν δραστηριότητες γλωσσικού γραμματισμού κατά την έναρξη της φοίτησής τους στο δημοτικό σχολείο, με τρεις διαβαθμίσεις/επίπεδα: πολύ καλό, σχετικά καλό, όχι καλό. Οι μαθητές/μαθήτριες κατανεμήθηκαν στα επίπεδα αυτά, με βάση τον τρόπο με τον οποίο απάντησαν οι γονείς/κηδεμόνες τους.

Η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών/μαθητριών στις τρεις κατηγορίες παρουσιάζεται στον πίνακα 18. Σε κάθε περίπτωση παρατίθεται η μέση επίδοση των μαθητών/μαθητριών που εντάχθηκαν στο κάθε επίπεδο.

Πίνακας 18. Επίπεδο γλωσσικών δεξιοτήτων παιδιών πριν φοιτήσουν στο δημοτικό σχολείο

	Ποσοστό		Επίδοση	
	Κ	Δ	Κ	Δ
Πολύ καλό	32%	31%	535	526
Σχετικά καλό	35%	35%	505	498
Όχι καλό	33%	34%	491	479

Πηγή: Ερωτηματολόγιο Γονέα/Κηδεμόνα

Με βάση τα δεδομένα του πίνακα, παρατηρείται συμβατότητα στην ποσοστιαία κατανομή των μαθητών/μαθητριών στην Κύπρο και διεθνώς, με την πλειοψηφία τους να ισοκατανέμεται περίπου στις κατηγορίες, το οποίο υποδηλοί μέτρια ικανότητα στην εκτέλεση έργων γλωσσικού γραμματισμού.

Επίσης, σημειώνεται η φθίνουσα πορεία ανάμεσα στην ικανότητα αυτή και την επίδοση. Όσο η ικανότητα μειώνεται, μειώνεται και η επίδοση των μαθητών/μαθητριών, τόσο στην Κύπρο όσο και διεθνώς, και στα δύο υπό εξέταση γνωστικά αντικείμενα.

5.2 Σύνθεση μαθητικού πληθυσμού, διαθέσιμοι σχολικοί πόροι και σχολικό κλίμα

Σε αυτό το μέρος συνοψίζεται η πληροφόρηση που έχει προκύψει για παράγοντες που αναφέρονται στη σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού, τους διαθέσιμους σχολικούς πόρους και το σχολικό κλίμα. Ειδικότερα, αυτοί οι παράγοντες αφορούν: α) στη σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού με βάση το ΚΟΕ οικογένειας, β) στον βαθμό μαθησιακής ετοιμότητας κατά την εγγραφή των παιδιών στο δημοτικό σχολείο γ) στην επίδραση πιθανών ελλείψεων που αντιμετωπίζουν τα σχολεία σε πόρους και σε εξοπλισμό στη δυνατότητά τους να επιτελούν τον διδακτικό τους ρόλο, δ) στην έμφαση του σχολείου στην ακαδημαϊκή επιτυχία και ε) σε ζητήματα πειθαρχίας στο σχολείο. Τα δεδομένα έχουν αντληθεί από το Ερωτηματολόγιο Σχολείου, το οποίο απαντήθηκε από τους διευθυντές/τις διευθύντριες των σχολείων που συμμετείχαν στην έρευνα. Η πηγή της συλλογής των δεδομένων διαφοροποιεί τα αποτελέσματα σε σχέση με τις πτυχές που διερευνήθηκαν και συζητήθηκαν προηγουμένως.

5.2.1. Σύνθεση μαθητικού πληθυσμού σε σχέση με το ΚΟΕ οικογένειας

Ένας παράγοντας που έχει μελετηθεί αφορά στη σχετική εκπροσώπηση διαφορετικών κοινωνικο-οικονομικών στρωμάτων στη σύνθεση των συμμετεχόντων

σχολείων. Αυτή η πληροφορία αντλήθηκε από το ερωτηματολόγιο που συμπληρώθηκε από τους διευθυντές/τις διευθύντριες των σχολείων.

Πιο συγκεκριμένα, ζητήθηκε από τους διευθυντές/τις διευθύντριες να προσδιορίσουν το ποσοστό των μαθητών/μαθητριών του σχολείου τους που προέρχεται από οικονομικά εύπορες ή δυσπραγούσες οικογένειες. Οι απαντήσεις που προέκυψαν χρησιμοποιήθηκαν για την κατανομή των σχολείων σε τρεις κατηγορίες: (α) σχολεία όπου ο μαθητικός πληθυσμός προέρχεται κυρίως από εύπορα οικογενειακά περιβάλλοντα, (β) σχολεία με μαθητικό πληθυσμό που προέρχεται (κυρίως) από οικογενειακά περιβάλλοντα που βρίσκονται σε οικονομικά δυσμενή θέση (δυσπραγούσες οικογένειες), και (γ) σχολεία όπου ο μαθητικός πληθυσμός προέρχεται (κυρίως) από οικογενειακά περιβάλλοντα που δεν βρίσκονται ούτε σε οικονομικά πλεονεκτική ούτε σε οικονομικά δυσμενή θέση. Με βάση αυτή την κατηγοριοποίηση ο κάθε μαθητής/η κάθε μαθήτρια εντάχθηκε σε μια αντίστοιχη κατηγορία ανάλογα με το κοινωνικο-οικονομικό προφίλ του σχολείου στο οποίο φοιτά, όπως αυτό καθορίστηκε από τις απαντήσεις του διευθυντή/της διευθύντριας.

Τα ποσοστά των μαθητών/μαθητριών που εντάσσονται στην καθεμιά από τις τρεις κατηγορίες, στην Κύπρο και διεθνώς, παρουσιάζονται στον πίνακα 19. Σε κάθε περίπτωση παρατίθεται η μέση επίδοση των μαθητών/μαθητριών που εντάχθηκαν σε κάθε κατηγορία.

Πίνακας 19. Οικονομικό υπόβαθρο και επίδοση

	Ποσοστό		Επίδοση	
	Κ	Δ	Κ	Δ
Εύπορες οικογένειες	46%	43%	529	521
Ούτε εύπορες ούτε δυσπραγούσες	41%	32%	501	502
Δυσπραγούσες οικογένειες	13%	25%	471	479

Πηγή: Ερωτηματολόγιο Σχολείου

Φαίνεται ότι στην Κύπρο υπάρχουν ελαφρώς υψηλότερα ποσοστά με οικονομικά εύπορες οικογένειες από ό,τι διεθνώς (46% και 43% αντίστοιχα), ενώ το ποσοστό για οικονομικά δυσπραγούσες οικογένειες στην Κύπρο (13%) παρουσιάζεται αισθητά μειωμένο από το αντίστοιχο διεθνές (25%).

Η φθίνουσα τάση που παρατηρείται στην επίδοση, καθώς μειώνεται η οικονομική ευμάρεια στην οικογένεια, υποδηλοί πιθανή διασύνδεση ανάμεσα στις δύο μεταβλητές.

5.2.2. Βαθμός μαθησιακής ετοιμότητας κατά την εγγραφή των παιδιών στο δημοτικό σχολείο

Μια άλλη πτυχή που έχει μελετηθεί αφορά στο επίπεδο γλωσσικού γραμματισμού που χαρακτηρίζει τους μαθητές/τις μαθήτριες κατά την έναρξη της φοίτησής τους στο δημοτικό σχολείο. Για τον σκοπό αυτό, ζητήθηκε από τους διευθυντές/τις διευθύντριες να προσδιορίσουν το ποσοστό των μαθητών/μαθητριών του σχολείου τους με μαθησιακή ετοιμότητα κατά την εγγραφή τους στο δημοτικό σχολείο.

Με βάση τις απαντήσεις που προέκυψαν, τα σχολεία ομαδοποιήθηκαν σε τέσσερις κατηγορίες/επίπεδα: στα σχολεία όπου περισσότερο από το 75% των μαθητών/μαθητριών εισέρχονται με γλωσσικές ικανότητες, στα σχολεία όπου 51-75% των μαθητών/μαθητριών εισέρχονται με γλωσσικές ικανότητες, στα σχολεία όπου 25-50% των μαθητών/μαθητριών εισέρχονται με γλωσσικές ικανότητες και στα σχολεία όπου λιγότεροι από το 25% των μαθητών/μαθητριών εισέρχονται με τις αντίστοιχες ικανότητες. Οι μαθητές/μαθήτριες κατανεμήθηκαν στις κατηγορίες αυτές, με βάση τον τρόπο με τον οποίο απάντησαν οι διευθυντές/διευθύντριες των σχολείων τους.

Η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών/μαθητριών στις τρεις κατηγορίες και η μέση επίδοση των μαθητών/μαθητριών που εντάχθηκαν σε κάθε μία, παρουσιάζονται στον πίνακα 20.

Πίνακας 20. Μαθησιακή ετοιμότητα παιδιών κατά την εισδοχή τους στο δημοτικό σχολείο και επίδοση

	Ποσοστό		Επίδοση	
	Κ	Δ	Κ	Δ
Περισσότερο από 75% των μαθητών	27%	26%	535	511
51 -75% των μαθητών/μαθητριών	6%	19%	513	503
25 -50% των μαθητών/μαθητριών	13%	22%	522	495
Λιγότερο από 25% των μαθητών/μαθητριών	54%	33%	496	491

Πηγή: Ερωτηματολόγιο Σχολείου

Τα αποτελέσματα παρουσιάζουν μια σύγκλιση ανάμεσα στα σχολεία στην Κύπρο και διεθνώς τα οποία έχουν μαθητές/μαθήτριες σε ποσοστό πέραν του 75% (27% και 26% αντίστοιχα). Ως προς τις άλλες 3 κατηγορίες σχολείων, φαίνεται ότι υπάρχει μία απόκλιση ανάμεσα στα αποτελέσματα στο τοπικό και το διεθνές επίπεδο. Συγκεκριμένα, μόνο 6% των μαθητών/μαθητριών στην Κύπρο έχει κατανεμηθεί στα σχολεία όπου οι μαθητές/μαθήτριες εισέρχονται με γλωσσικές ικανότητες σε ποσοστό 51-75% (το αντίστοιχο διεθνές είναι 19%), ενώ 13% των μαθητών/μαθητριών έχει κατανεμηθεί στα σχολεία όπου οι μαθητές/μαθήτριες εισέρχονται με γλωσσικές ικανότητες σε ποσοστό 25-50% (το αντίστοιχο διεθνές είναι

22%) και 54% έχει κατανεμηθεί στα σχολεία όπου οι μαθητές/μαθήτριες εισέρχονται με γλωσσικές ικανότητες σε ποσοστό κάτω του 25% (το αντίστοιχο διεθνές είναι 33%).

Στα σχολεία στα οποία το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών/μαθητριών εισέρχεται με γλωσσικές ικανότητες παρουσιάζονται υψηλότερες επιδόσεις, τόσο στην Κύπρο όσο και διεθνώς.

5.2.3. Επίδραση πιθανών ελλείψεων που αντιμετωπίζουν τα σχολεία σε πόρους/εξοπλισμό στη δυνατότητά τους να επιτελούν τον διδακτικό τους ρόλο

Αυτή η πτυχή της λειτουργίας των σχολείων μελετήθηκε μέσα από τον τρόπο με τον οποίο τοποθετήθηκαν οι διευθυντές/διευθύντριες σε μία σειρά από δηλώσεις που αφορούν στη διαθεσιμότητα τόσο συγκεκριμένων πόρων γενικής φύσεως (διδακτικά μέσα, αναλώσιμα, σχολικά κτήρια, συστήματα κλιματισμού, τεχνολογικά εγγράμματο προσωπικό, οπτικοακουστικά μέσα, τεχνολογικός εξοπλισμός, σύνδεση στο διαδίκτυο) όσο και πόρων που συνδέονται ειδικά με τη διδασκαλία της Γλώσσας (εκπαιδευτικοί με ειδίκευση στο γνωστικό αντικείμενο, σχετικά λογισμικά, βιβλιογραφικές πηγές, εκπαιδευτικό υλικό). Συγκεκριμένα, ζητήθηκε από τους διευθυντές/τις διευθύντριες να προσδιορίσουν τον βαθμό στον οποίο η επάρκεια των συγκεκριμένων πόρων περιορίζει την ικανότητα του σχολείου να υλοποιεί το εκπαιδευτικό του έργο, σε μια κλίμακα τύπου Likert τεσσάρων διαβαθμίσεων: *καθόλου, λίγο, μερικώς και πολύ*.

Οι απαντήσεις που προέκυψαν συνδυάστηκαν για τη δημιουργία μίας μεταβλητής που ομαδοποιούσε τα σχολεία σε τρεις κατηγορίες/επίπεδα: στα σχολεία όπου η έλλειψη πόρων και εξοπλισμού δεν επηρεάζει τη διδασκαλία, στα σχολεία όπου η διδασκαλία επηρεάζεται μερικώς και στα σχολεία που η διδασκαλία επηρεάζεται πολύ. Οι μαθητές/μαθήτριες κατανεμήθηκαν στις κατηγορίες αυτές, με βάση τον τρόπο με τον οποίο απάντησαν οι διευθυντές/διευθύντριες των σχολείων τους. Η κατανομή των μαθητών/μαθητριών και η αντίστοιχη μέση επίδοση για την καθεμιά κατηγορία παρουσιάζεται στον πίνακα 21. Σε κάθε περίπτωση παρατίθεται η μέση επίδοση των μαθητών/μαθητριών που εντάχθηκαν στο κάθε επίπεδο.

Πίνακας 21. Επίδραση έλλειψης πόρων/εξοπλισμού και επίδοση

	Ποσοστό		Επίδοση	
	Κ	Δ	Κ	Δ
Καμία επίδραση	41%	31%	519	519
Μερική επίδραση	57%	61%	504	498
Μεγάλη επίδραση	2%	8%	-	472

Πηγή: Ερωτηματολόγιο Σχολείου

Φαίνεται ότι σε τοπικό και διεθνές επίπεδο οι περισσότεροι μαθητές/μαθήτριες φοιτούν σε σχολεία όπου η έλλειψη πόρων και εξοπλισμού ασκεί μερική επίδραση στη διδασκαλία της Γλώσσας (57% και 61% αντίστοιχα). Ως προς τις δύο άλλες κατηγορίες σχολείων, φαίνεται ότι σε αρκετά μεγάλο ποσοστό στην Κύπρο (41%) αλλά και διεθνώς (31%), οι μαθητές/μαθήτριες φοιτούν σε σχολεία όπου η έλλειψη πόρων και εξοπλισμού δεν ασκεί καμία επίδραση στη διδασκαλία της Γλώσσας.

Ως προς την επίδοση και το θέμα της επίδρασης των πόρων του σχολείου, φαίνεται ότι οι μαθητές/μαθήτριες που φοιτούν σε σχολεία στα οποία η έλλειψη πόρων και εξοπλισμού δεν ασκεί καμία επίδραση στη διδασκαλία της Γλώσσας τείνουν να έχουν τις υψηλότερες επιδόσεις.

5.2.4. Έμφαση σχολείου στην ακαδημαϊκή επιτυχία

Για την καταγραφή της έμφασης που αποδίδουν τα σχολεία στην ακαδημαϊκή επιτυχία και τη διερεύνηση της πιθανής σχέσης με την επίδοση των μαθητών/μαθητριών, αξιοποιήθηκαν δεδομένα από τις απαντήσεις των διευθυντών/διευθυντριών των σχολείων σε δώδεκα δηλώσεις. Συγκεκριμένα, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες/τις συμμετέχουσες να εκφράσουν την άποψή τους σχετικά με τον βαθμό που ισχύουν συγκεκριμένες καταστάσεις στο σχολείο τους, σε μια κλίμακα Likert πέντε διαβαθμίσεων (*πολύ χαμηλός βαθμός, χαμηλός βαθμός, μέτριος βαθμός, υψηλός βαθμός και πολύ υψηλός βαθμός*). Οι καταστάσεις αυτές αφορούσαν στα εξής: α) την κατανόηση των εκπαιδευτικών όσον αφορά στους στόχους των Αναλυτικών Προγραμμάτων, β) τον βαθμό επιτυχίας των εκπαιδευτικών στην εφαρμογή του Αναλυτικού Προγράμματος, γ) τις προσδοκίες των εκπαιδευτικών για την επιτυχία των μαθητών/μαθητριών, δ) την ικανότητα των εκπαιδευτικών να εμπνέουν τους μαθητές/τις μαθήτριες, ε) συνεργασία μεταξύ της ηγεσίας του σχολείου και των εκπαιδευτικών για τον προγραμματισμό της διδασκαλίας, στ) την εμπλοκή των γονιών στις δραστηριότητες του σχολείου, ζ) τη δέσμευση των γονιών/κηδεμόνων ότι οι μαθητές/μαθήτριες είναι έτοιμοι/έτοιμες για μάθηση, η) τις προσδοκίες των γονιών/κηδεμόνων για την επιτυχία των μαθητών/μαθητριών, θ) τη στήριξη των γονιών για την επιτυχία των μαθητών/μαθητριών, ι) την επιθυμία των μαθητών/μαθητριών να επιτύχουν στο σχολείο, κ) την ικανότητα των μαθητών/μαθητριών να επιτύχουν τους στόχους του σχολείου και λ) τον σεβασμό των μαθητών/μαθητριών προς στους συμμαθητές/ συμμαθήτριές τους που υπερέχουν ακαδημαϊκά.

Οι απαντήσεις που προέκυψαν συνδυάστηκαν για τη δημιουργία μίας μεταβλητής, που αφορούσε στην έμφαση που δίνεται από το σχολείο στην ακαδημαϊκή επιτυχία, με τρεις διαβαθμίσεις-επίπεδα: *ιδιαίτερα υψηλή έμφαση, υψηλή έμφαση και μέτρια έμφαση*. Οι μαθητές/μαθήτριες κατανεμήθηκαν στα επίπεδα αυτά, με βάση τον τρόπο με τον οποίο απάντησαν οι διευθυντές/διευθύντριες των σχολείων τους.

Τα ποσοστά των μαθητών/μαθητριών που εντάσσονται στο καθένα από τα τρία επίπεδα, στην Κύπρο και διεθνώς, παρουσιάζονται στον πίνακα 22. Σε κάθε περίπτωση παρατίθεται η μέση επίδοση των μαθητών/μαθητριών που εντάχθηκαν στο κάθε επίπεδο.

Πίνακας 22. Σχολική έμφαση στην ακαδημαϊκή επιτυχία

	Ποσοστό		Επίδοση	
	Κ	Δ	Κ	Δ
Ιδιαίτερα υψηλή έμφαση	10%	10%	541	525
Υψηλή έμφαση	51%	58%	518	509
Μέτρια έμφαση	38%	32%	493	486

Πηγή: Ερωτηματολόγιο Σχολείου

Το ποσοστό των Κύπριων μαθητών/μαθητριών που φοιτούν σε σχολεία των οποίων οι διευθυντές/διευθύντριες αναφέρθηκαν σε ιδιαίτερα υψηλή έμφαση στην ακαδημαϊκή επιτυχία ταυτίζεται με αυτό που καταγράφηκε διεθνώς. Το ποσοστό των Κύπριων μαθητών/μαθητριών με διευθυντές/διευθύντριες που αναφέρθηκαν σε υψηλή έμφαση είναι μικρότερο (51%), σε σχέση με το διεθνές πλαίσιο (58%), ενώ αντίστοιχα, περισσότεροι Κύπριοι μαθητές/μαθήτριες σε σχέση με το διεθνές επίπεδο (38% και 32% αντίστοιχα) φοιτούν σε σχολεία με διευθυντές/ διευθύντριες που αναφέρθηκαν σε μέτρια έμφαση του σχολείου στην ακαδημαϊκή επιτυχία.

Τα αποτελέσματα δείχνουν, επίσης, ότι τόσο στην Κύπρο όσο και διεθνώς, η επίδοση των μαθητών/μαθητριών μειώνεται, όσο μειώνεται ο βαθμός έμφασης του σχολείου στην ακαδημαϊκή επιτυχία.

5.2.5. Απόψεις διευθυντών/διευθυντριών για ζητήματα πειθαρχίας στο σχολείο

Δέκα δηλώσεις του Ερωτηματολογίου διευθυντών/διευθυντριών αναφέρονταν σε συγκεκριμένα προβλήματα πειθαρχίας που μπορούν δυνητικά να προκύψουν σε ένα σχολείο. Ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες/τις συμμετέχουσες να προσδιορίσουν τον βαθμό στον οποίο το καθένα από αυτά αποτελεί όντως πρόβλημα για τους μαθητές/τις μαθήτριες του σχολείου τους, σε μια κλίμακα τύπου Likert τεσσάρων διαβαθμίσεων: *δεν αποτελεί πρόβλημα, μικρό πρόβλημα, μέτριας σοβαρότητας πρόβλημα και σοβαρό πρόβλημα*. Συγκεκριμένα, οι δηλώσεις αφορούσαν στα εξής: α) αργοπορημένη άφιξη στο σχολείο, β) (αδικαιολόγητες) απουσίες, γ) αναστάτωση στην τάξη, δ) αντιγραφή, ε) χρήση υβριστικής γλώσσας, στ) βανδαλισμούς, ζ) κλοπές, η) εκφοβισμό ή λεκτική κακοποίηση μεταξύ των μαθητών/ μαθητριών, θ) συμπλοκές μεταξύ μαθητών/μαθητριών και (ι) εκφοβισμό ή λεκτική κακοποίηση εκπαιδευτικών ή άλλου μέλους του προσωπικού του σχολείου.

Οι απαντήσεις, οι οποίες προέκυψαν, συνδυάστηκαν για τη δημιουργία μίας μεταβλητής που τοποθετούσε τα σχολεία σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με την ύπαρξη ή μη προβλημάτων πειθαρχίας: σχεδόν χωρίς προβλήματα πειθαρχίας, μικρά προβλήματα πειθαρχίας, αρκετά προβλήματα πειθαρχίας. Οι μαθητές/μαθήτριες κατανεμήθηκαν στις κατηγορίες αυτές, με βάση τον τρόπο με τον οποίο απάντησαν οι διευθυντές/διευθύντριες των σχολείων τους.

Πίνακας 23. Πειθαρχία και επίδοση

	Ποσοστό		Επίδοση	
	Κ	Δ	Κ	Δ
Σχεδόν χωρίς προβλήματα	62%	64%	518	510
Μικρά προβλήματα	34%	27%	498	493
Αρκετά προβλήματα	4%	9%	502	465

Πηγή: Ερωτηματολόγιο Σχολείου

Τα ποσοστά των μαθητών/μαθητριών που εντάσσονται στο καθένα από τα τρία επίπεδα, στην Κύπρο και διεθνώς, παρουσιάζονται στον πίνακα 23. Σε κάθε περίπτωση παρατίθεται η μέση επίδοση των μαθητών/μαθητριών που εντάχθηκαν στο κάθε επίπεδο.

Ποσοστιαία, και στις δύο ηλικιακές ομάδες, παρουσιάζεται συμβατότητα στην κατανομή των μαθητών/μαθητριών στην Κύπρο και διεθνώς, με τους περισσότερους μαθητές/τις περισσότερες μαθήτριες να φοιτούν σε σχολεία που δεν αντιμετωπίζουν σχεδόν καθόλου προβλήματα πειθαρχίας και τους λιγότερου/τις λιγότερες σε σχολεία που αντιμετωπίζουν αρκετά προβλήματα. Το ποσοστό των μαθητών/μαθητριών στην Κύπρο που κατανέμονται σε σχολεία χωρίς προβλήματα πειθαρχίας είναι μικρότερο από το αντίστοιχο διεθνές (62% και 64% αντίστοιχα), ενώ το αντίστοιχο ποσοστό που κατανέμεται στα σχολεία με μικρά προβλήματα μεγαλύτερο (34% και 27% αντίστοιχα).

Όσον αφορά στην επίδοση των μαθητών/μαθητριών, φαίνεται ότι οι μαθητές/μαθήτριες που φοιτούν σε σχολεία που αντιμετωπίζουν λιγότερα προβλήματα πειθαρχίας τόσο στην Κύπρο όσο και διεθνώς, τείνουν να πετυχαίνουν υψηλότερη επίδοση.

5.3 Αντιλήψεις, στάσεις και συμπεριφορές μαθητών/μαθητριών σε σχέση με το διάβασμα

Για τη διερεύνηση του βαθμού εμπλοκής και των στάσεων των μαθητών/μαθητριών εξετάστηκαν τρεις συγκεκριμένες παράμετροι, οι οποίες παρουσιάζονται αναλυτικά σε αυτή την υποενότητα. Αυτές οι παράμετροι αφορούν: α) στις στάσεις των μαθητών/μαθητριών απέναντι στο διάβασμα, β) στην αυτοπεποίθηση που

εκφράζουν οι μαθητές/μαθήτριες σε σχέση με το διάβασμα και γ) στη χρήση των ψηφιακών συσκευών από τους μαθητές/τις μαθήτριες για να εντοπίζουν πληροφορίες.

5.3.1. Στάσεις των μαθητών/μαθητριών απέναντι στο διάβασμα

Για τη διερεύνηση των στάσεων των μαθητών/μαθητριών απέναντι στα διάβασμα αντλήθηκε πληροφόρηση από το *Ερωτηματολόγιο* που συμπλήρωσαν οι ίδιοι οι μαθητές/μαθήτριες. Το Ερωτηματολόγιο περιλάμβανε μία ομάδα δέκα δηλώσεων μέσα από τις οποίες ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες/τις συμμετέχουσες να προσδιορίσουν τον βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας τους, σε μια κλίμακα τύπου Likert τεσσάρων διαβαθμίσεων: *συμφωνώ πολύ, συμφωνώ λίγο, διαφωνώ λίγο και διαφωνώ πολύ*. Κάποια ενδεικτικά παραδείγματα δηλώσεων είναι τα εξής: *θα ήθελα να έχω περισσότερο χρόνο για διάβασμα, μαθαίνω πολλά από το διάβασμα, μου αρέσει να μιλάω για αυτά που διαβάζω και μου αρέσει να διαβάζω πράγματα που με κάνουν να σκέφτομαι*.

Οι απαντήσεις των μαθητών/μαθητριών σε αυτές τις δηλώσεις συνδυάστηκαν για τη δημιουργία της μεταβλητής στάσεις απέναντι στα υπό εξέταση γνωστικά αντικείμενα, με τρεις διαβαθμίσεις-επίπεδα: *πολύ θετικές στάσεις, σχετικά θετικές στάσεις και καθόλου θετικές στάσεις*. Οι μαθητές/μαθήτριες κατανεμήθηκαν στα επίπεδα αυτά, ανάλογα με τις απαντήσεις τους.

Τα ποσοστά των μαθητών/μαθητριών που κατανεμήθηκαν στις τρεις κατηγορίες, στην Κύπρο και διεθνώς, παρουσιάζονται στον πίνακα 24. Σε κάθε περίπτωση παρατίθεται η μέση επίδοση των μαθητών/μαθητριών κάθε επιπέδου.

Πίνακας 24. Στάσεις μαθητών/μαθητριών απέναντι στο διάβασμα

	Ποσοστό		Επίδοση	
	Κ	Δ	Κ	Δ
Πολύ θετικές	37%	42%	517	513
Σχετικά θετικές	41%	40%	511	501
Καθόλου θετικές	21%	18%	501	491

Πηγή: *Ερωτηματολόγιο Σχολείου*

Όπως φαίνεται στον πίνακα 24, οι περισσότεροι μαθητές/περισσότερες μαθήτριες εκφράζουν σχετικά θετικές και πολύ θετικές στάσεις απέναντι στο διάβασμα, τόσο στην Κύπρο όσο και διεθνώς (78% και 82% αντίστοιχα).

Όσον αφορά στην επίδοση, φαίνεται ότι αυξάνεται καθώς οι στάσεις των μαθητών/μαθητριών γίνονται πιο θετικές. Αυτό ισχύει τόσο στην Κύπρο όσο και διεθνώς.

5.3.2. Αυτοπεποίθηση που εκφράζουν οι μαθητές/μαθήτριες σε σχέση με το διάβασμα

Οι πληροφορίες για την αυτοπεποίθηση που εκφράζουν οι μαθητές/μαθήτριες σε σχέση με το διάβασμα έχουν συλλεχθεί μέσα από το *Ερωτηματολόγιο Μαθητή/Μαθήτριας*. Το ερωτηματολόγιο περιείχε μία ομάδα 6 δηλώσεων, μέσα από τις οποίες ζητήθηκε τους/τις μαθητές/μαθήτριες να προσδιορίσουν τον βαθμό συμφωνίας/διαφωνίας τους σε μια κλίμακα τύπου Likert τεσσάρων διαβαθμίσεων: *συμφωνώ πολύ, συμφωνώ λίγο, διαφωνώ λίγο και διαφωνώ πολύ*. Μερικά ενδεικτικά παραδείγματα αυτών των δηλώσεων είναι τα εξής: *συνήθως είμαι καλός/καλή στην ανάγνωση, η ανάγνωση είναι εύκολη για μένα και δυσκολεύομαι να διαβάσω ιστορίες με δύσκολες λέξεις*.

Οι απαντήσεις των μαθητών/μαθητριών σε αυτές τις δηλώσεις συνδυάστηκαν για τη δημιουργία της μεταβλητής *αυτοπεποίθηση κατά την ανάγνωση* με τρεις διαβαθμίσεις/επίπεδα: *υψηλή αυτοπεποίθηση, σχετικά υψηλή (μέτρια) αυτοπεποίθηση και χαμηλή αυτοπεποίθηση*. Οι μαθητές/μαθήτριες κατανεμήθηκαν στα επίπεδα αυτά, ανάλογα με τις απαντήσεις τους.

Τα ποσοστά των μαθητών/μαθητριών που κατανεμήθηκαν στις τρεις κατηγορίες, στην Κύπρο και διεθνώς, παρουσιάζονται στον πίνακα 25. Σε κάθε περίπτωση παρατίθεται η μέση επίδοση των μαθητών/μαθητριών κάθε επιπέδου.

Πίνακας 25. Αυτοπεποίθηση μαθητών/μαθητριών σε σχέση με το διάβασμα

	Ποσοστό		Επίδοση	
	Κ	Δ	Κ	Δ
Υψηλή	55%	43%	537	541
Σχετικά υψηλή	30%	35%	496	498
Χαμηλή	15%	22%	449	449

Πηγή: *Ερωτηματολόγιο Μαθητή*

Όπως φαίνεται στον πίνακα 25, η πλειοψηφία των μαθητών/μαθητριών τόσο στην Κύπρο όσο και διεθνώς έχει υψηλή ή σχετικά υψηλή αυτοπεποίθηση (85% και 78% αντίστοιχα) αναφορικά με το διάβασμα. Μόνο το 15% των μαθητών/μαθητριών της Κύπρου και το 22% διεθνώς έχει χαμηλή αυτοπεποίθηση σε σχέση με το διάβασμα.

Όσον αφορά στην επίδοση, φαίνεται ότι βελτιώνεται, καθώς η αυτοπεποίθηση των μαθητών/μαθητριών αυξάνεται. Αυτό ισχύει τόσο στην Κύπρο όσο και διεθνώς.

Τα αποτελέσματα που αφορούν στο θέμα της αυτοπεποίθησης των μαθητών/μαθητριών σε σχέση με το διάβασμα παρουσιάζονται αναλυτικά με βάση το φύλο, στον πίνακα 26. Συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα εισηγούνται ότι τα κορίτσια, τόσο στην Κύπρο όσο και διεθνώς, έχουν υψηλότερη αυτοπεποίθηση αλλά και υψηλότερες επιδόσεις από τα αγόρια.

Πίνακας 26. Αυτοπεποίθηση μαθητών/μαθητριών σε σχέση με το διάβασμα (κατανομή ανά φύλο)

		Ποσοστό		Επίδοση	
		Κ	Δ	Κ	Δ
Υψηλή	Κορίτσια	57%	46%	540	545
	Αγόρια	53%	40%	534	535
Σχετικά υψηλή	Κορίτσια	29%	34%	496	504
	Αγόρια	31%	35%	495	492
Χαμηλή	Κορίτσια	14%	19%	454	457
	Αγόρια	17%	25%	446	444

Πηγή: Ερωτηματολόγιο Μαθητή

5.3.3. Χρήση ψηφιακών συσκευών από τους μαθητές/τις μαθήτριες για τον εντοπισμό πληροφοριών

Για τη διερεύνηση της χρήσης των ψηφιακών συσκευών από τους μαθητές/τις μαθήτριες για να εντοπίζουν πληροφορίες αντλήθηκε πληροφόρηση από το *Ερωτηματολόγιο Μαθητή/Μαθήτριας*. Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε μία ερώτηση η οποία ρωτούσε τους μαθητές/τις μαθήτριες πόσο χρόνο αφιερώνουν, κατά τη διάρκεια μίας συνηθισμένης σχολικής μέρας, χρησιμοποιώντας ηλεκτρονικό υπολογιστή, υπολογιστή αφής (τάμπλετ), ή έξυπνο κινητό τηλέφωνο (smartphone) για να βρουν και να διαβάσουν πληροφορίες και να ετοιμάσουν εργασίες και παρουσιάσεις για το σχολείο. Η ερώτηση αυτή είχε τρεις επιλογές: 30 λεπτά, 30 λεπτά ή λιγότερο και περισσότερο από 30 λεπτά.

Τα ποσοστά των μαθητών/μαθητριών που κατανεμήθηκαν στις τρεις κατηγορίες, στην Κύπρο και διεθνώς, παρουσιάζονται στον πίνακα 27. Σε κάθε περίπτωση παρατίθεται η μέση επίδοση των μαθητών/μαθητριών κάθε επιλογής.

Πίνακας 27. Χρήση ψηφιακών συσκευών από τους μαθητές/τις μαθήτριες για εντοπισμό πληροφοριών

	Ποσοστό		Επίδοση	
	Κ	Δ	Κ	Δ
Περισσότερο από 30 λεπτά	16%	25%	508	502
30 λεπτά ή λιγότερο	51%	52%	521	512
Καθόλου	33%	23%	499	486

Πηγή: Ερωτηματολόγιο Μαθητή

Όπως φαίνεται στον πίνακα 27, σχεδόν οι μισοί μαθητές/οι μισές μαθήτριες τόσο στην Κύπρο όσο και διεθνώς, αφιερώνουν 30 λεπτά ή λιγότερο στη χρήση ψηφιακών συσκευών (51% και 52% αντίστοιχα). Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι το ποσοστό μαθητών/μαθητριών της Κύπρου (16%) που αφιερώνει περισσότερο από 30 λεπτά στη χρήση ψηφιακών συσκευών είναι μικρότερο από το αντίστοιχο διεθνές ποσοστό (25%). Επίσης, υπάρχει μεγαλύτερο ποσοστό Κυπρίων μαθητών/μαθητριών

(33%), συγκριτικά με το διεθνές πλαίσιο (23%), που δεν αφιερώνει καθόλου χρόνο στη χρήση ψηφιακών συσκευών για να βρίσκει και να διαβάζει πληροφορίες.

Όσον αφορά στην επίδοση, από τους μαθητές/τις μαθήτριες που αξιοποιούν τις ψηφιακές συσκευές για εντοπισμό πληροφοριών, η επίδοσή τους τείνει να βελτιώνεται στις περιπτώσεις που η ενασχόλησή τους με τις ψηφιακές συσκευές για εντοπισμό πληροφοριών περιορίζεται στα 30 λεπτά ή λιγότερο. Αυτό ισχύει τόσο στην Κύπρο όσο και διεθνώς.

Τα αποτελέσματα που αφορούν στο θέμα της χρήσης ψηφιακών συσκευών από τους μαθητές/τις μαθήτριες για να εντοπίζουν πληροφορίες παρουσιάζονται αναλυτικά με βάση το φύλο, στον πίνακα 28. Υπάρχει παρόμοια κατανομή των μαθητών/μαθητριών ως προς το φύλο (σε τοπικό και διεθνές επίπεδο) σε σχέση με τη χρήση ψηφιακών συσκευών για 30 λεπτά ή λιγότερο. Η μεγαλύτερη διαφοροποίηση εντοπίζεται στα αγόρια που δεν χρησιμοποιούν καθόλου τις ψηφιακές συσκευές για εύρεση πληροφοριών. Συγκεκριμένα, 12% περισσότερα αγόρια στην Κύπρο δηλώνουν απουσία χρήσης ψηφιακών συσκευών σε σχέση με τα αγόρια σε διεθνές επίπεδο.

Πίνακας 28. Χρήση ψηφιακών συσκευών από τους μαθητές/τις μαθήτριες για να βρίσκουν και να διαβάζουν πληροφορίες (κατανομή ανά φύλο)

		Ποσοστό		Επίδοση	
		Κ	Δ	Κ	Δ
Περισσότερο από 30 λεπτά	Κορίτσια	15%	24%	513	510
	Αγόρια	17%	27%	503	494
30 λεπτά ή λιγότερο	Κορίτσια	56%	56%	526	520
	Αγόρια	47%	49%	516	503
Καθόλου	Κορίτσια	29%	21%	499	494
	Αγόρια	37%	25%	499	479

Πηγή: Ερωτηματολόγιο Μαθητή

5 Σύνοψη - Καταληκτικά σχόλια

Τα αποτελέσματα της Έρευνας PIRLS 2021 επικεντρώνονται στην επίδοση των μαθητών/μαθητριών στην κατανόηση κειμένου. Συνοπτικά, τα δεδομένα καταδεικνύουν ότι η επίδοση για την Κύπρο (511) υπερβαίνει τη μέση τιμή της κλίμακας (500) με στατιστικά σημαντική διαφορά. Επίσης, είναι σημαντικό να επισημανθεί η σαφής βελτίωση από την προηγούμενη συμμετοχή της Κύπρου (2001). Παρά την εκτεταμένη χρονική απόσταση που μεσολαβεί ανάμεσα στις δύο μετρήσεις (20 έτη) η παρατηρηθείσα βελτίωση αποτελεί ένα θετικό εύρημα το οποίο είναι σημαντικό να καταγραφεί.

Εκτός από τα αποτελέσματα που επικεντρώνονται άμεσα στα μαθησιακά επιτεύγματα των μαθητών/μαθητριών, η έρευνα PIRLS παρέχει επίσης χρήσιμη πληροφόρηση για παράγοντες που αναφέρονται στους μαθητές/στις μαθήτριες, τους εκπαιδευτικούς, τα σχολεία και τους γονείς/κηδεμόνες, τα οποία συνδέονται έμμεσα με την επίδοση. Ενδεικτικά, αυτοί οι παράγοντες σχετίζονται με (α) τη στήριξη από το οικογενειακό περιβάλλον, (β) τη σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού, τους διαθέσιμους σχολικούς πόρους και το σχολικό κλίμα, και (γ) τις αντιλήψεις, στάσεις και συμπεριφορές μαθητών/μαθητριών σε σχέση με το διάβασμα/κατανόηση κειμένου. Τα αποτελέσματα της έρευνας PIRLS δείχνουν πού βρίσκεται η Κύπρος συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες σε σχέση με αυτούς τους παράγοντες και παρέχουν μια ένδειξη για τον τρόπο με τον οποίο αυτοί επιδρούν στα μαθησιακά αποτελέσματα.

Η πλούσια πληροφόρηση που έχει προκύψει από την έρευνα PIRLS μπορεί να διαδραματίσει ιδιαίτερα χρήσιμο ρόλο στην προσπάθεια κάθε χώρας να βελτιώσει τα μαθησιακά επιτεύγματα των μαθητών/μαθητριών της και, κατ' επέκταση, το εκπαιδευτικό της σύστημα.

Η Έρευνα PIRLS διεξάγεται εδώ και δύο δεκαετίες. Συνεπώς, οι χώρες που συμμετέχουν σε αυτήν διαχρονικά έχουν τη δυνατότητα να αντλήσουν χρήσιμη πληροφόρηση για την εξέλιξη των μαθησιακών επιτευγμάτων των μαθητών/μαθητριών τους σε αυτή την εκτεταμένη χρονική κλίμακα. Αυτή η πληροφόρηση θα μπορούσε να εμπλουτίσει σημαντικά τη συζήτηση που αναπτύσσεται, τόσο σε ακαδημαϊκό και ερευνητικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο διαμόρφωσης εκπαιδευτικής πολιτικής, με στόχο τη βελτίωση των μαθησιακών επιτευγμάτων στο υπό μελέτη γνωστικό αντικείμενο και κατ' επέκταση την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος.

Σε αυτό στο στάδιο, αυτή η δυνατότητα είναι ιδιαίτερα περιορισμένη στην περίπτωση της Κύπρου αφού έχει καταγράψει μόλις δύο συμμετοχές στην έρευνα PIRLS στο χρονικό διάστημα των 20 ετών. Ωστόσο, είναι σημαντικό να καταγραφεί η σαφής προοπτική αναβάθμισης αυτής της δυνατότητας η οποία ανακλάται στην

απόφαση του υπουργικού συμβουλίου για διαχρονική συμμετοχή στην έρευνα PIRLS (Αρ. Πρότασης 898/2022, ημερ. 6/7/2022). Αυτή η κίνηση διευρύνει προηγούμενη σχετική απόφαση του υπουργικού συμβουλίου (Αρ. Πρότασης 1439/2015, ημερ. 17/11/2015) για διαχρονική συμμετοχή στις έρευνες Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS), Programme for International Student Assessment (PISA) και Teaching and Learning International Survey (TALIS). Οι αποφάσεις για διαχρονική συμμετοχή στις διεθνείς έρευνες φανερώνουν τη δέσμευση του ΥΠΑΝ για ενίσχυση και συστηματικοποίηση της προσπάθειας αξιοποίησης αξιόπιστων ερευνητικών δεδομένων στη διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής.

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας τίθενται στη διάθεση των εκπαιδευτικών αρχών των χωρών που συμμετέχουν σε αυτή. Η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της Έρευνας PIRLS δεν αφορά ούτε σε συστάσεις ούτε σε κατευθυντήριες γραμμές του οργανισμού που τη διοργανώνει, αλλά αφορά στο κάθε κράτος/εκπαιδευτικό σύστημα που συμμετέχει σε αυτή. Οι συμμετέχουσες χώρες έχουν τον τελικό λόγο σε ό,τι αφορά το πώς θα αξιοποιήσουν τα συγκεκριμένα αποτελέσματα. Ο σχεδιασμός πολιτικών ή δράσεων εναπόκειται στις εκπαιδευτικές αρχές της κάθε χώρας.

6 Αναφορές

Mullis, I. V. S., & Martin, M. O. (Eds.). (2019). *PIRLS 2021 Assessment Frameworks*. Retrieved from Boston College, TIMSS & PIRLS International Study Center website: <https://pirls2021.org/frameworks/>

von Davier, M., Mullis, I. V. S., Fishbein, B., & Foy, P. (Eds.). (2023). *Methods and Procedures: PIRLS 2021 Technical Report*. Retrieved from Boston College, TIMSS & PIRLS International Study Center website: <https://timssandpirls.bc.edu/pirls2021/methods>

Wolf, R. (Ed.). (1995). The IEA reading literacy study: Technical report. The Hague, Netherlands: International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA).

Παράρτημα

Το Παράρτημα αποτελείται από δύο μέρη. Τα πρώτο παραθέτει, σε μορφή πίνακα, τα τέσσερα επίπεδα διαβαθμισμένης επάρκειας των μαθητών/μαθητριών αναλύοντας το περιεχόμενο που αποδόθηκε στο καθένα από τους διοργανωτές της έρευνας PIRLS.

Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει μια σειρά από ενδεικτικά έργα αξιολόγησης, τα οποία προέρχονται από δύο από τα κείμενα (ένα λογοτεχνικό και ένα πληροφοριακό) που χρησιμοποιήθηκαν στη συλλογή δεδομένων. Αυτό το μέρος δομείται σε δύο ενότητες. Η καθεμιά ξεκινά παραθέτοντας το υπό μελέτη κείμενο και ακολούθως παρουσιάζει τα ενδεικτικά έργα αξιολόγησης. Σε κάθε περίπτωση προσδιορίζεται το επίπεδο επάρκειας με το οποίο συνδέεται το έργο αξιολόγησης και οι γνωστικές απαιτήσεις που θέτει, όπως αυτές προκύπτουν από τις διεργασίες κατανόησης κειμένου στις οποίες επικεντρώνεται. Επιπρόσθετα, για κάθε έργο αξιολόγησης παρουσιάζονται τα ποσοστά ορθών απαντήσεων², σε τοπικό και διεθνές επίπεδο.

² Το ποσοστό που υπολείπεται σε κάθε περίπτωση μέχρι να καταλήξει στο 100% περιλαμβάνει τις λανθασμένες απαντήσεις και επίσης τις περιπτώσεις όπου δεν δόθηκε απάντηση από τους μαθητές/τις μαθήτριες.

Α΄ Μέρος: Επίπεδα διαβαθμισμένης επάρκειας

Προχωρημένο Επίπεδο	
Λογοτεχνικά κείμενα	Πληροφοριακά κείμενα
Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν (κυρίως) απαιτητικά λογοτεχνικά κείμενα και είναι σε θέση να:	Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν (κυρίως) απαιτητικά πληροφοριακά κείμενα και είναι σε θέση να:
- Ερμηνεύσουν/διασυνδέσουν γεγονότα που αναφέρονται στην ιστορία και δράσεις των χαρακτήρων που συμμετέχουν σε αυτήν για να περιγράψουν αιτίες, κίνητρα, συναισθήματα και την εξέλιξη των χαρακτήρων - Αξιολογήσουν την επίδραση που επιδιώκει ο/η συγγραφέας να έχουν οι γλωσσικές επιλογές που κάνει, το στυλ που υιοθετεί και οι επιλογές αναφορικά με την ανάπτυξη του κειμένου	- Εξάγουν συμπεράσματα για σύνθετες πληροφορίες που παρουσιάζονται σε διάφορες ιστοσελίδες ή σκορπισμένα μέρη του κειμένου, ώστε να εντοπίσουν σχετικές πληροφορίες και να χρησιμοποιήσουν στοιχεία για να τεκμηριώσουν συγκεκριμένες ιδέες - Ερμηνεύσουν και να συνδυάσουν πολλαπλά δεδομένα από διάφορες πηγές (κείμενο και ιστοσελίδες) για να παρουσιάσουν τις ιδέες που περιλαμβάνονται σε ένα κείμενο, να προβούν σε συγκρίσεις και να διατυπώσουν εξηγήσεις - Αξιολογήσουν κειμενικά, οπτικά και διαδραστικά στοιχεία για να εξηγήσουν τον σκοπό που επιτελούν, να αναγνωρίσουν την οπτική που υιοθετεί ο/η συγγραφέας τεκμηριώνοντας με υποστηρικτικά στοιχεία

Υψηλό Επίπεδο

Λογοτεχνικά κείμενα

Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν λογοτεχνικά κείμενα υψηλής ή μέτριας δυσκολίας και είναι σε θέση να:

- Εντοπίζουν και να αναγνωρίσουν σημαντικές δράσεις και παρουσιάζονται σε διάφορα μέρη του κειμένου.
- Εξάγουν συμπεράσματα για Τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα σε προθέσεις, δράσεις, γεγονότα και συναισθήματα.
- Ερμηνεύουν και διασυνδέουν γεγονότα που περιγράφονται στην ιστορία ώστε να αιτιολογήσουν πράξεις και συναισθήματα των χαρακτήρων της ιστορίας.
- Αναγνωρίσουν τη σημασία σχημάτων λόγου (π.χ., μεταφορά).

Πληροφοριακά κείμενα

Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν πληροφοριακά κείμενα ή διαδικτυακά κείμενα υψηλής ή μέτριας δυσκολίας και είναι σε θέση να:

- Εντοπίζουν και αναγνωρίσουν σχετικές πληροφορίες σε κείμενα που περιέχουν ποικίλα στοιχεία, όπως διαγράμματα και εικόνες.
 - Εξάγουν συμπεράσματα για να κάνουν συγκρίσεις και να παρέχουν περιγραφές/εξηγήσεις/προβλέψεις.
 - Ερμηνεύουν και συνδυάζουν πληροφορίες σε μορφή κειμένου ή εικόνων που βρίσκονται σε διάφορα κείμενα και ιστοσελίδες, ώστε να συνδέσουν ιδέες, να σειροθετήσουν γεγονότα, να αναγνωρίσουν στοιχεία και να διατυπώσουν εξηγήσεις.
 - Προβούν σε αξιολόγηση περιεχομένου ώστε να διαμορφώσουν θέση (και να την αιτιολογήσουν), να περιγράψουν την υποστηρικτική λειτουργία των διαγραμμάτων, φωτογραφιών, χαρτών προς το περιεχόμενο του κειμένου και να αναγνωρίσουν πώς οι λέξεις που επιλέγει να χρησιμοποιήσει ο/η συγγραφέας συμβάλλουν στην επικοινωνία της άποψης του/της στους αναγνώστες.
-

Μεσαίο Επίπεδο	
Λογοτεχνικά κείμενα	Πληροφοριακά κείμενα
Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν λογοτεχνικά κείμενα μέτριας ή χαμηλής δυσκολίας και είναι σε θέση να:	Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν πληροφοριακά κείμενα μέτριας ή χαμηλής δυσκολίας και είναι σε θέση να:
• Εντοπίζουν, αναγνωρίζουν και αναπαράγουν δράσεις, γεγονότα και συναισθήματα που δηλώνονται ρητά. • Εξάγουν άμεσα συμπεράσματα για γεγονότα ή πράξεις στις οποίες προβαίνουν οι χαρακτήρες. • Ερμηνεύουν τους λόγους για τα συναισθήματα των χαρακτήρων ή πράξεις στις οποίες προβαίνουν αναγνωρίζοντας υποστηρικτικά στοιχεία για τις ερμηνείες τους.	• Εντοπίζουν, αναγνωρίζουν και αναπαράγουν πληροφορίες στα κείμενα. • Εξάγουν άμεσων συμπερασμάτων για να παρέχουν περιγραφές και εξηγήσεις και να προβούν σε συγκρίσεις. • Ερμηνεύσουν και διασυνδέουν πληροφορίες για κεντρικές ιδέες και τους λόγους για δράσεις, γεγονότα και αποτελέσματα.

Χαμηλό Επίπεδο	
Λογοτεχνικά κείμενα	Πληροφοριακά κείμενα
Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν (κυρίως) απλά λογοτεχνικά κείμενα και είναι σε θέση να: • Εντοπίσουν, ανακαλέσουν και αναπαράγουν ρητά δηλωμένες πληροφορίες, δράσεις ή ιδέες. • Εξάγουν απλά, άμεσα συμπεράσματα για δράσεις στις οποίες προβαίνουν οι χαρακτήρες.	Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν (κυρίως) απλά πληροφοριακά κείμενα και είναι σε θέση να: • Εντοπίσουν, ανακαλέσουν και αναπαράγουν ρητά δηλωμένες πληροφορίες. • Εξάγουν απλά, άμεσα συμπεράσματα για να αιτιολογήσουν κάποιο αποτέλεσμα.

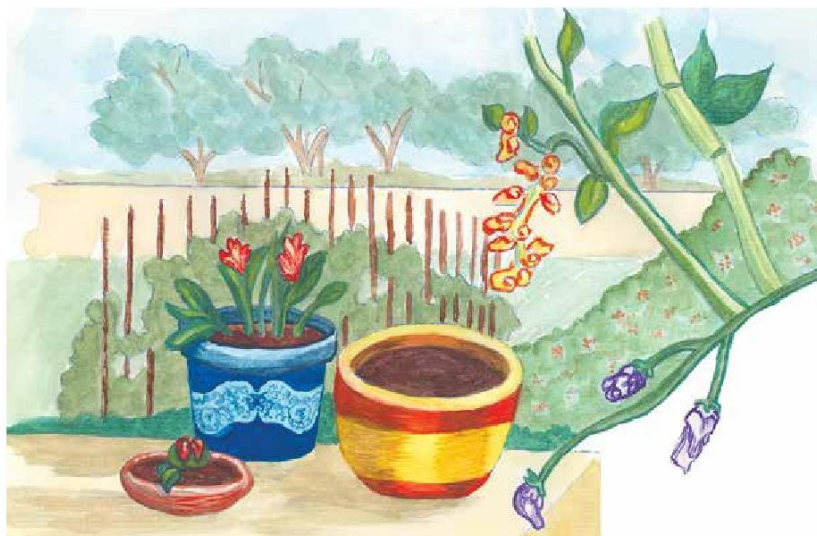
Η άδεια γλάστρα

αφήγηση από την Ελένη Α. Λίντυ
εικονογράφηση από την Τζένιφερ Μοχέρ

Ο Αυτοκράτορας της Κίνας ανήγγειλε έναν διαγωνισμό, για να αποφασίσει τον επόμενο διάδοχο του θρόνου. Ο Αυτοκράτορας ήταν μεγάλος σε ηλικία και δεν είχε παιδιά. Επειδή αγαπούσε τα φυτά, δήλωσε ότι όποιο παιδί ήθελε να γίνει αυτοκράτορας έπρεπε να έρθει στο παλάτι, για να πάρει έναν βασιλικό σπόρο. Όποιο παιδί θα πετύχαινε τα καλύτερα αποτελέσματα μέσα σε έξι μήνες, θα κέρδιζε τον διαγωνισμό και θα γινόταν ο επόμενος αυτοκράτορας.

Φανταστείτε τον ενθουσιασμό! Την ημέρα που θα διανέμονταν οι σπόροι, πλήθος από αισιόδοξα παιδιά πλημμύρισε το παλάτι. Κάθε παιδί γύρισε σπίτι του, έχοντας μία πολύτιμη ευκαιρία.

Έτσι έγινε και με τον Τζουν. Στο χωριό, ήδη τον θεωρούσαν ως τον καλύτερο κηπουρό. Οι γείτονές του λάτρευαν να μοιράζονται τα πεπόνια, τα λάχανα και τα μπιζέλια από τον κήπο του. Ο Τζουν μετέφερε προσεκτικά τον σπόρο του Αυτοκράτορα στο σπίτι κλείνοντάς τον σφικτά στο χέρι του, για να μην πέσει, αλλά όχι πολύ σφικτά, για να μην τον λιώσει.

Στο σπίτι έστρωσε τον πάτο μίας γλάστρας με μεγάλες πέτρες, κάλυψε τις πέτρες με βότσαλα και μετά γέμισε τη γλάστρα με πλούσιο, υγρό χώμα. Έσπρωξε τον σπόρο μέσα στο χώμα περίπου λίγα εκατοστόμετρα κάτω από την επιφάνεια και τον κάλυψε με ελαφρύ χώμα. Τις επόμενες μέρες, ο Τζουν, όπως και κάθε παιδί που ήξερε, πότιζε τη γλάστρα του κάθε μέρα και παρακολουθούσε να δει το πρώτο φύλλο να βγαίνει στην επιφάνεια.

Ο Λι ήταν το πρώτο παιδί στο χωριό του Τζουν που ανακοίνωσε ότι ο σπόρος του άρχισε να φυτρώνει. Το χωριό υποδέχτηκε τα νέα με ενθουσιασμό. Αυτός καυχήθηκε ότι σίγουρα θα γινόταν ο επόμενος Αυτοκράτορας και έκανε πρόβα τις αυτοκρατορικές του ικανότητες, δίνοντας διαταγές δεξιά κι αριστερά στα μικρότερα παιδιά. Ο Μάο ήταν το επόμενο παιδί που είδε το μικροσκοπικό του φυτό να ξεπετάγεται από τη γλάστρα και μετά ήταν η σειρά του Γουόνγκ. Ο Τζουν έσπαγε το κεφάλι του—κανένα από αυτά τα αγόρια δεν μπορούσε να καλλιεργεί φυτά τόσο καλά όσο αυτός! Αλλά ο σπόρος του Τζουν δεν φύτευε.

Σύντομα, βλαστοί ξεπετάγονταν από γλάστρες σε όλο το χωριό. Τα παιδιά έχτισαν φράχτες γύρω από τις γλάστρες τους και τις πρόσεχαν από εκείνους που μπορούσε κατά λάθος—ή όχι και τόσο κατά λάθος—να τις ρίξουν κάτω. Σύντομα, δεκάδες βλαστοί μέσα στις γλάστρες σε όλο το χωριό του Τζουν έβγαζαν τα πρώτα τους φύλλα. Μα ο σπόρος του Τζουν δεν βλαστούσε. Ήταν μπερδεμένος—τι είχε κάνει λάθος; Ο Τζουν ξαναφύτεψε προσεκτικά τον σπόρο του σε καινούργια γλάστρα με το καλύτερο και πιο πλούσιο μαύρο χώμα από τον κήπο του. Θρυμμάτισε κάθε σβώλο χώματος σε μικροσκοπικά κομματάκια. Πίεσε απαλά μέσα τον σπόρο, διατηρούσε το χώμα υγρό και παρακολουθούσε τη γλάστρα καθημερινά. Παρόλα αυτά, ο σπόρος του Τζουν δεν φύτρωνε.

Μεγάλοι, δυνατοί βλαστοί σύντομα ξεπετάγονταν από τις γλάστρες, τις οποίες περιποιούνταν τα υπόλοιπα παιδιά στο χωριό του Τζουν. Ο Τζουν ένιωθε στενοχωρημένος και ηττημένος. Τα άλλα παιδιά τον κορόιδευαν.

Πέρασαν έξι μήνες. Πλησίαζε η μέρα που τα παιδιά έπρεπε να πάρουν τα φυτά τους στο παλάτι, για να κριθεί το αποτέλεσμα. Καθάρισαν τις γλάστρες τους μέχρι να αστράψουν, σκούπισαν απαλά μεγάλα φύλλα και φόρεσαν τα καλά τους. Κάποιοι γονείς περπατούσαν δίπλα στο παιδί τους, καθώς κουβαλούσαν τη γλάστρα στο παλάτι, κρατώντας ίσιο το φυτό, για να μη γέρνει.

«Τι θα κάνω;» κλαψούρισε ο Τζουν στους γονείς του, καθώς κοίταζε έξω από το παράθυρο τα άλλα παιδιά, που ετοιμάζονταν για τη θριαμβευτική τους επιστροφή στο παλάτι. «Ο σπόρος μου δεν βλάστησε! Η γλάστρα μου είναι άδεια!»

«Έκανες ό,τι καλύτερο μπορούσες», είπε ο πατέρας του κουνώντας το κεφάλι του.

«Τζουν, απλά πήγαινε τη γλάστρα σου στον Αυτοκράτορα», είπε η μητέρα του, «έκανες ό,τι καλύτερο μπορούσες.»

Ντροπιασμένος, ο Τζουν κουβάλησε την άδεια γλάστρα του προς το παλάτι. Την ίδια ώρα, περπατούσαν δεξιά και αριστερά του, κεφάλτα παιδιά κουβαλώντας γλάστρες που κόντευαν να αναποδογυριστούν από τα τεράστια φυτά.

Στο παλάτι, τα παιδιά σχημάτιζαν γραμμές με τα ανθισμένα φυτά τους και περίμεναν την απόφαση. Ο Αυτοκράτορας, τυλιγμένος με τη μεταξωτή του ρόμπα, προχώρησε αποφασιστικά μπροστά στη γραμμή με τους αισιόδοξους διαγωνιζόμενους, εξετάζοντας κάθε φυτό συνοφρυωμένος. Όταν έφτασε στον Τζουν, κατσούφιασε ακόμη περισσότερο και είπε «Τι είναι αυτό; Μου έφερες μία άδεια γλάστρα;»

Ο Τζουν μετά βίας κρατιόταν να μην κλάψει. «Σας παρακαλώ, Μεγαλειότατε», είπε ο Τζουν. «Έκανα ό,τι μπορούσα. Φύτεψα τον σπόρο σας στο καλύτερο χώμα που μπορούσα να βρω, τον πότιζα και τον παρακολουθούσα κάθε μέρα. Όταν ο σπόρος δεν φύτρωνε, τον ξαναφύτεψα σε νέο χώμα. Αλλά απλά δεν φύτρωνε. Λυπάμαι.» Ο Τζουν χαμήλωσε το κεφάλι του.

«Χμ», είπε ο Αυτοκράτορας. Γυρνώντας για να τον ακούσουν όλοι, είπε με βροντερή φωνή «Δεν ξέρω πού βρήκαν τους σπόρους τους όλα αυτά τα παιδιά. Οι σπόροι που σας έδωσα δεν μπορούσαν να βλαστήσουν, διότι όλοι εκείνοι οι σπόροι είχαν βραστεί!»

Και ο Αυτοκράτορας χαμογέλασε στον Τζουν.

2. Τι πήρε κάθε παιδί από τον Αυτοκράτορα;

Επίπεδο Επάρκειας: Χαμηλό

Διεργασία Κατανόησης: Εντοπισμός και ανάκτηση ρητά δηλώσεων πληροφοριών

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση	83,1%	72,1%

3. Γιατί ο κάθε σπόρος ονομάστηκε μία «πολύτιμη ευκαιρία»;
- Ⓐ Κάθε σπόρος έδινε μία ευκαιρία σε κάθε παιδί να κερδίσει τον διαγωνισμό.
 - Ⓑ Κάθε σπόρος ήταν αυτοκρατορικός και πολύ ακριβός.
 - Ⓒ Κάθε σπόρος θα γινόταν ένα όμορφο φυτό.
 - Ⓓ Κάθε σπόρος έδινε μία ευκαιρία να γίνει κάποιος ο καλύτερος κηπουρός.

Επίπεδο Επάρκειας: Υψηλό

Διεργασία Κατανόησης: Κριτική στο περιεχόμενο και τα κειμενικά στοιχεία

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση (Α)	75,3%	62,2%

4. Να βρεις το κομμάτι της ιστορίας δίπλα από αυτή την εικόνα ενός φύλλου: .
Από πού φαίνεται ότι ο Τζουν ήταν ο καλύτερος κηπουρός στο χωριό;

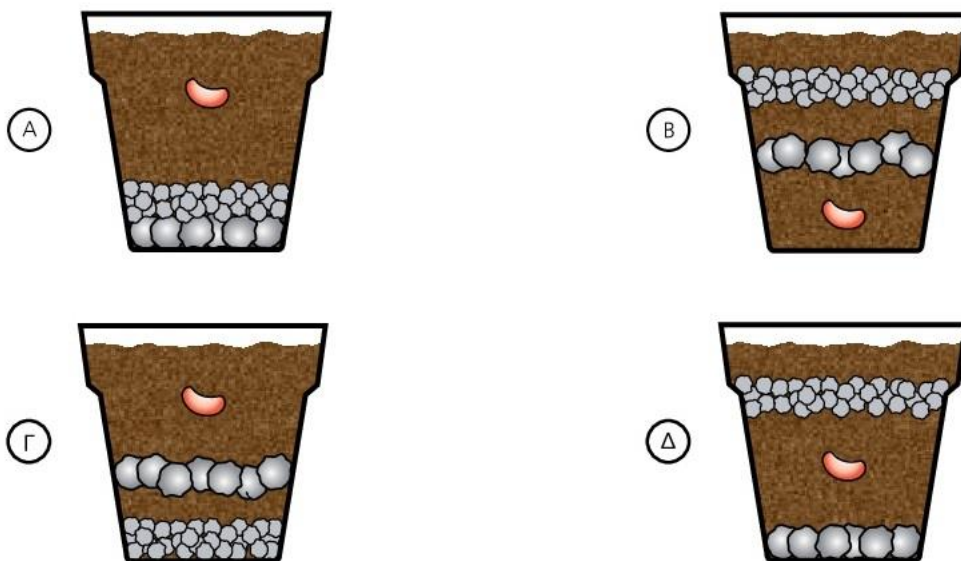

Επίπεδο Επάρκειας: Μεσαίο

Διεργασία Κατανόησης: Ερμηνεία και ενσωμάτωση ιδεών και πληροφοριών

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση	35,9%	40,0%

5. Ποια από τις πιο κάτω γλάστρες μοιάζει περισσότερο με τη γλάστρα του Τζουν, όταν φύτεψε για πρώτη φορά τον σπόρο;

Επίπεδο Επάρκειας: Μεσαίο

Διεργασία Κατανόησης: Εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση (Α)	61,5%	64,5%

12. Γιατί ήταν συνοφρυωμένος ο Αυτοκράτορας, καθώς κοίταζε τη γλάστρα του Τζουν;
- Ⓐ Ανησυχούσε για τον διαγωνισμό.
 - Ⓑ Θεώρησε ότι η γλάστρα του Τζουν δεν έλαμπε αρκετά.
 - Ⓒ Έκρυβε αυτό που σκεφτόταν.
 - Ⓓ Δεν ήξερε γιατί ήταν εκεί ο Τζουν.

Επίπεδο Επάρκειας: Προχωρημένο

Διεργασία Κατανόησης: Ερμηνεία και ενσωμάτωση ιδεών και πληροφοριών

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση (Γ)	55,9%	52,7%

13. Γιατί ο Τζουν είπε «Λυπάμαι» στον Αυτοκράτορα;

- Ⓐ Είχε κάνει ζαβολιά στον διαγωνισμό.
- Ⓑ Δεν ήθελε να γίνει ένας Αυτοκράτορας.
- Ⓒ Νόμιζε ότι απογοήτευσε τον Αυτοκράτορα.
- Ⓓ Πότιζε πολύ συχνά τον σπόρο του.

Επίπεδο Επάρκειας: Μεσαίο

Διεργασία Κατανόησης: Εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση (Γ)	82,3%	73,5%

14. Γιατί βλάστησαν φυτά στις γλάστρες των άλλων παιδιών;
- Ⓐ Τα άλλα παιδιά χρησιμοποίησαν καλύτερο χώμα.
 - Ⓑ Τα άλλα παιδιά παρακολουθούσαν τις γλάστρες τους.
 - Ⓒ Οι σπόροι τους προστατεύονταν από φράχτες.
 - Ⓓ Οι σπόροι τους είχαν αντικατασταθεί με άλλους.

Επίπεδο Επάρκειας: Υψηλό

Διεργασία Κατανόησης: Κριτική στο περιεχόμενο και τα κειμενικά στοιχεία

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση (Δ)	68,6%	63,9%

16. Γιατί ο Αυτοκράτορας χαμογέλασε στον Τζουν;

Επίπεδο Επάρκειας: Υψηλό

Διεργασία Κατανόησης: Ερμηνεία και ενσωμάτωση ιδεών και πληροφοριών

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση: 1 βαθμός	49,9%	49,1%

17. Ο Τζουν είχε διαφορετικά συναισθήματα κατά τη διάρκεια της ιστορίας. Να χρησιμοποιήσεις αυτά που διάβασες για να εξηγήσεις γιατί ο Τζουν είχε **κάθε ένα** από τα πιο κάτω συναισθήματα.

αισιόδοξος

μπερδεμένος

ηττημένος

Επίπεδο Επάρκειας: Προχωρημένο

Διεργασία Κατανόησης: Ερμηνεία και ενσωμάτωση ιδεών και πληροφοριών

	Κ	Δ
Πλήρως ορθή απάντηση: 3 βαθμοί	23,2%	27,5%
Μερικώς ορθή απάντηση: 2 βαθμοί	25,9%	20,5%
Μερικώς ορθή απάντηση: 1 βαθμός	16,9%	14,2%

Το απίστευτο χταπόδι

Ένα χταπόδι μπροστά από τη φωλιά του.

Τα χταπόδια είναι θαλάσσια ζώα που έχουν στρογγυλό σώμα, εξογκωμένα μάτια και οχτώ μακριά πόδια. Τα πόδια τους είναι πολύ δυνατά και ενισχυμένα με ισχυρές βεντούζες. Ζουν σε όλους τους ωκεανούς του κόσμου, αλλά τους αρέσουν ιδιαίτερα τα ζεστά, τροπικά νερά. Συνήθως, μένουν στον βυθό του ωκεανού, όπου μπορούν να βρουν την αγαπημένη τους τροφή. Τους αρέσει να τρώνε καβούρια, γαρίδες και μικρά ψάρια. Συλλαμβάνουν το θήραμά τους με τις βεντούζες τους και μετά βάζουν την τροφή στο στόμα τους.

Τα χταπόδια, συνήθως, ζουν μόνα τους σε φωλιές μέσα στους βράχους. Τα χταπόδια, μερικές φορές, δημιουργούν “πόρτες” για τις φωλιές τους από ένα κομμάτι βράχου, που μπορούν να κλείσουν για να προστατευτούν.

Ένα χταπόδι εκτοξεύει μελάνι για να ξεφύγει από τον κίνδυνο.

Ένα χταπόδι απομακρύνει με τις βούλες του τους θηρευτές.

Ξεφεύγοντας από τον κίνδυνο

Τα χταπόδια μπορούν να ξεφύγουν από τον κίνδυνο, διότι είναι γρήγοροι κολυμβητές και μπορούν να εκτοξεύσουν ένα σύννεφο από πυκνό, σκούρο μελάνι σε οποιονδήποτε τους επιτεθεί. Αυτό τους δίνει αρκετό χρόνο για να απομακρυνθούν γρήγορα.

Επίσης, τα χταπόδια είναι έμπειρα στη μεταμφίεση. Μπορούν να αλλάξουν το χρώμα του δέρματός τους σε ροζ, μπλε, καφέ ή πράσινο, για να μην ξεχωρίζουν από τους βράχους, την άμμο και τα κοράλλια γύρω τους και να γίνουν αόρατα. Τα χταπόδια μπορούν να φαίνονται ακριβώς όπως οι άμορφοι βράχοι που είναι καλυμμένοι με άγρια φύκια. Ακόμα, μπορούν να δημιουργήσουν στο δευτερόλεπτο πολλών ειδών βούλες, γραμμές και κηλίδες, για να μοιάζουν με κάτι άλλο που δεν θα ήταν καλό να φαγωθεί.

Τα χταπόδια μπορούν να κρυφτούν, γλιστρώντας μέσα από τις ρωγμές βράχων ή από τα κοράλλια. Δεν έχουν σπονδυλική στήλη. Στην πραγματικότητα, δεν έχουν καθόλου κόκαλα και είναι μαλακά παντού. Χωρίς κόκαλα, τα χταπόδια μπορούν να κυλούν όπως το νερό και να τοποθετούν ολόκληρο το σώμα τους σε πολύ μικρούς χώρους. Είναι γνωστά για το ότι εμφανίζονται εκεί όπου δεν τα περιμένεις. Χταπόδια έχουν βρεθεί μέσα σε κοχύλια, σε επιστημονικό εξοπλισμό και σε μπουκάλια ξεχασμένα στη θάλασσα.

Μερικές φορές, τα χταπόδια χρησιμοποιούν ακόμη και κοχύλια για να κρυφτούν. Μαζεύουν κοχύλια με τις βεντούζες τους. Στη συνέχεια, τυλίγουν τα πόδια τους γύρω από το σώμα τους με τα κοχύλια στραμμένα προς τα έξω. Οι θηρευτές που περνούν από εκεί νομίζουν ότι το χταπόδι είναι απλώς ένας παλιός σωρός από κοχύλια.

Ένα χταπόδι κρύβεται κάτω από κοχύλια.

Κρατώντας τα χταπόδια απασχολημένα

Στους ανθρώπους αρέσει να παρακολουθούν τα χταπόδια σε ενυδρεία που δείχνουν το φυσικό τους περιβάλλον. Όμως, τα χταπόδια βαριούνται εύκολα και το προσωπικό των ενυδρείων πρέπει να επινόει τρόπους, για να τα κρατά απασχολημένα. Για παράδειγμα, δίνουν στα χταπόδια παζλ και παιχνίδια που μπορούν να αποσυναρμολογηθούν.

Σε ένα ενυδρείο στις Ηνωμένες Πολιτείες, ένα χταπόδι που ονομαζόταν Σάμμι απολάμβανε το παιχνίδι με μία πλαστική μπάλα, που μπορούσε να συναρμολογηθεί, βιδώνοντας τα δύο μισά της κομμάτια. Ο φροντιστής του έβαζε φαγητό μέσα στην μπάλα και ο Σάμμι άνοιγε την μπάλα και, μόλις τελείωνε το φαγητό του, την ξαναβιδωνε.

Ένα χταπόδι παίζει με ένα παιχνίδι μέσα στη δεξαμενή του.

Αναγνωρίζοντας τους φροντιστές τους

Εκτός από παιχνίδια και παζλ, στα χταπόδια αρέσει όταν οι φροντιστές τους αφιερώνουν χρόνο, για να τα αγγίζουν και να παίξουν μαζί τους. Όταν τα χταπόδια βλέπουν τους φροντιστές τους να έρχονται, για να τα ταΐσουν και να τα χαϊδέψουν στο κεφάλι, κοκκινίζουν για να δείξουν τον ενθουσιασμό τους. Επίσης, μπορεί να χαιρετήσουν τους φροντιστές τους, σηκώνοντας ψηλά τα πόδια τους και σκύβοντας προς τα εμπρός. Είναι γνωστό ότι τα χταπόδια χοροπηδούν στα πίσω τους πόδια, καθώς κουνούν τα «χέρια» τους, για να τραβήξουν την προσοχή των φροντιστών τους.

Στα χταπόδια αρέσει η συντροφιά όσο και το φαγητό. Όταν τελειώσουν το φαγητό τους, τεντώνουν το ένα πόδι μετά το άλλο, τυλίγοντάς τα γύρω από τα χέρια του φροντιστή τους. Τα χταπόδια και οι φροντιστές κρατούν ο ένας τα χέρια του άλλου, με τα χταπόδια να γαντζώνονται μαλακά με τις βεντούζες τους πάνω στους φροντιστές τους.

Ένα χταπόδι γαντζώνεται πάνω στα χέρια της φροντιστριάς του.

1. Σύμφωνα με το κείμενο, ποιες προτάσεις για τα χταπόδια είναι σωστές;

Να διαλέξεις **όλες** όσες ισχύουν.

Έχουν στρογγυλά σώματα. ☐

Έχουν οχτώ μακριά πόδια. ☐

Ζουν μόνο σε κρύα μέρη του ωκεανού. ☐

Τους αρέσει να τρώνε καβούρια και μικρά ψάρια. ☐

Αρπάζουν το φαγητό με το στόμα τους. ☐

Επίπεδο Επάρκειας: Υψηλό

Διεργασία Κατανόησης: Εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση: 2 βαθμοί	43,0%	43,8%
Μερικώς ορθή απάντηση: 1 βαθμός	37,2%	30,4%

2. Τι χρησιμοποιούν τα χταπόδια για να φτιάχνουν πόρτες για τις φωλιές τους;

Επίπεδο Επάρκειας: Χαμηλό

Διεργασία Κατανόησης: Εντοπισμός και ανάκτηση ρητά δηλωμένων πληροφοριών

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση: 1 βαθμός	49,9%	49,1%

3. Το κείμενο λέει ότι τα χταπόδια είναι «έμπειρα στη μεταμφίεση».

Τι σημαίνει αυτό;

- ☐ Α Μπορούν να μοιάσουν με κάτι άλλο.
- ☐ Β Είναι πολύ γρήγοροι κολυμβητές.
- ☐ Γ Μπορούν να εκτοξεύουν σκούρο μελάνι.
- ☐ Δ Μπορούν να πάρουν διάφορα σχήματα.

Επίπεδο Επάρκειας: Υψηλό

Διεργασία Κατανόησης: Ερμηνεία και ενσωμάτωση ιδεών και πληροφοριών

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση (Α)	70,1%	50,6%

5. Τα χταπόδια είναι γνωστά για το ότι εμφανίζονται σε ασυνήθιστα μέρη.

Να γράψεις ένα παράδειγμα από το κείμενο.

Επίπεδο Επάρκειας: Προχωρημένο

Διεργασία Κατανόησης: Εντοπισμός και ανάκτηση ρητά δηλωμένων πληροφοριών

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση	45,4%	39,1%

6. Να γράψεις δύο τρόπους με τους οποίους τα χταπόδια ξεφεύγουν από τους θηρευτές τους.

1.

2.

Επίπεδο Επάρκειας: Μεσαίο

Διεργασία Κατανόησης: Ερμηνεία και ενσωμάτωση ιδεών και πληροφοριών

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση: 2 βαθμοί	73,1%	66,2%
Μερικώς ορθή απάντηση: 1 βαθμός	16,0%	15,0%

7. Τι έμαθε να κάνει η Φρίντα, το χταπόδι;

Επίπεδο Επάρκειας: Μεσαίο

Διεργασία Κατανόησης: Εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση	85,1%	74,0%

9. Μήπως ο συγγραφέας θεωρεί ότι ο Σκουίρτ, φτιάχνει ωραίους πίνακες ζωγραφικής;

Να κυκλώσεις την επιλογή σου.

Ναι

Όχι

Να γράψεις έναν λόγο από το κείμενο.

Επίπεδο Επάρκειας: Προχωρημένο

Διεργασία Κατανόησης: Κριτική στο περιεχόμενο και τα κειμενικά στοιχεία

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση	50,4%	38,7%

12. Ποια δύο πράγματα κάνουν τα χταπόδια, για να δείξουν ότι είναι χαρούμενα που βλέπουν τους φροντιστές τους;

1.

2.

Επίπεδο Επάρκειας: Υψηλό

Διεργασία Κατανόησης: Εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση: 2 βαθμοί	50,1%	47,8%
Μερικώς ορθή απάντηση: 1 βαθμός	26,2%	17,4%

13. Στα χταπόδια αρέσει να τα αγγίζουν οι φροντιστές τους. Τι κάνουν τα χταπόδια που το δείχνει αυτό;
- Ⓐ Φτιάχνουν παζλ με τους φροντιστές τους
 - Ⓑ Χοροπηδούν πάνω-κάτω, όταν πεινούν
 - Ⓒ Τεντώνονται και γαντζώνονται στα χέρια των φροντιστών τους
 - Ⓓ Τρώνε όλο το φαγητό τους

Επίπεδο Επάρκειας: Μεσαίο

Διεργασία Κατανόησης: Εξαγωγή άμεσων συμπερασμάτων

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση (Γ)	71,5%	66,0%

14. Ο συγγραφέας πιστεύει ότι τα χταπόδια είναι «απίστευτα». Να γράψεις τρία παραδείγματα απίστευτων πραγμάτων που έχουν μάθει να κάνουν τα χταπόδια στα ενυδρεία.

1.

2.

3.

Επίπεδο Επάρκειας: Υψηλό

Διεργασία Κατανόησης: Ερμηνεία και ενσωμάτωση ιδεών και πληροφοριών

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση: 3 βαθμοί	51,0%	44,6%
Μερικώς ορθή απάντηση: 2 βαθμοί	14,2%	14,0%
Μερικώς ορθή απάντηση: 1 βαθμός	10,0%	18,2%

15. Με βάση αυτά που έχεις διαβάσει στο κείμενο, είναι τα ενυδρεία καλά για τα χταπόδια;

Να κυκλώσεις την επιλογή σου.

Ναι

Όχι

Να γράψεις έναν λόγο, για να δικαιολογήσεις την απάντησή σου.

Επίπεδο Επάρκειας: Υψηλό

Διεργασία Κατανόησης: Κριτική στο περιεχόμενο και τα κειμενικά στοιχεία

	Κ	Δ
Ορθή απάντηση	69,5%	48,8%